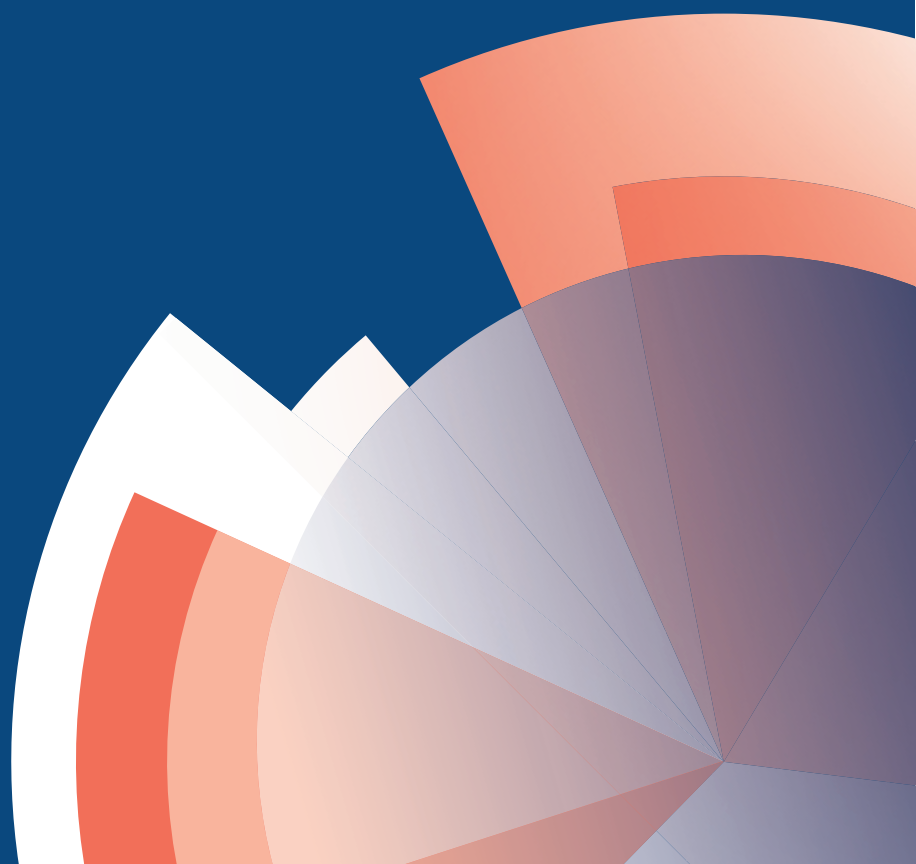

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

návrh RVP k veřejné konzultaci – export z IS RVP k 28. 3. 2024

PRACOVNÍ VERZE

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

návrh RVP k veřejné konzultaci – export z IS RVP k 28. 3. 2024

Exportované pdf obsahuje pouze závazné části RVP, prosím prostudujte si návrh pomocí informačního systému na <https://prohlednout.rvp.cz/>, kde najdete všechny provazby, zdůvodnění, postupné kroky a další komponenty.

PRACOVNÍ VERZE

První verze aktualizace

Pokud není určeno jinak, platí vše, co je v RVP ZV stanoveno pro 2. stupeň základního vzdělávání (resp. pro 6.–9. ročník) i pro odpovídající ročníky středních škol.

Pokud jsou v dokumentu používány pojmy žák, učitel aj., rozumí se tím pedagogická kategorie nebo označení profesní skupiny, tj. žák i žákyně, učitel i učitelka atd.

Důležité informace jsou v textu zdůrazněny tučným písmem a v rámečkách za jednotlivými kapitolami.

OBSAH

Úvod	4
1 Vymezení Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání	5
1.1 Rámcové vzdělávací programy a školní vzdělávací programy	5
1.2 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání	6
2 Cíle, hodnoty a pojetí základního vzdělávání	7
2.1 Cíle a hodnoty vzdělávání	7
2.2 Pojetí základního vzdělávání	9
2.3 Profil absolventa základního vzdělávání	9
3 Podmínky realizaci Rámcového vzdělávacího programu	11
3.1 Kultura a prostředí školy	11
3.1.1 Aktéři vzdělávání – péče o vztahy ve škole	12
3.1.2 Vytváření a rozvoj personálních kapacit	13
3.1.3 Organizace výuky a vzdělávací strategie	13
3.1.4 Reflexe a hodnocení kvality výuky	14
3.1.5 Propojování formálního a neformálního vzdělávání	15
3.1.6 Organizační, prostorové a materiální, hygienické, bezpečnostní a jiné podmínky	15
3.2 Společné vzdělávání – podpora žáků ve vzdělávání	16
4 Vzdělávací obsah	18
4.1 Klíčové kompetence	18
4.2 Základní gramotnosti	19
4.3 Průřezová témata	20
4.4 Vzdělávací oblasti a vzdělávací obory	20
5 Rámcový učební plán	21
6 Pojetí hodnocení žáků	23
7 Zásady pro zpracování, vyhodnocování a úpravu školních vzdělávacích programů	24
7.1 Zásady pro zpracování ŠVP	24
7.2 Zásady pro vyhodnocování ŠVP	25
7.3 Zásady pro úpravy a změny ŠVP	25
7.4 Struktura ŠVP pro základní vzdělávání	26
Základní gramotnost: Čtenářská a pisatelská	28
Základní gramotnost: Logicko-matematická	29
Klíčová kompetence k učení	30
Klíčová kompetence komunikační	30
Klíčová kompetence osobnostní a sociální	32
Klíčová kompetence občanství a udržitelnosti	37
Klíčová kompetence podnikavosti a pracovní	38
Klíčová kompetence k řešení problémů	39
Klíčová kompetence kulturní	40
Klíčová kompetence digitální	41
Průřezové téma: Péče o wellbeing	42
Průřezové téma: Společnost pro všechny	43

Průřezové téma: Udržitelné prostředí.....	45
Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace	46
Vzdělávací obor: Český jazyk a literatura	46
Vzdělávací obor: Cizí jazyk.....	48
Vzdělávací obor: Další cizí jazyk	50
Vzdělávací oblast a obor: Matematika a její aplikace	52
Vzdělávací oblast a obor: Informatika	54
Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět	56
Vzdělávací oblast: Člověk a společnost.....	59
Vzdělávací obor: Dějepis.....	60
Vzdělávací obor: Výchova k občanství.....	61
Vzdělávací oblast a obor: Geografie	63
Vzdělávací oblast: Člověk a příroda	65
Vzdělávací obor: Fyzika	66
Vzdělávací obor: Chemie	67
Vzdělávací obor: Přírodopis	68
Vzdělávací oblast: Umění a kultura	70
Vzdělávací obor: Výtvarná a filmová výchova	71
Vzdělávací obor: Hudební, taneční a dramatická výchova.....	73
Vzdělávací oblast: Člověk, zdraví a bezpečí.....	75
Vzdělávací obor: Výchova ke zdraví a bezpečí.....	76
Vzdělávací obor: Tělesná výchova.....	79
Vzdělávací oblast: Člověk, jeho osobnost a svět práce	82
Vzdělávací obor: Osobnostní a sociální výchova	82
Vzdělávací obor: Polytechnická výchova a praktické činnosti	84

Úvod

Kapitola je motivačním úvodem do RVP ZV. Při tvorbě motto a následného textu byly záměrně využity vybrané pasáže z dokumentu ZADÁNÍ PRO NPI ČR REVIZE RÁMCOVÉHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU PRO ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, které zdůrazňují, proč je RVP ZV revidován.

Motto:

Aby mohli žáci dosáhnout úspěchu ve vzdělávání, napomáháme ředitelům škol, učitelům, žákům i jejich zákonným zástupcům k žádoucím změnám ve školách ve smyslu aktualizace, redukce a zdůraznění kompetenčního pojetí vzdělávacího obsahu.

Vzdělávání má při formování myšlení, chování a rozhodování mladé generace nezastupitelnou úlohu. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV) je vytvořený s cílem rozvíjet kvalitu vzdělávání a podpořit vzájemné vztahy ve škole s důrazem na to, aby:

- došlo k porozumění a přijetí principů, myšlenek i hodnot revidovaného RVP ZV školami;
- školy naplňovaly kompetenční pojetí vzdělávání, které bude stavět na všech složkách kompetencí, tj. na znalostech, dovednostech, postojích i hodnotách;
- vzdělávací obsah odpovídal soudobému stavu poznání, trendům vývoje světa a společnosti i praktickým potřebám jedinců;
- žáci měli možnost osvojit si vzdělávací obsah na úrovni, která jim umožní úspěšně a ohleduplně jednat, zvládat úkoly a situace, do nichž se budou dostávat ve studiu, v práci i v osobním životě (viz Zadání pro NPI ČR. Revize Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, 2023, s. 3–4).

Revidovaný kurikulární dokument je vytvářen v elektronickém **informačním systému**, který obsahuje úvodní **obecné části, vzdělávací obsah a metodickou podporu**. Součástí další metodické podpory RVP ZV jsou i **modelové školní vzdělávací programy**.

Obecné části RVP ZV jsou vytvářeny v podobě **závazných informací pro školy**, nezbytných pro tvorbu školních vzdělávacích programů a pro organizaci a realizaci výuky a života ve škole.

Na tyto závazné texty přímo navazuje tzv. **zdůvodnění** – podrobnější vymezení či vysvětlení závazných pokynů.

Je **žádoucí číst** v obecných částech **oba související texty** jednotlivých kapitol.

V **rámečcích** jsou pak specifika, která **se týkají tvorby Školních vzdělávacích programů (ŠVP)**.

Kurikulární dokumenty budou mít smysl zejména za předpokladu, že učitelé a ředitelé škol přijmou kompetenční pojetí vzdělávání, které se odrazí jak ve změně přístupu ke vzdělávání žáků, tak ve výsledcích jejich učení.

1 Vymezení Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání

Kapitola vymezuje systém kurikulárních dokumentů na úrovni RVP a ŠVP a popisuje jejich společné prvky. Dále vymezuje základní charakteristiky RVP ZV.

1.1 Rámcové vzdělávací programy a školní vzdělávací programy

V souladu s principy vzdělávací politiky ve Strategii 2030+ a se zásadami a obecnými cíli vzdělávání vymezenými v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, jsou kurikulární dokumenty vytvářeny na dvou úrovních – **státní a školní**.

Státní úroveň v systému kurikulárních dokumentů představují **rámcové vzdělávací programy** (dále jen RVP), které vymezují závazné rámce vzdělávání pro každý obor vzdělání v základním a středním vzdělávání a pro předškolní, základní umělecké a jazykové vzdělávání.

Školní úroveň představují **školní vzdělávací programy** (dále jen ŠVP), podle nichž se uskutečňuje vzdělávání v jednotlivých školách a ve školských zařízeních. ŠVP jsou zpracovávány pro vzdělávání, pro nějž byl vytvořen RVP, i pro vzdělávání bez RVP (školní družiny, školní kluby atd.).

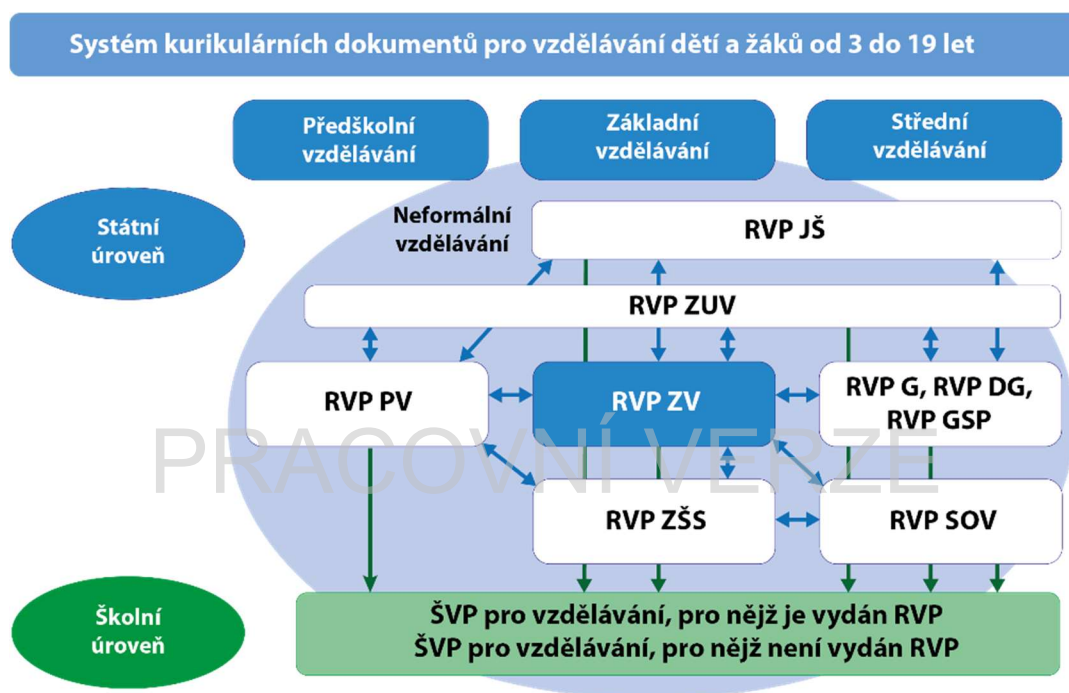

Schéma 1 – Systém kurikulárních dokumentů

Legenda: RVP ZV – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání; RVP JŠ – Rámcový vzdělávací program pro jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky; RVP ZUV – Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání; RVP PV – Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání; RVP G – Rámcový vzdělávací program pro gymnázia; RVP DG – Rámcový vzdělávací program pro dvojjazyčná gymnázia; RVP GSP – Rámcový vzdělávací program pro gymnázia se sportovní přípravou; RVP ZŠS – Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální; RVP SOV – Rámcové vzdělávací programy pro střední odborné vzdělávání

RVP a ŠVP vycházejí ze společného koncepčního, legislativního a hodnotového základu, vymezeného ve Strategii 2030+, ve školském zákoně a ve vzdělávacích dokumentech UNESCO a OECD.

Rámcové vzdělávací programy jsou vytvářeny jako ucelený soubor závazných pravidel pro cíle, obsah a rozsah vzdělávání i pro jeho realizaci prostřednictvím ŠVP s využitím modelových ŠVP nebo jejich částí a další metodické podpory. Tento propojený systém informací a materiálů je vytvářen v digitálním informačním systému a navazujících digitálních platformách.

1.2 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV) je **závazným dokumentem** pro obor vzdělání základní škola. Je realizován na 1. stupni (1. až 5. ročník) a na 2. stupni (6. až 9. ročník) základních škol a v odpovídajících ročnících víceletých středních škol. Podmínky povinnosti základního vzdělávání, přijímání žáků do prvního ročníku nižšího a vyššího stupně šestiletého a osmiletého gymnázia jsou uvedené v § 36 a v § 61 ŠZ.

Úspěšným absolvováním tohoto vzdělávacího programu na základní škole, nižším stupni víceletých středních škol získává žák **základní vzdělání** (ŠZ § 45). Současně žák naplňuje **povinnou školní docházku** (ŠZ § 36–43). RVP ZV je závazným dokumentem i pro **individuální vzdělávání žáka** (ŠZ § 41).

RVP ZV stanovuje **aktuální hodnoty a cíle vzdělávání**, k nimž základní vzdělávání směřuje, **pojetí základního vzdělávání** na 1. a 2. stupni, **podmínky** pro uskutečňování základního vzdělávání, včetně kultury školy, wellbeingu (všestranné pohody žáků a učitelů) a pravidel pro podporu žáků při společném vzdělávání, **vzdělávací obsah** jako povinný společný základ ve formě očekávaných výsledků učení klíčových kompetencí, základních gramotností, průřezových témat a vzdělávacích oborů v rámci vzdělávacích oblastí, **rámcový učební plán** s celkovou časovou dotací pro společný základ a disponibilní časovou dotací pro rozvoj individuálních předpokladů žáků, **pravidla pro hodnocení žáků** a **zásady pro tvorbu, vyhodnocování a úpravu ŠVP**.

Závazné pro ŠVP:

- **RVP ZV je závazným dokumentem pro tvorbu ŠVP v základním vzdělávání (základními školami).**
- **Součástí ŠVP pro základní vzdělávání je i ŠVP pro školní družinu a školní kluby, tak, aby došlo k propojení podmínek a obsahu jednotlivých forem vzdělávání.**
- **Škola musí své ŠVP zveřejnit, včetně dálkového přístupu.**

ZDŮVODNĚNÍ

Principy RVP ZV:

- navazuje pojetím a obsahem na Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV), je závazný pro RVP na víceletých středních školách a východiskem pro návazný obsah RVP ve středním vzdělávání;
- vymezuje povinný společný obsah formou očekávaných výsledků učení, jichž mají žáci dosáhnout na konci 1. a 2. stupně základního vzdělávání (v 5. a 9. ročníku), v případě základních gramotností i ve 3. ročníku;
- podporuje vnitřní diferenciaci a individualizaci výuky, variabilní organizaci výuky a využití všech podpůrných opatření ve shodě s individuálními potřebami a maximálními možnostmi žáků;
- dává prostor pro aktivitu, samostatnost a tvořivost učitelů a žáků;
- posiluje odpovědnost učitelů i žáků za výsledky vzdělávání;
- vytváří prostor pro participaci žáků na vyhodnocování a plánování další práce;
- zavádí změny v hodnocení žáků směrem k průběžné diagnostice, individualizovanému hodnocení žáků na základě sledování osobního pokroku žáků a k širšímu využívání formativního hodnocení;
- zdůrazňuje potřebu pečovat o wellbeing ve škole jako základní podmínku pro vzdělávání, která přispívá k příznivému klimatu školy založenému na respektujících vztazích a účinné spolupráci školy, zákonných zástupců žáků, školských poradenských zařízení a dalších osob, které se podílejí na vzdělávání žáků;
- podporuje propojování formálního, neformálního a zájmového vzdělávání a jeho znatelnost.

Principy ŠVP ZV:

- konkretizuje požadavky RVP ZV podle stanovené struktury;
- promítá vizi, zaměření, specifika, jedinečnosti podmínky dané školy;
- umožňuje popsat inovace pedagogického procesu a život školy;
- je výsledkem týmové spolupráce všech učitelů (zaměstnanců) školy.

2 Cíle, hodnoty a pojetí základního vzdělávání

Kapitola vymezuje společné hodnoty na úrovni základního vzdělávání, cíle základního vzdělávání ve shodě se školským zákonem, pojetí vzdělávání na 1. a 2. stupni základního vzdělávání a profil absolventa základního vzdělávání.

Základní vzdělávání navazuje na výchovu v rodině a na předškolní vzdělávání s cílem zabezpečit dětem úspěšný přechod z mateřské školy do základní školy tak, aby bylo jejich další vzdělávání založené na pozitivním postoji k učení a ke škole.

Základní vzdělávání **povinně absolvuje celá populace žáků** ve dvou obsahově, organizačně a didakticky navazujících stupních. Vzdělávání na 1. stupni základní školy vytváří základ pro veškeré další učení, na 2. stupni základní školy kontinuálně vede k formování vztahu ke vzdělání jako důležité hodnotě.

Základní vzdělávání směřuje k **obecným zásadám a cílům vzdělávání** (ŠZ § 2) a k **cílům základního vzdělávání** (ŠZ § 44) vymezeným ve školském zákoně, je **utvářeno i hodnotami** podporujícími současné směřování ve vzdělávání i v životě žáků.

2.1 Cíle a hodnoty vzdělávání

Hlavním cílem základního vzdělávání je utvářet a postupně u žáků rozvíjet **klíčové kompetence a základní gramotnosti** a poskytnout jim **spolehlivý základ všeobecného vzdělání**.

Znamená to **směřovat se žáky k těmto dílčím cílům**:

- osvojit si potřebné strategie učení a na jejich základě být motivováni k celoživotnímu učení;
- učit se tvořivě myslet a řešit přiměřené teoretické i praktické problémy;
- účinně komunikovat a spolupracovat, včetně zdravého a bezpečného využívání digitálních technologií;
- chránit své fyzické a duševní zdraví i zdraví jiných; oceňovat, odpovědně využívat a chránit kulturní hodnoty, životní a přírodní prostředí;
- být ohleduplní a tolerantní k jiným lidem, k odlišným kulturním a duchovním hodnotám;
- poznávat své schopnosti a reálné možnosti a uplatňovat je spolu s osvojenými znalostmi a dovednostmi při rozhodování o své životní dráze a profesním uplatnění.

Vzdělávání si klade za cíl **přípravit mladou generaci** zejména **na environmentální, technologické a sociální změny**, aby mohl každý aktivně a spokojeně prožívat svůj život a odpovědně spoluvytvářet budoucnost a uspět v současném světě výzev a změn. Uvedené **základní postoje a hodnoty** vycházejí ze vzdělávacích dokumentů UNESCO a OECD a jsou formulovány jako **sdílené poznání** (schopnost obohacovat se o společné znalosti a dovednosti), **respektování potřeb planety** (schopnost chránit přírodu a životní prostředí), **podpora udržitelných technologií a inovací** (schopnost poznávat a účelně využívat nové technologie, kriticky myslet a čelit dezinformacím), **důstojný život pro všechny** (schopnost utvářet a dodržovat společná pravidla soužití). Viz UNESCO: Vzdělávání pro cíle udržitelného rozvoje; OECD: Vzdělávání a dovednosti pro budoucnost 2030 – Kompas učení 2030)

Základní vzdělávání vede k uplatnění hodnot důležitých pro odpovědné zapojení do života společnosti. Cíle základního vzdělávání směřují k získávání klíčových kompetencí a základních gramotností nezbytných pro uplatnění každého žáka v osobním, občanském i profesním životě.

Závazné pro ŠVP:

- **V ŠVP škola zohlední dané cíle a sdílené hodnoty ve vizi školy a uplatní je ve výchovných a vzdělávacích strategiích, které učitelé využijí při utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků.**
- **V ŠVP jsou hodnoty zdůrazněné zejména v dosahování očekávaných výsledků učení průřezových témat a klíčových kompetencí.**

ZDŮVODNĚNÍ

RVP ZV vymezuje cíle základního vzdělávání, které vycházejí z formulace cílů ve školském zákoně a jsou úzce provázané s **klíčovými kompetencemi**.

RVP ZV konkretizuje hodnoty podporující změnu ve vzdělávání, které se v základním vzdělávání odrážejí v klíčových kompetencích a průřezových tématech a jsou utvářeny v průběhu celého vzdělávání žáka, zejména v každodenní výuce i při zájmovém a neformálním vzdělávání.

Hodnotový rámec RVP ZV klade důraz na čtyři aktuální hodnoty:

Sdílené poznání

Sdílené poznání je životní hodnotou, která obsahuje právo a možnost každého žáka kvalitně a celoživotně se vzdělávat v souladu s vlastními předpoklady a individuálními zájmy ve svůj prospěch i prospěch společnosti. Je to nezbytný předpoklad i velký vklad k dalšímu studiu a profesnímu uplatnění. Pro žáky v základním vzdělávání to představuje především přístup ke společným znalostem a zkušenostem předchozích generací, možnost z nich čerpat a přispívat k jejich obohacování. Je to hodnota směřující ke svobodě jednání, kreativnímu myšlení, k obohacování vlastního poznání i poznání jiných a ke schopnosti fungovat jako kulturní bytost ve složitém systému lidské společnosti. Její utváření předpokládá u žáků zájem o vzdělávání a vyžaduje i jejich patřičnou snahu a úsilí. Přináší také radost z vlastního i společného poznávání, objevování a vytváření společných hodnot.

Respektování potřeb planety

Respektování potřeb planety je hodnota vycházející z potřeby chránit přírodu a životní prostředí, hodnota, která chápe člověka jako součást širšího ekologického systému, jenž lze nezodpovědnými zásahy dočasně nebo trvale poškodit. Člověk uznávající tuto hodnotu tak nese odpovědnost za svá rozhodnutí, která směřují k udržitelnosti rovnováhy v přírodě a ke zdravému životu každého člověka ve zdravém prostředí i k zachování dosud vytvořených kulturních hodnot. Je to i odpovědnost za stav planety, v jakém ji předáme dalším generacím. Žáci v základním vzdělávání utvářejí tuto hodnotu ve formě prvotních návyků, posuzování konkrétních situací ve svém okolí, dílčího rozhodování o způsobech šetrného chování vůči přírodě a životnímu prostředí.

Podpora udržitelných technologií a inovací

Udržitelnost technologií a inovací úzce souvisí s předchozí hodnotou. Především zastaralá výroba, neochota modernizovat i velká spotřeba moderních výrobků devastují přírodní zdroje a životní prostředí. Žáci v základním vzdělávání poznávají nové technologie, které je obklopují doma, v blízkém okolí i ve světě. Posuzují na příkladech jejich účel, přínosy i negativa, jež může jejich odmítání či nadměrné užívání přinášet. Žáci rozvíjejí svou digitální gramotnost a své kritické myšlení, aby porozuměli různým vztahům v oblasti inovací, snahám prosazovat funkční novinky i novinky s různými nedostatky. Učí se tak rozpoznávat dezinformace a způsoby, jak jim čelit. Poznávají využívání technologií a jejich dopad na čerpání přírodních zdrojů a životní prostředí i význam recyklace a obnovitelných zdrojů.

Důstojný život pro všechny

Daná hodnota je předpokladem i vyústěním předchozích hodnot. Směřuje k naplňování práv a zajištění sociální spravedlnosti pro všechny lidi bez rozdílu, směřuje k mírové společnosti, k překonání diskriminace, násilí a vyloučení. U žáků v základním vzdělávání představuje tato hodnota zejména podíl na utváření společných pravidel vzájemného soužití a jejich dodržování. Žáci se učí soudržnosti, spolupráci, vzájemné solidaritě a empatii. Učí se navazovat a udržovat respektující a podporující a rozvíjející vztahy, základy etického a morálního jednání, včetně řešení konfliktů nenásilným způsobem.

2.2 Pojetí základního vzdělávání

Základní vzdělávání:

- vytváří **bezpečné prostředí, atmosféru a klima školy** založené na respektujících vztazích, aktivitě, samostatnosti a tvořivosti žáků i učitelů a účinné spolupráci školy, zákonných zástupců žáků, školských poradenských zařízení a dalších osob, jež se na vzdělávání podílejí;
- umožňuje, aby se **každý žák vyvíjel zdravě** a dosahoval svého **osobního maxima**;
- rozvíjí předpoklady, zájmy a nadání s respektem **k individuálním potřebám všech žáků**;
- vede žáky k **učební aktivitě a k poznání**, že je možné hledat, objevovat, tvořit a nalézat vhodnou cestu řešení problémů a vytváření dobrých vzájemných vztahů;
- klade důraz na **činnostní a praktický charakter výuky** – žáci si osvojují schopnosti samostatně konstruktivně jednat;
- **motivuje žáky k dalšímu učení** a hledání, nalézání a tvoření optimálních cest jednání v každodenních, studijních i pracovních situacích uplatňováním vhodných metod, forem a prostředků;
- využívá průběžnou **diagnostiku, formativní hodnocení na základě sledování osobního pokroku každého žáka** a podporuje ho v participaci na plánování své další práce a přebírání odpovědnosti za proces a výsledky vlastního vzdělávání;
- zaměřuje se na **vnitřní diferenciaci a individualizaci výuky**, variabilní organizaci výuky, včetně propojování formálního a neformálního vzdělávání.

Základní vzdělávání je založené na poznávání, respektování a rozvíjení předpokladů, zájmů a nadání každého žáka v bezpečném, motivujícím a tvůrčím prostředí školy.

Závazné pro ŠVP:

- **Škola v ŠVP zohlední pojetí základního vzdělávání ve vizi školy, v kultuře školy a ve výchovných a vzdělávacích strategiích.**

ZDŮVODNĚNÍ

Základní vzdělávání vyžaduje na 1. i 2. stupni **bezpečné, podnětné a tvůrčí školní prostředí**. Současně je založené na **poznávání, respektování a rozvíjení předpokladů, zájmů a nadání všech žáků**. Vzdělávání svým činnostním a praktickým charakterem s uplatněním odpovídajících metod, forem a prostředků **motivuje žáky** k dalšímu učení.

V průběhu základního vzdělávání mají žáci postupně nabývat takových kompetencí a osobnostních vlastností, které jim umožní uplatnit jejich **jedinečné schopnosti a nadání**. Základní vzdělávání dává žákům příležitosti spolurozhodovat o záležitostech, které se jich dotýkají, samostatně se učit a podle své volby se dále vzdělávat, propojovat své činnosti ve škole a mimo školu, řídit svoji práci, adaptovat se na změny, prožívat kvalitní osobní život a podle svých možností se aktivně podílet na životě školy, nejbližších komunit i společnosti.

2.3 Profil absolventa základního vzdělávání

Žák, který úspěšně ukončil základní vzdělávání na maximální úrovni svých možností:

získal **základy klíčových kompetencí**, které mu umožňují:

- řídit vlastní procesy učení;
- komunikovat prostřednictvím vhodných výrazových prostředků, aktivně naslouchat a s porozuměním reagovat na projevy jiných, využít cizojazyčné dovednosti k řešení každodenních situací;
- utvářet a udržovat okruh vztahů, přistupovat s respektem k jiným lidem, rozvíjet vlastní fyzickou a psychickou odolnost, aktivně se rozhodovat ve prospěch zdraví a bezpečí a utvářet osobní pohodu (wellbeing);
- respektovat živé bytosti a přírodu, přispívat k udržitelnosti, přebírat odpovědnost za lidi a věci kolem sebe, respektovat jejich zájmy a práva;
- využívat příležitosti pro realizaci aktivit přispívajících k vlastnímu rozvoji, přispívat ke spolupráci;
- zohledňovat problémy s ohledem na navrhovaná řešení, kriticky hodnotit informace z různých zdrojů, rozhodovat se na základě ověřených informací, zkoumat a navrhnout způsob řešení problému;

- vyjadřovat myšlenky, emoce, prožitky a hodnoty prostřednictvím umění a kultury a kreativně je zpracovávat;
- využívat bezpečně a zdravě digitální technologie pro zjednodušení pracovních postupů, účelně sdílet data a informace v digitálním prostředí, předcházet situacím ohrožujícím jeho zdraví a bezpečí i bezpečí digitálních zařízení;

osvojit si **základní gramotnosti**, které mu umožňují:

- číst přiměřeně náročné texty a vyvozovat z nich hlavní myšlenky a celkový význam textů;
- vybírat si texty podle vlastního zájmu i vzdělávacích potřeb;
- psát a pozměňovat texty s ohledem na jejich účel a efektivitu sdělení;
- řešit matematické situace v různých kontextech;
- kontrolovat správnost řešení matematických postupů;
- hodnotit získané výsledky ve vazbě na výchozí matematickou situaci;

osvojit si **společný obsahový základ** vymezený v jednotlivých vzdělávacích oborech zařazených do základního vzdělávání, který mu umožňuje pokračovat v další etapě vzdělávání na vyšším stupni školy i v neformálním a zájmovém vzdělávání.

PRACOVNÍ VERZE

3 Podmínky k realizaci Rámcového vzdělávacího programu

Kapitola vymezuje podmínky pro realizaci základního vzdělávání ve formě utváření kultury a prostředí školy a podmínek pro podporu žáků ve vzdělávání.

Podmínky k uskutečňování RVP ZV jsou vymezené koncepčními vzdělávacími dokumenty, obecně platnými předpisy a normami, vzdělávacími potřebami žáků a potřebami pro realizaci výchovně-vzdělávacího procesu. Škola se stává **učícím se společenstvím**, je třeba **rozvíjet a podporovat kulturu školy**, která má přímý vliv na kvalitu toho, jak se jednotliví aktéři cítí ve škole.

Se současnými požadavky na kvalitu vzdělávání a její zvyšování úzce souvisí systematický rozvoj a řízení procesů kultury školy.

3.1 Kultura a prostředí školy

Kultura školy zahrnuje vzájemně propojený soubor prvků, k nimž patří pravidla, symboly, tradice a rituály, sdílené hodnoty, vztahy uvnitř školního společenství, materiální a organizační podmínky.

Utváření kultury školy vychází ze strategie rozvoje školy (odkaz na materiál ČŠI – Kritéria hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání), zejména ve stanovených vizích a cílech rozvoje školy, které se promítají do ŠVP.

Kultura školy se týká **každého žáka, učitele či dalších aktérů vzdělávání** a má významný **vliv na kvalitu vzdělávání a vzdělávací výsledky** v dané škole, regionu i státu.

Ve prospěch směřování k rozvinuté kultuře školy se počítá s tím, že škola:

- prostřednictvím interních opatření nastavuje procesy tak, aby dosáhla rozvinuté kultury, kdy **se žáci učí** už jen samotným **životem ve škole**; s tím také souvisí nastavení a formování **příkladných vzorců chování**;
- významnou roli zastává v procesu **vedení školy**, které vlastním příkladem a podpurným přístupem k jednotlivým pracovníkům a žákům kulturu školy **spoluvytváří**;
- při stanovování **sdílených hodnot**, k nimž má škola směřovat, klade důraz především na **bezpečné prostředí a kvalitu života ve škole (wellbeing), demokratické principy ve škole (zapojování), udržitelný rozvoj ve škole (odpovědnost), respektující komunikaci, digitální nástroje a média ve škole (vzájemnost)**.

Pravidla, symboly, tradice a rituály, sdílené hodnoty představují základní stavební kameny kultury školy, které jsou klíčové pro stanovování cílů i procesů ve škole a lze je promýšlet z osobní, školní a mimoškolní perspektivy.

Závazné pro ŠVP:

- **Škola v ŠVP popíše postupy pro naplňování wellbeingu ve škole s důrazem na zdravý a smysluplný rozvoj žáků a vzájemnou důvěru všech aktérů společenství školy.**
- **Škola popíše své vlastní hodnoty v souladu s hodnotami uvedenými v RVP, které jsou realizovány zejména prostřednictvím vzdělávacích strategií směřujících ke klíčovým kompetencím a formou konkrétních vazeb na průřezová témata.**

Ve prospěch realizace žádoucích změn ve vzdělávání má probíhat rozvoj a řízení kultury školy zejména **v těchto oblastech**:

- Aktéři vzdělávání – péče o vztahy ve škole
- Vytváření a rozvoj personálních kapacit
- Organizace výuky a vzdělávací strategie
- Reflexe a hodnocení kvality výuky
- Propojování formálního a neformálního vzdělávání
- Organizační, prostorové a materiální, hygienické, bezpečnostní a jiné podmínky

Konkrétní pojetí kultury školy v ŠVP vychází ze strategie rozvoje školy a zahrnuje konkrétní oblasti, ve kterých stanovuje a pravidelně vyhodnocuje své cíle.

Závazné pro ŠVP:

- **Škola formuluje a realizuje realistickou koncepci a strategii svého rozvoje, obsahující vize a cíle, identifikaci podmínek potřebných pro jejich dosažení, priority a kroky, které vedení a zaměstnanci plánují pro dosažení vytyčených cílů učinit.**
- **Škola v ŠVP popíše vlastní pojetí kultury školy v podmínkách školy a ve vizi školy tak, aby se stala základem kvality školy.**

3.1.1 Aktéři vzdělávání – péče o vztahy ve škole

Škola **systematicky buduje vztahy se všemi aktéry vzdělávání a místní komunitou** a rozvoj těchto vztahů pravidelně **reflektuje** a na základě výsledků upravuje a transparentně **plánuje potřebná opatření**. Škola aktivně vytváří příležitosti pro zpětnou vazbu ze strany zákonných zástupců a žáků. V dobře fungující škole s demokratickými pravidly funguje společenství, kde učitelé, žáci i zákonní zástupci participují na fungování školy a přebírají spoluodpovědnost za kvalitu jejího prostředí.

Vedení školy **aktivně podporuje vzájemnou důvěru mezi vedením, zaměstnanci školy, žáky, rodiči a dalšími aktéry** tím, že:

- zajistí, aby byli všichni aktéři transparentně a včas informováni o záležitostech, které se jich dotýkají;
- využívá funkční informační systém a má pravidla pro demokratické spurozhodování zaměstnanců, žáků a rodičů na fungování školy;
- vytvoří a popíše nástroje průběžné zpětné vazby k výuce a fungování školy od rodičů i žáků; výsledky vyhodnocení přiměřeně zpřístupňuje zřizovateli, radě, školské radě, rodičům i žákům;
- umožní podávání pravidelné i průběžné zpětné vazby i anonymně, aby bylo zajištěné soukromí a bezpečnost autora.

Závazné pro ŠVP:

- **Učitelé vytvářejí ŠVP tak, aby byl jasným a logickým podkladem pro utváření bezpečných, přijímajících vztahů a spolupráce ve škole, se zákonnými zástupci a dalšími partnery.**
- **Škola je povinna v ŠVP transparentně popsat jednotlivé kroky k vytvoření procesů, které žákům zprostředkují podílení se na organizaci života ve škole, způsobu výuky atd.**
- **Vedení školy se zavazuje k pravidelné evaluaci školy s četností minimálně jedenkrát za školní rok.**

ZDŮVODNĚNÍ

Učitelé plánují, realizují a vyhodnocují výuku v souladu s obsahem ŠVP a vzdělávacími potřebami žáků. Koncipují výuku tak, aby žáky **motivovali k sebeřiznému učení a k přebírání odpovědnosti za své učení**. Preferované znaky kvality práce učitelů se týkají kromě efektivního vyučování a podpory procesů učení i rozvoje vhodných vztahů ve škole. Vedení školy podporuje vzájemnou důvěru mezi učiteli a dalšími zaměstnanci školy. Škola **nastaví mechanismy spolupráce učitelů, žáků i zákonných zástupců důležité pro dobré fungování školy**. Aktivně sbírá zpětnou vazbu od zákonných zástupců i žáků, kterou pravidelně vyhodnocuje, a plánuje další kroky. Výsledky vyhodnocení přiměřeně zpřístupňuje zřizovateli, radě, školské radě, zákonným zástupcům i žákům.

Péče o kvalitu vztahů ve škole **zahrnuje všechny zaměstnance školy i žáky – skupiny i jednotlivce**. Učitelé svým ohleduplným přístupem pomáhají vytvářet bezpečné prostředí a prostor pro efektivní učení a zdravé vztahy mezi žáky. Svým přístupem také podporují **rozvíjení pozitivního vztahu žáka sama k sobě, získání zdravé sebeúcty a sebevědomí u všech členů komunity školy** jako základ kvalitních respektujících vztahů mezi jejími členy. Škola pečuje o celkové prostředí školy a posiluje jeho formativní vliv na zdravý všestranný rozvoj osobnosti žáků.

Škola cíleně vytváří a systematicky pracuje s opatřeními pro péči o vztahy ve škole, pro vytváření bezpečného a inkluzivního prostředí založeného na vzájemném respektu, důvěře a na postupech pro efektivní komunikaci a řešení konfliktů, například prostřednictvím mediace. Podle možností a počtu žáků zajistí vlastního kmenového psychologa a podpoří osobnostní rozvoj zaměstnanců i žáků školy.

3.1.2 Vytváření a rozvoj personálních kapacit

Vedení školy **cíleně vytváří podmínky pro soustavné rozvíjení kapacit, zejména pro seberozvoj a vzdělávání učitelů, vytváření vztahů na principech partnerství a spolupráce** s využitím vnitřních i vnějších zdrojů, podporu osobního wellbeingu pracovníků školy, včetně digitálního wellbeingu učitelů a dalších zaměstnanců školy.

Vedení školy v souladu s vizí a strategií rozvoje školy a plánem dalšího vzdělávání vychází při budování personálních kapacit z **vlastního systému rozvoje učitelů**. Poskytuje učitelům prostor a podporu, aby mohli naplňovat své rozmanité role a získali tak relevantní kompetence (viz Rámec profesních kvalit učitele, Kompetenční rámec absolventa učitelství) pro **týmovou spolupráci učitelů** založenou na principech vzájemného učení, sdílení a vyhodnocování výchovně-vzdělávacího procesu s ohledem na vizi a strategii rozvoje školy.

- Škola má vytvořený systém profesního rozvoje učitelů a ředitele školy (např. portfolio učitele), včetně plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, který pravidelně vyhodnocuje.
- Učitelé a další aktéři se na plánování, realizaci a hodnocení svého rozvoje aktivně podílejí.
- Škola v rámci pedagogického rozvoje cíleně používá metody a prostředky dobré praxe.
- Vedení školy plánuje profesní rozvoj učitelů v oblasti hodnocení a nese zodpovědnost za jeho realizaci.
- Vedení školy vytváří plán podpory začínajících učitelů, včetně uvádějících a provázejících pracovníků.
(odkaz)

Závazné pro ŠVP:

- **Škola má povinnost zařadit do ŠVP vizi a strategii rozvoje, jejíž součástí bude vytváření a rozvoj personálních kapacit.**

ZDŮVODNĚNÍ

Škola **systematicky podporuje učitele v jejich celoživotním profesním rozvoji**, ve zvyšování učitelské odbornosti, zejména v oblasti profesního vidění a uvažování o vlastní práci, o procesech učení žáků a jejich výsledcích, což vyžaduje zajištění dostatečného prostoru k sebehodnocení a poskytování zpětné vazby mezi učiteli. Škola rovněž podporuje vzdělávání učitelů v oblasti wellbeingu (např. zvládání zátěže, konfliktů, stresu, self management, time management) a také další vzdělávání učitelů v oblasti digitálního vzdělávání (viz Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2023–2027, str. 30 a 28). S tím také úzce souvisí očekávaná podpora realizace supervizí ze strany škol.

3.1.3 Organizace výuky a vzdělávací strategie

Vedení školy věnuje zvláštní pozornost nezastupitelné roli **kvalitní organizace výuky související s aktivizací a motivací žáků k učení**. Škola systematicky vytváří a podporuje příležitosti pro přebírání odpovědnosti žáků za učení, včetně zajištění podmínek pro participaci a sebeřízené vzdělávání.

- Učitelé při plánování, realizaci a reflexi výuky využívají vzdělávací strategie stanovené v ŠVP.
- Učitelé zařazují do výuky didaktické postupy, které pomáhají žákům k sebeřízenému učení, skupinové a kooperativní práci.
- Učitelé sledují vzdělávací pokroky každého žáka, zohledňují vzdělávací potřeby všech žáků.
- Učitelé podporují vytváření pozitivních vztahů mezi žáky a jejich vzájemnou spolupráci.
- Učitelé propojují výuku ve škole jak se zájmovým vzděláváním uskutečňovaným ve školních družinách a školních klubech, tak s neformálním vzděláváním.

Závazné pro ŠVP:

- **Škola v ŠVP závazně specifikuje vzdělávací strategie a organizaci výuky, kterými bude napříč vyučovacími předměty rozvíjet u žáků klíčové kompetence, zaměří se na způsoby plánování, realizace a vyhodnocování vzdělávacího procesu, na nichž žáci významně participují.**
- **Škola v ŠVP transparentně popíše, jak bude systematicky podporovat posilování spoluzodpovědnosti žáků za své učení, včetně podpory sebeřízeného učení jako nutné součásti wellbeingu a žádoucího rozvoje kompetencí.**

ZDŮVODNĚNÍ

K podpoře smysluplného a aktivního učení žáků **škola využívá široké spektrum vzdělávacích strategií, které vedou k utváření klíčových kompetencí žáků ve všech oblastech vzdělávání.** Vzdělávacími strategiemi dále rozumíme různé výukové metody, organizační formy práce, výukové situace, výukové prostředky, způsoby hodnocení a reflexi výuky. Zkušenosti s uplatňovanými vzdělávacími strategiemi jsou pedagogickým týmem školy sdíleny, učitelé spolupracují na jejich rozvoji a vzájemně se od sebe učí. Škola v souladu se strategií rozvoje školy vyjádřenou v ŠVP organizuje výuku tak, aby vytvářela bezpečné a podnětné prostředí, fyzické i digitální, které **podporuje vnitřní motivaci žáků k učení, iniciativu a tvořivost každého z nich.** Škola pracuje se strategiemi, které podporují **dobré klima, pozitivní vztahy, vzájemnou spolupráci mezi žáky a rozvoj dalších sociálních kompetencí.**

Vedení školy podporuje výuku založenou na pedagogickém konstruktivismu, která **propojuje nová témata a dovednosti s předchozími dovednostmi, zkušenostmi a vědomostmi žáků** a vytváří situace, v nichž žáci aplikují to, co se naučili ve škole i v každodenním životě. **Škola organizuje výuku do flexibilních časových struktur** (úpravy rozvrhu, různá délka vyučovacích jednotek, bloková výuka, projektová výuka, tandemová výuka), umožňujících integrované pojetí vzdělávacího obsahu. Organizace výuky **podporuje vrstevnické učení a učení ve věkově smíšených skupinách a napříč vzdělávacími stupni.**

Při naplňování strategie učitelé zároveň **uplatňují, popřípadě ověřují inovativní formy a metody výuky, které vedou k aktivnímu a kooperativnímu učení žáků.** Učitelé **individualizují výuku** s ohledem na dispozice, zájmy, potřeby i možnosti jednotlivých žáků. Učitelé aktivně **utvářejí hodnotné příležitosti k učení žáků založeném na praktických zkušenostech,** problematizují zažitá postupy, jsou iniciátory jejich změn. Učitelé rovněž cíleně uplatňují **prožitkové a badatelské aktivity** na různých úrovních a různými formami. Učitelé pomáhají vytvářet možnosti ke smysluplnému **využívání školního času mimo výuku a využívání bezprostředního okolí mimo školu k výuce.**

3.1.4 Reflexe a hodnocení kvality výuky

Inovace přístupu k výuce vyžaduje **cílené vytváření prostředí k vyučování a učení, které staví na reflexi a hodnocení kvality výuky.**

- Učitelé **systematicky reflektují** svou vlastní výuku, **průběžně vyhodnocují** dosahování stanovených cílů a využívají zpětnou vazbu od žáků a také od kolegů, zákonných zástupců a dalších aktérů ve vzdělávání.
- Učitelé analyzují výuku, stanovují si kritéria jejího hodnocení a vyhodnocují kvalitu každé výukové situace, **sledují dopad výuky na učení žáků a na základě těchto pozorování plánují další výuku** (viz Kompetenční rámec absolventa učitelství).

Závazné pro ŠVP:

- **Škola v ŠVP stanoví a transparentně popíše procesy evaluace výuky, včetně kritérií kvalitní pedagogické práce, vytváření prostředí, ve kterém je přijímána konstruktivní zpětná vazba, případně také anonymního hodnocení žáky.**

ZDŮVODNĚNÍ

Učitelé **vedou žáky k sebereflexi a reflexi jejich učení, podporují předávání i přijímání zpětné vazby mezi žáky navzájem.** Školy ke kritickému hodnocení kvality výuky přistupují ve prospěch žádoucí aktivizace žáků a individualizace výuky, cíleného rozvoje postojů a dovedností žáků, systematické podpory a rozvoje funkčních gramotností žáků.

Vedení škol věnuje zvláštní pozornost vytváření vhodných podmínek a dostatku příležitostí pro **rozvoj učitelů s důrazem na žádoucí posilování schopnosti uvědomělé reflexe,** která je jedním z nejdůležitějších příznaků profesionality. Na základě sebepoznání a aktuálních potřeb učitelé dále rozvíjejí své osobnostní i profesní kvality a jsou otevření změnám, které na ně kladou nové nároky, a vyhledávají nové výzvy. Škola zároveň **systematicky vytváří prostor pro očekávaný vznik širšího profesního společenství směřujícího k žádoucímu zvyšování kvality výuky.**

3.1.5 Propojování formálního a neformálního vzdělávání

Vzdělávání žáků v 21. století jistě nelze spojovat jen se školou. Cílené využívání bohatého a pestrého vzdělávacího potenciálu celé škály mimoškolních institucí v rámci realizované výuky napříč vyučovacími předměty či jinými organizačními formami výuky patří ve světě k moderním vzdělávacím trendům.

Škola realizuje propojování formálního a neformálního, příp. zájmového vzdělávání ve třech rovinách:

- Učitelé při výuce cíleně využívají prvky a metody neformálního vzdělávání.
- Učitelé při plánování i realizaci výuky reflektují výsledky neformálního vzdělávání u jednotlivých žáků a na tyto získané znalosti, dovednosti, postoje, hodnoty navazují a dále je rozvíjí.
- Učitelé aktivně vyhledávají a systematicky využívají možnosti neformálního vzdělávání, především ve svém okolí, a to jak ve škole, tak mimo ni (ve spolupráci s institucemi či pracovníky institucí a samostatnými aktéry neformálního vzdělávání).

Závazné pro ŠVP:

- **Škola závazně popíše způsoby propojování formálního, neformálního a zájmového vzdělávání do ŠVP, včetně případného promítnutí do školního řádu – pravidel pro hodnocení, pokud se rozhodne uznávat výsledky neformálního vzdělávání.**
- **Škola popíše, jak konkrétně budou učitelé reflektovat výsledky neformálního vzdělávání u žáků a na tyto získané znalosti, dovednosti, postoje, hodnoty navazovat a dále je rozvíjet.**
- **Škola integruje vzdělávací programy školní družiny a školního klubu do ŠVP.**

ZDŮVODNĚNÍ

Učitelé a poskytovatelé neformálního vzdělávání (včetně zájmového) mají intenzivně navazovat spolupráci s pedagogicky zaměřenými odborníky působícími v různých institucích, aby docházelo k rozšiřování prostředí pro vzdělávání a k výměně zkušeností ve prospěch žádoucího zvyšování smysluplnosti kvality výuky žáků.

Úspěšné propojování nastane díky promyšlenému uplatňování vstřícného přístupu ze strany učitelů k zapracování výhod i specifík edukace do realizované školní výuky napříč vzdělávacími oblastmi i obory nebo vhodnému využití jiných organizačních forem v mimoškolním prostředí. Hlavním cílem je rozvoj interakčních dovedností žáků, porozumění sobě samému (wellbeing) a napomáhání posílení požadovaných gramotností i rozvoje klíčových kompetencí u jednotlivých žáků.

Školy mohou doložené výstupy neformálního a zájmového vzdělávání zohlednit při hodnocení žáků, např. ve školním portfoliu jednotlivých žáků nebo při přijímacím řízení.

3.1.6 Organizační, prostorové a materiální, hygienické, bezpečnostní a jiné podmínky

Škola systematicky vytváří **podmínky ke vzdělávání s důrazem na zajištění organizačních, prostorových, materiálních, hygienických, bezpečnostních podmínek a digitálního bezpečí** v souladu s platnými předpisy a normami. Škola **sleduje rizikové faktory** ohrožující fyzický, psychický, sociální, emocionální a duchovní wellbeing žáků i zaměstnanců školy. Škola dbá na kvalitu prostředí **s respektem k principům udržitelnosti a společenské odpovědnosti za vzdělávání.**

- Škola popíše a uplatňuje mechanismy podpory zdraví žáků, zejména utváření návyků zdravého životního stylu.
- Škola systematicky uplatňuje zásady ochrany osobních údajů a předcházení rizikům vyplývajícím z využívání digitálních technologií, zejména při využívání sociálních sítí, hrozbě kyberšikany a využívání umělé inteligence.
- Při vytváření podmínek klade škola důraz na kvalitu a funkčnost prostorového a materiálního vybavení, dbá na hygienické požadavky a estetičnost prostředí. V rámci environmentální charakteristiky provozu školy si škola stanoví vlastní cíle šetrného hospodaření, navrhne realistické postupy jejich naplňování.

Závazné pro ŠVP:

- **Škola v ŠVP popíše, jak bude s podporou zřizovatele podmínky rozvíjet, aby přispívaly k naplňování vzdělávacích cílů ve všech jeho oblastech, včetně zájmového a neformálního vzdělávání a mimoškolních aktivit.**

ZDŮVODNĚNÍ

Škola vytváří **prostředí podporující zdraví žáků**. Nejdůležitějším faktorem podpory zdraví je **utváření návyků zdravého životního stylu**. Ve škole to znamená dbát na posilování hygienických návyků a bezpečnosti žáků ve všech prostorách a při všech činnostech školy. K tomu je třeba zajistit odpovídající hygienické a bezpečnostní podmínky. Pro podporu zdravého životního stylu je podstatný **pravidelný denní režim**, který nabízí možnosti střídání práce a odpočinku, jednostranné zátěže v sedu i její kompenzace dostatečným množstvím pohybu (odkaz). Škola by měla k realizaci pohybových aktivit nabídnout žákům všechny bezpečné prostory ve škole a jejím zázemí, včetně vhodného tělocvičného náčiní.

Další složkou podpory zdravého životního stylu je **pitný a stravovací režim**, tedy možnost žáků pít podle jejich potřeby, mít časový prostor pro dopolední svačinu a oběd ve vhodné skladbě stravy a nápojů. Škola může podpořit zdravý životní styl **navozováním dobré nálady a odbouráváním stresu**, vytvářením otevřených a nekonfliktních vztahů, motivujícím hodnocením, zamezením šikany, vytvářením a vyhodnocováním pravidel chování za účasti žáků, nabízením schránky důvěry atd. To vše spolu s příjemným prostředím vytváří podmínky pro wellbeing.

Škola umožňuje žákům chránit digitální zařízení a data a porozumět nástrahám a hrozbám v digitálním prostředí; porozumět opatřením zajišťujícím bezpečí; **ochraňovat osobní data a soukromí v digitálním prostředí**; vědět, jak používat a sdílet osobní a identifikovatelné údaje, a zároveň chránit sebe i ostatní před újmou; vědět, že digitální služby používají „zásady ochrany osobních údajů“ jako poučení o tom, jakým způsobem je nakládáno s osobními údaji; vyhýbat se zdravotním rizikům a potenciálnímu ohrožení fyzické a psychické pohody při používání digitálních technologií; ochránit sebe i ostatní před možnými riziky digitálního prostředí (např. kyberšikanou); mít povědomí o možnosti využití digitálních technologií pro rozvoj společnosti (využívání umělé inteligence) i sociální začleňování a o jejich možném vlivu na životní prostředí. Škola omezuje vstup nepovolaných osob do školy. Škola má preventivní plán ochrany žáků proti šikaně, kouření, zneužívání návykových látek.

Kromě vymezení organizačních, hygienických, technických, bezpečnostních a dalších faktorů podmínek je nutné věnovat pozornost péči o estetické, hygienické a environmentální charakteristiky prostředí školy, a to ze strany jak technického personálu, tak učitelů i žáků. Především oni by měli mít možnost vyjádřit se k tomu, co se jim ve škole líbí, co ne, jak by si školní prostředí představovali, zpřijemnil, aby se cítili ve škole ještě lépe.

Škola jako celek plní závazek společenské odpovědnosti ve všech oblastech provozu instituce.

3.2 Společné vzdělávání – podpora žáků ve vzdělávání

Vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními, úprava obsahu a výstupů ze vzdělávání se řídí platnými pravidly (§ 16 ŠZ, odst. 2 písm. b, e) pro poskytování podpory žákům, u nichž vzdělávací potřeby výrazně převyšují nebo naopak nedosahují adekvátním způsobem cílů základního vzdělávání (odkaz na možné způsoby práce se vzdělávacím obsahem). Rozhodnutí o přiznání podpůrných opatření a jejich účelu uskutečňuje v případě podpůrných opatření prvního stupně škola, v případě druhého až pátého stupně školské poradenské zařízení (dále jen ŠPZ). **V případě podpůrných opatření druhého až pátého stupně** je způsob jejich poskytování žákovi podrobně specifikován ŠPZ v Doporučení ke vzdělávání. Doporučeným nástrojem pro realizaci podpůrného opatření může být **Individuální vzdělávací plán** (dále jen IVP).

Vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními se uskutečňuje v běžné třídě/škole nebo na základě doporučení ŠPZ ve třídě/škole zřízené podle § 16 odstavce 9 zákona.

Závazné pro ŠVP:

- **Škola v ŠVP závazně popíše nastavení systému péče o žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními ve škole, zodpovědné osoby a jejich role včetně zohlednění specifík jednotlivých období.**

V případě poskytování podpůrných opatření prvního stupně škola na základě svého rozhodnutí hledá pro žáky funkční způsoby motivace a aktivace respektující míru nadání žáků a jejich specifika. Jestliže tento postup vyžaduje součinnost více pedagogických pracovníků nebo součinnost s rodinou žáka, může být školou vytvářen **Plán pedagogické podpory** (dále jen PLPP).

Škola v ŠVP vymezuje specifické úpravy vzdělávacího obsahu:

- **pro žáky nadané a mimořádně nadané** škola rozšiřuje vzdělávací obsah (odkaz na práce s nadaným žákem);
- **pro žáky s lehkým mentálním postižením** škola využívá minimální doporučenou úroveň (dále jen MDÚ) pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (§ 16 vyhláška č. 27/2016 Sb.); na základě Doporučení je realizace podpůrného opatření – úprava výstupů ze vzdělávání v kontextu MDÚ – závazná (odkaz na formulace MDÚ);
- **pro žáky, kteří používají při vzdělávání jiný komunikační systém než mluvenou řeč** (§ 16 odst. 7 ŠZ) škola zajišťuje vzdělávání v komunikačním systému, který odpovídá potřebám žáka, přednostně v tom, který preferuje; žákům, kteří jsou vzděláváni v českém znakovém jazyce, poskytuje škola souběžně vzdělávání v psaném českém jazyce, jsou využívány metody jako ve výuce českého jazyka jako jazyka cizího; výsledky učení z naukových předmětů jsou u žáků, kteří jsou vzděláváni v českém znakovém jazyce, stanovovány v českém znakovém jazyce a v psané češtině (odkaz na práci s žákem, který používá při vzdělávání jiný komunikační systém než mluvenou řeč); **pro žáky, kteří při komunikaci využívají prostředky alternativní nebo augmentativní komunikace** (dále jen AAK), škola zajišťuje vzdělávání v komunikačním systému, který odpovídá jejich potřebám (§ 16, odst. 8 ŠZ) (odkaz na využití AKK);
- **pro žáky cizince** je realizována bezplatná intenzivní jazyková příprava k začlenění do základního vzdělávání nebo náhrada výukou češtiny jako dalšího cizího jazyka;
- **pro žáky s nedostatečnou znalostí češtiny a odlišnými kulturními a životními podmínkami** škola na základě Doporučení ŠPZ zařazuje do výuky posílení výuky českého jazyka jako jazyka cizího (druhého) (Příloha č. 1 k vyhlášce č. 27/2016 Sb., odd. 3, část A); pro žáky s neznalostí nebo minimální znalostí češtiny (úroveň A0, A1 dle SERRJ) se zpravidla uskutečňuje podle kurikula češtiny jako druhého jazyka (odkaz na kurikulum češtiny jako druhého jazyka);
- **pro žáky se zrakovým, se sluchovým, s tělesným postižením, s narušenou komunikační schopností, s poruchou autistického spektra, se specifickými poruchami učení, chování** možnosti úprav obsahu a výstupů ze vzdělávání odpovídajících závažnosti jejich znevýhodnění (specifika úprav pro žáky uvedené v § 16 odst. 9 ŠZ).

4 Vzdělávací obsah

Kapitola charakterizuje kategorie společného vzdělávacího obsahu pro všechny žáky v základním vzdělávání – klíčové kompetence, základní gramotnosti, průřezová témata, vzdělávací oblasti a vzdělávací obory – a jejich vztahy.

Vzdělávací obsah je v RVP ZV vymezen **očekávanými výsledky učení klíčových kompetencí, základních gramotností, průřezových témat a vzdělávacích oborů**. Očekávané výsledky učení jsou **závazné**, stanovují výsledek vzdělávání žáků na úrovni **5. a 9. ročníku**, u základních gramotností rovněž na úrovni **3. ročníku**. Jsou **určující pro tvorbu ŠVP** a učitelé cíleně se žáky směřují k jejich osvojení.

Očekávané výsledky učení jednotlivých vzdělávacích oborů jsou vzájemně provázané s očekávanými výsledky učení klíčových kompetencí, základních gramotností, průřezových témat a ostatních vzdělávacích oborů.

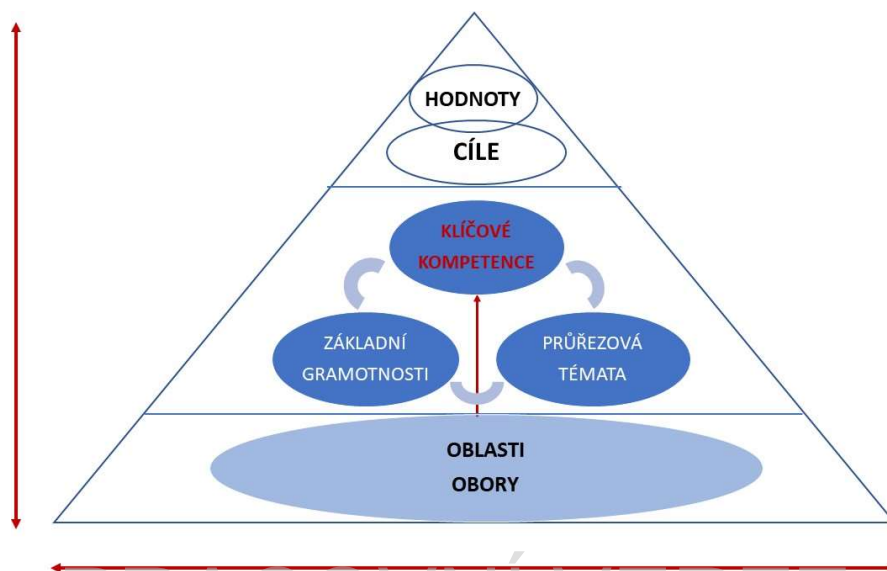

Schéma 2 – Vzájemné vazby cílových a obsahových kategorií RVP ZV

Závazné pro ŠVP:

- Škola směřuje k podpoře uceleného rozvoje všech žáků tím, že v ŠVP závazně rozpracuje očekávané výsledky učení vzdělávacích oborů a propojí je s očekávanými výsledky učení klíčových kompetencí, základních gramotností a průřezových témat a vymezí vztahy mezi nimi.
- Škola při specifikaci vzdělávacího obsahu může využít vybrané modelové ŠVP nebo jiné podklady.

4.1 Klíčové kompetence

V základním vzdělávání je vymezených **osm klíčových kompetencí**:

- Klíčová kompetence k učení
- Klíčová kompetence komunikační
- Klíčová kompetence osobnostní a sociální
- Klíčová kompetence k občanství a udržitelnosti
- Klíčová kompetence k podnikavosti a pracovní
- Klíčová kompetence k řešení problémů
- Klíčová kompetence kulturní
- Klíčová kompetence digitální

V **pojetí kompetenčního vzdělávání** představují **klíčové kompetence** stěžejní obsahovou kategorii, k jejímuž naplnění základní vzdělávání směřuje.

Klíčové kompetence představují funkční propojení **vybraných znalostí, dovedností, postojů a hodnot**, které jsou důležité jak pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti, tak i pro společnost a svět jako celek. **Rozvíjejí se v průběhu celého života, a to nejen ve škole.** Společně se základními gramotnostmi jsou hlavními kategoriemi kurikula na státní i školní úrovni.

Klíčové kompetence mají vlastní obsahovou strukturu, která umožňuje zvýšit srozumitelnost a uchopení klíčových kompetencí. Jednotlivé klíčové kompetence obsahují **charakteristiku**, jsou tvořeny **složkami a komponentami**, které obsahují závazné **očekávané výsledky učení** na úrovni 5. a 9. ročníku a jsou propojeny s očekávanými výsledky učení vzdělávacích oborů.

Klíčové kompetence přiřazují k jednotlivým očekávaným výsledkům učení **strategie učitele**, tj. postupy jimiž se dosahuje očekávaného výsledku učení klíčových kompetencí, a **projevy žáků**, které jsou dílčími kroky dosahování očekávaných výsledků učení. Učitel z projevů žáků **vybír**á takové projevy, které odpovídají jejich **individuálním potřebám**. Klíčové kompetence je ve vztahu k oborům nutno chápat **jako vzdělávací strategii**.

Závazné pro ŠVP:

- **V ŠVP jsou očekávané výsledky učení klíčových kompetencí propojovány s očekávanými výsledky učení konkrétních vyučovacích předmětů, které vznikají ze vzdělávacích oborů.**
- **K utváření klíčových kompetencí jsou využívány vzdělávací strategie (strategie učitele), tj. cíleně uplatňované postupy a situace, kterými učitel konstruuje pojetí uchopení vzdělávacího obsahu oboru tak, aby na úrovni vyučovacího předmětu (či jiné formy vzdělávání) směřovalo k utváření očekávaných výsledků učení klíčových kompetencí. Příklady vzdělávacích strategií jsou formulovány v metodické podpoře a jsou součástí modelových ŠVP.**
- **Projevy žáků slouží k pozorování, naplňování a ověřování očekávaných výsledků učení klíčových kompetencí.**

4.2 Základní gramotnosti

V RVP ZV jsou vymezené **dvě základní gramotnosti**:

- Logicko-matematická
- Čtenářská a pisatelská

Základní gramotnosti ve dvou zásadních oblastech představují schopnost praktického uplatnění širokého souboru **znalostí, dovedností, postojů a hodnot** v rozmanitých životních situacích.

Každá základní gramotnost obsahuje **charakteristiku**. Ke každé základní gramotnosti jsou přiřazeny **komponenty** základní gramotnosti, které obsahují projevy žáků. Základní gramotnosti jsou na úrovni 3., 5. a 9. ročníku popsány očekávanými výsledky učení. Na úrovni 5. a 9. ročníku jsou propojené **s očekávanými výsledky učení vzdělávacích oborů**. Na úrovni 3. ročníku provazby neexistují a školy rozpracovávají tyto výsledky učení až v ŠVP.

Základní gramotnosti neobsahují strategie učitelů jako klíčové kompetence, ale vytvářejí zřejmý prostor pro rozvoj v oblasti čtenářství, pisatelství a logicko-matematického myšlení **v konkrétních učebních úlohách**.

Závazné pro ŠVP:

- **Škola propojuje očekávané výsledky učení vzdělávacích oborů s očekávanými výsledky učení základních gramotností na úrovni ŠVP. Základní gramotnosti jsou rozpracovány do dílčích očekávaných výsledků učení na úrovni 3., 5. a 9. ročníku.**
- **Při rozpracování vzdělávacího obsahu oborů a klíčových kompetencí do ŠVP škola detailně popíše projevy základních gramotností žáků na úrovni zvolených metod, technik a způsobů hodnocení.**

4.3 Průřezová témata

V RVP ZV jsou vymezená **tři průřezová témata**, která podporují nadoborový přístup ke vzdělávání a umožňují

žákům porozumět sobě, společnosti a světu v širších souvislostech a vzájemné provázanosti:

- **Péče o wellbeing**
- **Společnost pro všechny**
- **Udržitelné prostředí**

Průřezová témata mají svou obsahovou strukturu, která umožňuje zvýšit srozumitelnost a uchopení průřezových témat. Jednotlivá průřezová témata obsahují **charakteristiku**, jsou vymezena **očekávanými výsledky učení** na úrovni 5. a 9. ročníku, které jsou **provázány s vybranými výsledky učení vzdělávacích oborů**, ve kterých žáci dosahují pro dané průřezové téma znalostní základ.

Všechny výsledky učení průřezových témat jsou současně provázány s klíčovými kompetencemi. K dosažení očekávaných výsledků učení jsou na úrovni metodické podpory zpracovány postupné kroky a u každého očekávaného výsledku učení je uveden alespoň jeden ilustrativní příklad důkazu o učení (způsobu ověřování).

Závazné pro ŠVP:

- **K rozpracování očekávaných výsledků učení průřezových témat přistupuje škola obdobně jako k očekávaným výsledkům učení vzdělávacích oborů.**
- **V ŠVP školy rozpracují očekávané výsledky učení průřezových témat do dílčích očekávaných výsledků učení jednotlivých ročníků vyučovacích předmětů nebo dalších forem organizace vzdělávání. V poznámkách uvedou vazby na hodnoty uvedené v RVP ZV.**

4.4 Vzdělávací oblasti a vzdělávací obory

V základním vzdělávání je vymezených **deset vzdělávacích oblastí**, které obsahují **vzdělávací obory** (jeden či více):

- Jazyk a jazyková komunikace – Český jazyk a literatura, Cizí jazyk, Další cizí jazyk
- Matematika a její aplikace – Matematika
- Informatika – Informatika
- Člověk a jeho svět – Člověk a jeho svět
- Člověk a společnost – Dějepis, Výchova k občanství
- Geografie – Geografie
- Člověk a příroda – Fyzika, Chemie, Přírodopis
- Umění a kultura – Hudební, taneční a dramatická výchova, Výtvarná a filmová výchova
- Člověk, zdraví a bezpečí – Výchova ke zdraví a bezpečí, Tělesná výchova
- Člověk, jeho osobnost a svět práce – Osobnostní a sociální výchova, Polytechnická výchova a praktické činnosti

Každá vzdělávací oblast obsahuje **charakteristiku vzdělávací oblasti**. Dále obsahuje **vzdělávací obory** dané oblasti, jejichž součástí jsou **charakteristiky vzdělávacích oborů** a na úrovni 5. nebo 9. ročníku (případně obou ročníků) jsou vymezené **očekávané výsledky učení**.

Každý očekávaný výsledek učení je doplněn upřesňujícím **popisem** a **zdůvodněním**, které vysvětluje, proč byl očekávaný výsledek učení zařazen do společného obsahového základu. Dále jsou uvedeny tzv. **postupné kroky**, které vymezují postup žáka k dosažení očekávaného výsledku učení výstupu a jeho vazbu na klíčové kompetence, průřezová témata a jiné vzdělávací obory. U každého očekávaného výsledku učení je pak zařazen na optimální úrovni alespoň jeden ilustrativní **příklad důkazu o učení** (způsobu ověřování) daného **očekávaného výsledku učení** a další podpůrné a metodické informace.

Závazné pro ŠVP:

- Škola rozpracuje v ŠVP očekávané výsledky učení vzdělávacích oborů do jednotlivých vyučovacích předmětů a ročníků tak, aby bylo zřejmé, že postupně naplňuje všechny očekávané výsledky učení jednotlivých vzdělávacích oborů.
- Očekávané výsledky učení oborů škola v ŠVP jednoznačně prováže s očekávanými výsledky učení klíčových kompetencí, průřezových témat, základních gramotností.
- Škola v jednotlivých vyučovacích předmětech vyznačí vazby na vyučovací strategie vedoucí k osvojení očekávaných výsledků učení klíčových kompetencí a základních gramotností.

5 Rámcový učební plán

Kapitola uvádí rámcový učební plán pro základní vzdělávání v novém pojetí vymezení časové dotace jako společný obsahový základ a disponibilní časovou dotaci na 1. a 2. stupni základního vzdělávání.

Rámcový učební plán (dále jen RUP) závazně stanovuje **celkovou časovou dotaci** pro vzdělávání žáků na 1. a 2. stupni základních škol a v odpovídajících ročnících víceletých středních škol.

Celková časová dotace na 1. i 2. stupni zahrnuje časovou **dotaci pro povinný společný základ**, která je ze 4/5 určená pro osvojování očekávaných výsledků učení a z 1/5 pro upevnění a prohloubení obsahu společného základu. Druhou část celkové časové dotace tvoří **disponibilní časová dotace**, která vytváří prostor pro **rozšíření vzdělávacího obsahu** nad společný

základ. Má umožnit **maximální rozvoj potenciálu každého žáka** a tím přispět ke snížení nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání.

Schéma 3 – Časové dotace pro základní vzdělávání

RUP pro základní vzdělávání **závazně** stanovuje:

- celkovou časovou dotaci pro základní vzdělávání v rozsahu **118 hodin** na 1. stupni a **122 hodin** na 2. stupni;
- povinnost realizovat se všemi žáky obsah společného základu;
- časovou dotaci pro **společný základ** v rozsahu **100 hodin** na 1. stupni a **86 hodin** na 2. stupni základního vzdělávání;
- disponibilní časovou dotaci v rozsahu **18 hodin** na 1. stupni a **36 hodin** na 2. stupni základního vzdělávání;
- poznámky k využití disponibilní časové dotace;
- poznámky ke vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Při konstrukci učebního plánu v ŠVP a realizaci výuky musí být **dodržena**:

- **celková časová dotace** pro společný základ na 1. a 2. stupni základního vzdělávání;
- **disponibilní časová dotace**;
- **maximální týdenní hodinová dotace stanovená pro jednotlivé ročníky** základního vzdělávání školským zákonem: 1. a 2. ročník 22 hodin, 3.–5. ročník 26 hodin, 6. a 7. ročník a odpovídající ročníky víceletých středních škol 30 hodin, 8. a 9. ročník a odpovídající ročníky víceletých středních škol 32 hodin (ŠZ, § 26);
- **minimální týdenní hodinová dotace pro jednotlivé ročníky** základního vzdělávání takto: 1. a 2. ročník 18 hodin, 3.–5. ročník 22 hodin, 6. a 7. ročník a odpovídající ročníky víceletých středních škol 28 hodin, 8. a 9. ročník a odpovídající ročníky víceletých středních škol 30 hodin.

Disponibilní časovou dotaci lze využít k:

- **rozšíření vzdělávacího obsahu** nad společný základ, ale i k jeho posílení a procvičování; **vytváření volitelných vzdělávacích obsahů a dalších forem výuky** navazujících na obsah společného základu, dotvářejících zaměření školy, vycházejících ze zájmů žáků, propojujících formální a neformální vzdělávání, využívajících místa školy k propojení s místními informačními zdroji a děním na úrovni místní a regionální komunity;
- **realizaci vzdělávacích obsahů podporujících vzdělávání žáků se ŠVP a žáků nadaných a mimořádně nadaných** v rámci předmětů speciálně pedagogické péče i jiných forem vzdělávání, jsou-li tato podpůrná opatření žákovi doporučena školským poradenským zařízením a zákonný zástupce žáka souhlasí s jejich poskytováním;
- **zařazení vzdělávacího obsahu „češtiny jako druhého jazyka“** pro žáky s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka (viz Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro základní vzdělávání).

Závazné pro ŠVP:

- **Tvůrci ŠVP dodržují všechny závazné pokyny, které stanovuje RUP pro tvorbu učebního plánu ŠVP.**
- **Škola zpracuje na základě RUP konkrétní učební plán školy s rozvržením hodin společného základu a disponibilních hodin do povinných i volitelných vyučovacích předmětů či jiných organizačních forem realizace vzdělávání.**

6 Pojetí hodnocení žáků

Kapitola uvádí základní přístupy k hodnocení žáků v základním vzdělávání, včetně specifík hodnocení žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními.

Hodnocení výsledků vzdělávání žáků se řídí §§ 51–53 školského zákona. Podrobnosti o hodnocení výsledků žáků a jeho náležitostech stanoví ministerstvo v §§ 14–16 vyhlášky č. 48/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Škola v ŠVP stanoví, jakým způsobem budou žáci hodnoceni na vysvědčení (§ 69 ŠZ). Získání stupně vzdělání se řídí § 45 a ukončení základního vzdělávání §§ 54–56 školského zákona. Hodnocení žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními probíhá podle Doporučení ŠPZ, které se může odlišovat od hodnocení ostatních žáků ve třídě.

Škola v souladu s právními předpisy a na základě své vzdělávací koncepce, která zohledňuje specifika žáků, vzdělávací obsahy a klíčové kompetence, popíše v ŠVP pravidla a způsoby hodnocení žáků. Každému hodnocení závazně předchází srozumitelné seznámení žáků s očekávanými výsledky učení a k nim náležejícími kritérii hodnocení. Hodnocení odráží osobní pokroky žáků při osvojování konkrétních dovedností, znalostí a návyků bez srovnávání s ostatními žáky.

- Učitelé **formativním přístupem k hodnocení** stanovují společně se žáky adekvátní cíle učení a formulují kritéria hodnocení.
- Učitelé poskytují žákům průběžnou popisnou zpětnou vazbu, vedou žáky k řízení jejich učení a obohacují žáky o sociální a komunikační dovednosti.
- Učitelé dávají žákům příležitost k sebehodnocení vlastního pokroku a vrstevnickému hodnocení, kterým se žáci učí hodnotit druhé podle předem stanovených kritérií.
- Učitelé podporují sebedůvěru, motivaci žáků a umožňují jim komplexně rozvíjet svou osobnost.
- Učitelé pracují s chybou tak, aby byla chyba žáky vnímána jako nedílná součást učení.
- Učitelé při plánování výuky nejen volí vhodné vzdělávací strategie, ale také reflektují vlastní vyučovací činnosti ve vztahu ke vzdělávacím výsledkům žáků.
- Škola se při plánování profesního rozvoje učitelů zaměřuje také na oblast hodnocení.
- Škola a učitelé zajistí, aby žáci a zákonní zástupci dostatečně porozuměli způsobům a kritériím hodnocení sumativního hodnocení, hodnocení na vysvědčení.
- Škola specifikuje pravidla pro uznávání výsledků neformálního, případně zájmového vzdělávání.

Hodnocení žáků v základním vzdělávání je zpětnou vazbou pro učitele, žáky i zákonné zástupce, je výsledkem dialogu učitelů a žáků, kteří se na svém hodnocení aktivně podílejí.

Hodnocení motivuje žáky k vyššímu zájmu o učení a rozvíjení klíčových kompetencí. Hodnocení podává objektivní zprávu o výsledcích učení žáků.

Závazné pro ŠVP:

- **Škola v ŠVP jednoznačně a transparentně popíše přístupy a formy hodnocení žáků v souladu s principy formativního hodnocení.**
- **Učitelé volí způsoby hodnocení s ohledem na vývojová specifika žáků, náročnost vzdělávaného obsahu na 1. stupni a návazně na 2. stupni základního vzdělávání.**

ZDŮVODNĚNÍ

V průběhu vzdělávacího procesu učitelé identifikují individuální vzdělávací potřeby každého žáka a na základě těchto potřeb vytvářejí takové podmínky pro učení, aby každý žák dosáhl maxima svého potenciálu.

Formativní přístup k hodnocení pracuje s jasnými kritérii sumativního hodnocení, odlišuje fázi učení a vyhodnocování. K zachycení vzdělávacího i osobního pokroku je vhodné využít portfolio žáka. Sumativní hodnocení využívají učitelé výhradně na konci vymezeného období vzdělávacího procesu a jeho prostřednictvím shrnují dosažené výsledky žáků – úroveň jejich znalostí, dovedností a postojů ve srovnání s relevantními milníky (např. dlouhodobě sledované dosahování výsledků vzdělávání v dané škole, úroveň očekávaných výsledků učení RVP ZV).

Podkladem pro sumativní hodnocení je objektivní výkon žáků na konci vzdělávacího cyklu (např. na konci pololetí školního roku, na konci tematického celku, případně kratších uzavřených obsahových celků). Učitelé zajistí, aby byli žáci o ověřování výsledků vzdělávání předem informováni, byli seznámeni s kritérii hodnocení a rozuměli jim.

Hodnocení na vysvědčení vyjadřuje dosažení očekávaných výsledků učení, přístup žáka ke vzdělávání, jeho individuální pokrok a dosahování osobních vzdělávacích cílů. V případě, že se škola rozhodne uznávat výsledky neformálního vzdělávání, je povinna tuto oblast specifikovat v pravidlech pro hodnocení žáků.

7 Zásady pro zpracování, vyhodnocování a úpravu školních vzdělávacích programů

Kapitola přináší údaje týkající se zpracování, vyhodnocování a úprav ŠVP, včetně závazné struktury ŠVP.

Každá škola realizující základní vzdělávání **musí zpracovat ŠVP v souladu s RVP ZV** (ŠZ § 5). Z identifikačních údajů ŠVP musí být zřejmé a kontrolovatelné, že byl zpracován **podle RVP ZV**. ŠVP je vytvářen v souladu s vizí a strategickými cíli stanovenými v koncepci školy, s využitím výsledků vlastního hodnocení školy. Při tvorbě či úpravách může škola využít zejména modelové ŠVP, metodickou podporu v informačním systému RVP, konzultační a poradenskou podporu odborných institucí, škol a dalších organizací zaměřených na vzdělávání.

Tvorba ŠVP, jeho následné vyhodnocování a úpravy jsou **odrazem pedagogické autonomie a odpovědnosti celé školy** za způsob a výsledky vzdělávání. **Na zpracování, realizaci, vyhodnocování a případné úpravě ŠVP** se podílejí **všichni učitelé a vedení školy**, kteří nesou spoluodpovědnost za realizaci jednotlivých částí ŠVP v podmínkách dané školy. Za všechny kroky odpovídá ředitel školy, který práci koordinuje, případně pověří funkcí koordinátora ŠVP svého zástupce nebo jiného člena pedagogického sboru. K návrhu ŠVP se vyjadřuje školská rada (ŠZ § 168) nebo ho schvaluje **rada** (ŠZ § 132).

ŠVP je součástí povinné dokumentace školy (ŠZ § 28), musí být zveřejněn i prostřednictvím dálkového přístupu, aby měl každý zájemce možnost seznámit se s jeho obsahem, mohl do něj nahlížet nebo z něj pořizovat opisy a výpisy, popřípadě požádat o kopii (ŠZ § 5).

ŠVP je příležitostí vytvořit a naplnit společnou, reálnou a pravdivou vizi o dobrém vzdělávání v každé škole, posouvá žáky i učitele k lepším výsledkům.

Učitelé pracují na ŠVP společně, propojují své poznatky, zkušenosti a nápady. Dohadují se na společném postupu, jak působit na žáky, jak spolupracovat se zákonnými zástupci a partnery školy.

Učitelé pravidelně vyhodnocují výsledky vzdělávání. Procházejí trvalou reflexí a sebereflexí vlastní i společné práce – objektivně a bez iluzí. Na základě nových zkušeností ŠVP upravují a inovují.

7.1 Zásady pro zpracování ŠVP

Školní vzdělávací program:

- je zpracováván **v souladu s RVP ZV podle stanovené struktury** pro celé období základního vzdělávání nebo pro jeho část, tj. pro ročníky, ve kterých daná škola realizuje základní vzdělávání; jeho součástí jsou i ŠVP pro **školní družinu a školní kluby**;
- **vychází z vize a strategických cílů školy**;
- **využívá analýzu dosavadní práce školy**, hodnocení dosavadních výsledků vzdělávání, sociálního klimatu školy, společných představ o dalším rozvoji vzdělávání;
- **konkretizuje cíle, pojetí a obsah vzdělávání** vyjádřené v RVP ZV pro podmínky školy;
- **stanovuje vzdělávací strategie**, na jejichž základě se utvářejí a rozvíjejí klíčové kompetence;
- **zohledňuje specifika školy** v místních podmínkách a vymezuje je v kultuře školy; propojuje formální, zájmové a neformální vzdělávání;
- **zajišťuje rovnocenný přístup k základnímu vzdělávání** pro všechny žáky s povinností školní docházky a přihlíží k jejich věkovým zvláštěm, individuálním potřebám a možnostem;
- **umožňuje realizaci diferencovaného a individualizovaného vzdělávání** pro všechny žáky, včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných a mimořádně nadaných;
- je zpracován tak, **aby umožňoval učitelům rozvíjet tvořivý styl práce a neomezoval je** při uplatnění případných časových i metodických odlišností, které vycházejí z konkrétních potřeb žáků a ze zkušeností učitelů s efektivními způsoby výuky.

7.2 Zásady pro vyhodnocování ŠVP

Škola vyhodnocuje **funkčnost ŠVP** zejména podle následujících kritérií:

- **stručnost a konkrétnost zpracování ŠVP, srozumitelnost** pro učitele, zákonné zástupce žáků i další zájemce o ŠVP;
- **způsob rozpracování** očekávaných výsledků učení do školních výstupů ŠVP a specifikace vzdělávacích strategií **podporujících plánování konkrétní výuky** a utváření **klíčových kompetencí**;
- **úroveň osvojení očekávaných výsledků učení žáků** rozpracovaných v ŠVP dle očekávaných výsledků učení v RVP;
- **naplňování pravidel** pro uplatňování **formativního hodnocení** žáků.

7.3 Zásady pro úpravy a změny ŠVP

Úpravy a změny ŠVP:

- **změny ŠVP v souvislosti s revidovaným RVP ZV** nebo v souladu s platnými právními předpisy, včetně náběhu vzdělávání v jednotlivých ročnících podle upraveného ŠVP **stanovuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** opatřením ministra;
- **inovace ŠVP na základě zkušeností** z plánování, realizace a vyhodnocování ŠVP nebo změn **ve škole** samotné (změna podmínek, průběhu vzdělávání atd.) provádí škola obvykle s účinností od 1. září nebo od 1. února; podle upraveného nebo nového ŠVP se vzdělávají žáci ve všech ročnících daného stupně od účinnosti daného ŠVP; ředitel školy rozhodne o způsobu postupného náběhu tak, aby nevznikla situace, že by žáci v důsledku změn neabsolvovali povinný vzdělávací obsah stanovený v RVP ZV;
- **doplnění ŠVP formou dodatku v situacích**, kdy se jedná o dílčí změny obsahu nebo časově omezené a jiné organizační změny.

Forma vydání úprav a změn (ŠVP nový, upravený, s dodatkem) je v pravomoci ředitele školy, musí být **zajištěna jednoznačnost a srozumitelnost upraveného ŠVP**, musí být zřejmé, odkdy a pro které ročníky jsou změny platné a účinné a že změny vydal ředitel školy. **ŠVP** i jeho úpravy **se archivují** ve shodě se zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, ve znění pozdějších předpisů.

Zásady pro úpravy ŠVP ve vztahu k žákům s přiznanými podpůrnými opatřeními:

Škola **musí v ŠVP** v Charakteristice ŠVP v části Zabezpečení výuky žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními uvést:

- popis způsobu identifikace, realizace, vyhodnocení podpůrných opatření prvního stupně;
- popis identifikace, realizace, vyhodnocení podpůrných opatření druhého až pátého stupně; zodpovědné osoby, jejich role v systému, způsoby spolupráce uvnitř i vně školy včetně zohlednění specifik jednotlivých období;
- **specifikaci provádění podpůrných opatření** a úprav vzdělávacího procesu **žáků se SVP**, jakými jsou například: dělení a spojování hodin, prodloužení základního vzdělávání na 10 let, odlišná délka vyučovacích hodin a organizace výuky češtiny jako cizího (druhého) jazyka;
- **specifikaci provádění podpůrných opatření** a úprav vzdělávacího procesu **žáků nadaných a mimořádně nadaných**, jakými jsou například: vytváření skupin žáků napříč ročníky 1. a 2. stupně, obohacování učiva, akcelerace vzdělávání.

Zásady pro úpravy ŠVP tříd/škol zřízených podle § 16, odst. 9 školského zákona:

Pro úpravy ŠVP tříd škol zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona pro žáky s vybranými druhy znevýhodnění platí:

- **popis vyučovaného předmětu speciálně pedagogické péče (PSPP)**, pokud má PSPP charakter vyučovacím předmětu, musí být součástí ŠVP; ŠVP obsahuje odpovídající časovou dotaci a rozpracování vzdělávacího obsahu;
- v případě třídy zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona **musí škola vypracovat ŠVP formou samostatné části** ke stávajícímu ŠVP (bez částí, které by se opakovaly);
- **pro žáky uvedené v § 16 odst. 9 školského zákona** je možné v ŠVP upravit očekávané výsledky učení nebo nahradit vzdělávací obsah jiným vzdělávacím obsahem, pokud to vyžadují speciální vzdělávací potřeby žáků, a to pouze tehdy, pokud to vyplývá z Doporučení ŠPZ.

Zásady pro tvorbu a úpravy ŠVP v základních školách při zdravotnických zařízeních, ve školách při dětských diagnostických ústavech a ve školách při školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy:

V případě tvorby ŠVP v základních školách při zdravotnických zařízeních, ve školách při dětských diagnostických ústavech a ve školách při školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy, která pečují o žáky vyžadující léčebný režim v důsledku jejich neurologického poškození a psychického onemocnění, může ředitel školy nebo školského zařízení upravit ŠVP, případně způsob a rozsah vzdělávání obecně stanovené v RVP ZV podle konkrétních podmínek, vzdělávacích potřeb a možností žáků (§§ 9–11 vyhlášky č. 438/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

7.4 Struktura ŠVP pro základní vzdělávání

Body označené kurzivou jsou určeny pro ŠVP na víceletých středních školách.

1. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

- **Identifikační údaje** (údaje o škole, řediteli a zřizovateli)
- **Popis školy** (základní údaje o škole)
- **Podmínky** (nezbytné podmínky pro realizaci ŠVP)
- **Kultura a prostředí školy** (základní představa školy o kvalitním vzdělávání)

Upřesňující údaje:

Název ŠVP

Vzdělávací program, Studijní forma vzdělávání

Údaje o škole: název a adresa školy, jméno ředitele, kontakty – telefon, mail, web Údaje o zřizovateli: název zřizovatele, adresa zřizovatele, kontakty – telefon, mail, web Platnost nového, aktualizovaného ŠVP od: datum, podpis ředitele, razítko školy

Velikost, typ a zaměření školy

Organizační, prostorové, materiální, hygienické, bezpečnostní a jiné podmínky pro vzdělávání

Vize školy, sdílené hodnoty, vztahy mezi aktéry vzdělávání, vzdělávací strategie na úrovni plánování a organizace vzdělávacího procesu, včetně wellbeingu žáků i učitelů, hodnocení kvality výuky, propojování formálního a neformálního vzdělávání.

2. CHARAKTERISTIKA ŠVP

- **Východiska vzniku ŠVP** (na základě jakých podkladů ŠVP vznikl)
- **Vzdělávací strategie** (strategie pro utváření a rozvoj klíčových kompetencí)
- **Zabezpečení výuky žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními** (postupy při vzdělávání žáků s podporou)
- **Hodnocení výsledků vzdělávání žáků** (pravidla a způsoby hodnocení žáků)
- **Hodnocení ŠVP** (kritéria hodnocení ŠVP)

Upřesňující údaje:

Modelové ŠVP, jiné ŠVP, metodické materiály apod.

Společné postupy učitelů a výukové situace využívané ve výuce

Konkrétní způsoby vzdělávání žáků s podporou na dané škole, zabezpečení výuky žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními (popis způsobu identifikace, realizace, vyhodnocení podpůrných opatření), spolupráce se specializovanými pracovišti a jednotlivci

Postupy hodnocení žáků, používané na škole pro podporu formativního hodnocení, vč. sebehodnocení žáků, vzájemného hodnocení

Způsoby a časové rozložení hodnocení ŠVP, využití zjištěných údajů o vzdělávání podle ŠVP

3. OBSAHOVÝ RÁMEC

- **Učební plán**
- **Tabulace učebního plánu** (pro 1. a 2. stupeň ZŠ a odpovídající ročníky středních škol)
- Poznámky k učebnímu plánu (další informace o vyučovacích předmětech)
- **Obsahový rámeček**
- **Název vyučovacího předmětu** (projektu, modulu atd.)
- **Charakteristika vyučovacího předmětu nebo jiných forem výuky** (nejdůležitější informace o daném vyučovacím předmětu)
- **Specifikace obsahu jednotlivých vyučovacích předmětů a jiných forem** (distribuce vzdělávacího obsahu do jednotlivých ročníků)

Upřesňující údaje:

Výčet povinných nebo volitelných vyučovacích předmětů, časové dotace pro dané předměty, využití časové dotace pro společný základ a disponibilní časové dotace, celkové součty hodin za předměty, ročníky

Potřebné informace, které nelze vyčíst z tabulace učebního plánu: Název, který pro daný vyučovací předmět zvolila škola

Základní informace, které vymezují pojetí, organizaci a obsah daného vyučovacího předmětu na konkrétní škole, specifické vzdělávací strategie v daném předmětu atd.

Distribuce a rozpracování očekávaných výsledků učení jednotlivých vzdělávacích oborů, KK, ZG a PT RVP ZV do školních očekávaných výsledků učení jednotlivých ročníků povinných nebo volitelných vyučovacích předmětů či jiných forem výuky, v odůvodněných případech do delších časových úseků, včetně potřebných vazeb.

Další doporučené údaje: kurzy, semináře, exkurze, edukační programy a akce pro školy

4. NÁVAZNÉ DOKUMENTY – DOPORUČUJÍCÍ

- **ŠVP pro školní družinu a školní kluby**
- **Dodatky k ŠVP**

PRACOVNÍ VERZE

VZDĚLÁVACÍ OBSAH

Základní gramotnost: Čtenářská a pisatelská

Základní gramotnost čtenářská a pisatelská jako předpoklad k rozvoji všech klíčových kompetencí napříč vzdělávacími obory umožňuje žákům získávání znalostí ze široké škály zdrojů. Čtenářství a pisatelství je klíčovým faktorem úspěchu ve vzdělávání. Schopnost porozumět textům, efektivně zpracovávat informace a prezentovat znalosti je základním předpokladem procesu učení.

Složka základní gramotnosti: Syntéza a tvorba

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na propojování textu s vlastními zkušenostmi a jeho kritickou interpretaci a písemné sdílení prožitků, myšlenek a soudů plynoucích z četby v souvislém psaném textu.

Uzlový bod: 1. stupeň, 3. ročník

ZGC-SAT-000-ZV3-001: **propojuje informace z různých textů s vlastními zkušenostmi**

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

ZGC-SAT-000-ZV5-001: **formuluje promluvy nebo písemné komunikáty s oporou o různé texty**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

ZGC-SAT-000-ZV9-001: **formuluje strukturované texty na základě detailního porozumění výchozímu textu a vlastní zkušenosti**

Složka základní gramotnosti: Čtenářská nezávislost, schopnost rozumět vlastnímu čtení a učení

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na metakognice v oblastech čtenářské strategie a reflexe čtení a čtenářství a plánování dalšího zlepšování.

Uzlový bod: 1. stupeň, 3. ročník

ZGC-NEZ-000-ZV3-001: **využívá základní čtenářské a pisatelské strategie s ohledem na povahu aktivity**

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

ZGC-NEZ-000-ZV5-001: **rozhoduje se, které čtenářské strategie využije k porozumění**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

ZGC-NEZ-000-ZV9-001: **proměňuje své čtenářské a pisatelské strategie s ohledem na jejich efektivitu**

Složka základní gramotnosti: Vztah ke čtení a čtenářství, psaní a pisatelství

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na výběr četby a účelových textů, ale také na rozšiřování čtenářského teritoria nebo vnímání textu jako hodnoty.

Uzlový bod: 1. stupeň, 3. ročník

ZGC-VZT-000-ZV3-001: **vyjadřuje prožitky z četby různorodých textů**

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

ZGC-VZT-000-ZV5-001: **uvědomuje si, že různorodé texty jsou jedním z nejdůležitějších zdrojů informací**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

ZGC-VZT-000-ZV9-001: **oceňuje různost textů s ohledem na vzdělávací či jiné potřeby a na různorodost úhlů pohledů čtenářů**

Složka základní gramotnosti: Kritická analýza textů

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na vyhledávání a propojování přímo i nepřímo vyjádřených informací podle účelu čtení, nalezení důležitých informací a myšlenek textu a jejich shrnutí, rozpoznání vztahu mezi textem a adresátem, práci s grafickým zobrazením, hledání obrazného významu, pochopení formy a uspořádání textu a zohlednění okolností, ve kterých text funguje (kontext).

Uzlový bod: 1. stupeň, 3. ročník

ZGC-KRA-000-ZV3-001: čte s porozuměním výukové a umělecké texty

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

ZGC-KRA-000-ZV5-001: analyzuje texty určené pro školní výuku a texty umělecké určené dětem a mládeži

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

ZGC-KRA-000-ZV9-001: pomocí kritické analýzy vyvozuje z textů jejich hlavní myšlenky a jejich význam

Základní gramotnost: Logicko-matematická

Základní gramotnost logicko-matematická jako předpoklad k rozvoji všech klíčových kompetencí napříč vzdělávacími obory umožňuje žákům aplikovat logické myšlení v nejrůznějších situacích reálného života. Vede žáky k rozpoznání matematické situace v různých mezioborových kontextech a životních situacích, k volbě a využívání jazyka matematiky při jejich popisu, řešení a vyvození závěrů.

Složka základní gramotnosti: Matematická reflexe

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na popis a formulaci matematických situací, na dokazování správnosti matematických řešení, na interpretaci a hodnotu užitečnosti použitého matematického modelu v daném kontextu.

Uzlový bod: 1. stupeň, 3. ročník

ZGM-MRF-000-ZV3-001: popisuje kroky při řešení matematických situací (všude máme modely apod.).

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

ZGM-MRF-000-ZV5-001: tvoří důkazy pro správnost matematických postupů a argumentů

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

ZGM-MRF-000-ZV9-001: hodnotí získané výsledky ve vztahu k výchozí matematické situaci

Složka základní gramotnosti: Použití matematiky

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na posuzování proveditelnosti a přesnosti matematických postupů, na kontrolu správnosti k účelu.

Uzlový bod: 1. stupeň, 3. ročník

ZGM-POM-000-ZV3-001: rozpoznává využití matematiky v běžných reálných situacích

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

ZGM-POM-000-ZV5-001: kontroluje použité matematické modely

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

ZGM-POM-000-ZV9-001: systematicky kontroluje správnost řešení matematických postupů

Složka základní gramotnosti: Matematické uvažování

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na analýzu a syntézu různých matematických situací, na práci s podmínkou a popis zákonitostí a souvislostí.

Uzlový bod: 1. stupeň, 3. ročník

ZGM-MUV-000-ZV3-001: rozpozná vzory a zákonitosti v různých matematických situacích

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

ZGM-MUV-000-ZV5-001: rozkládá vzory a zákonitosti v různých matematických situacích

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

ZGM-MUV-000-ZV9-001: aplikuje metody analýzy a syntézy při řešení komplexních matematických situacích v různých kontextech

Složka základní gramotnosti: Modelování matematického problému

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na zkušenosti s modely v různých kontextech, na odhad a zobecňování kognitivních modelů a na jejich záznam.

Uzlový bod: 1. stupeň, 3. ročník

ZGM-MOD-000-ZV3-001: **odhaluje fungování matematických modelů**

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

ZGM-MOD-000-ZV5-001: **využívá obecné matematické modely v kontextu**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

ZGM-MOD-000-ZV9-001: **vyvíjí/inovuje matematické modely**

Klíčová kompetence k učení

KK k učení představuje schopnosti využívat takové metody a strategie, které vedou k efektivnímu učení, k organizování a plánování vlastního učení, ke kritickému myšlení, k důležitosti ověřování dat, seznamují žáka s nástroji pro efektivní učení i s důležitostmi vlastní snahy, koncentrace a vůle pro učení se nových věcí. KK k učení podporuje motivaci převzít odpovědnost za vlastní učení i za rozvoj svého potenciálu, a to v celoživotní perspektivě.

Složka klíčové kompetence: Umění se učit

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na tvorbu efektivních strategií, na učení se s ohledem na práci s cíli a reflektování vlastního učení během procesu učení.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KKU-USU-000-ZV5-001: **monitoruje své procesy učení**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KKU-USU-000-ZV9-001: **řídí vlastní procesy učení**

Složka klíčové kompetence: Smysl a cíl učení, celoživotní učení

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na práci s vlastní koncentrací a motivací do učení, ale také na práci s volnými procesy a zpětnou vazbou při rozvoji.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KKU-SMU-000-ZV5-001: **uvědomuje si význam, důležitost a smysl svého učení**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KKU-SMU-000-ZV9-001: **uvědomuje si důležitost celoživotního charakteru učení**

Klíčová kompetence komunikační

KK komunikační vedou jedince k uvědomění si důležitosti komunikace a vybavují ho takovými komunikačními schopnostmi, které mu umožní aktivní spolupráci s lidmi kolem něj.

Rozvoj těchto kompetencí proto vede jednak ke schopnosti porozumět ostatním, jednak ke schopnosti srozumitelně a adekvátně vyjádřit své myšlenky, záměry, postoje či emoce prostřednictvím širokého spektra komunikačních strategií a výrazových prostředků. Mezi ty přitom v kontextu dnešního propojeného světa patří nejen prostředky mateřského jazyka, ale také jazyků cizích; důraz je proto kladen také na rozvoj vícejazyčného repertoáru jedince, tedy jeho schopnosti mobilizovat všechny dostupné jazykové prostředky (mateřského, prvního i druhého cizího jazyka atd.) a dosáhnout komunikačního záměru i v situacích, při kterých mluvčí nutně nesdílí společný jazyk. Konečně, v užším kontextu mluvené interakce mezi komunikační kompetence patří také schopnost vlastní vyjadřování patřičně usměrňovat s ohledem na průběžnou zpětnou vazbu poskytovanou komunikačním partnerem.

Složka klíčové kompetence: Vyjadřování

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na schopnost žáka vyjadřovat se smysluplně a samostatně, na širší k tomu užitých výrazových prostředků a na jejich volbu v kontextu komunikační situace. Součástí očekávaného výsledku jsou také prezentační dovednosti žáka.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KKK-VYJ-000-ZV5-001: **k vyjádření volí výrazové prostředky s přihlédnutím ke svému komunikačnímu záměru, partnerovi a situaci**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KKK-VYJ-000-ZV9-001: **k vyjádření volí výrazové prostředky s důrazem na svůj komunikační záměr, partnera a situaci**

Složka klíčové kompetence: Porozumění

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na schopnost žáka porozumět různým vrstvám komunikačního aktu a na volbu receptivních strategií k tomu potřebných.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KKK-POR-000-ZV5-001: **rozpozná nepřímě vyjádřené významy běžně užívaných forem sdělení**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KKK-POR-000-ZV9-001: **rozpozná kontext, ve kterém jsou různé formy sdělení tvořeny**

Složka klíčové kompetence: Aktivní naslouchání

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na schopnost žáka se během mluvené interakce soustředit na projev ostatních účastníků interakce, flexibilně přizpůsobovat svůj projev potřebám komunikačního partnera a také na schopnost zpětně tento proces reflektovat.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KKK-AKN-000-ZV5-001: **vědomě se vyjadřuje k obsahu předchozího sdělení**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KKK-AKN-000-ZV9-001: **v každodenních komunikačních situacích uzpůsobuje vlastní projev tak, že aktivně reaguje na projev partnera a tím přispívá ke kultivovanosti konkrétní situace**

Složka klíčové kompetence: Vícejazyčnost

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj vícejazyčného repertoáru jedince, tedy jeho schopnosti mobilizovat všechny dostupné jazykové prostředky (mateřského, prvního i druhého cizího jazyka atd.) a kulturní zkušenosti k dosažení komunikačního záměru i v situacích, při kterých mluvčí nutně nesdílí společný jazyk.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KKK-VJZ-000-ZV5-001: **rozpozná konkrétní rozdíly mezi vlastním vyjadřováním a vyjadřováním lidí z odlišných prostředí či kultur**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KKK-VJZ-000-ZV9-001: **využívá svůj vícejazyčný repertoár, aby se vypořádal s jednoduchými každodenními situacemi vyžadujícími komunikaci v cizím jazyce a překonání odlišností mezi lidmi z různých prostředí či kultur**

Klíčová kompetence osobnostní a sociální

KK přinášejí do života žáků důraz na seberozvoj a vedou k utváření a upevňování dobrých mezilidských vztahů, k empatickému a respektujícímu přístupu k ostatním lidem a k účinné spolupráci s ostatními. Formují se především díky poznání sama sebe, vlastních silných i slabých stránek a díky práci na nich. Kompetence představují sebereflexi jako klíčovou dovednost pro vlastní seberozvoj i pro budování vztahů. Jedinec, který má tyto KK rozvinuté, si bude vědom zodpovědnosti za vlastní všestrannou pohodu, za práci se svými silnými i slabými stránkami, za seberozvoj, sebereflexi i vztahy, které během života tvoří, či spolupráci při vzájemném učení. Kompetence vedou k růstovému myšlení, ke snaze překonávat překážky a k psychické odolnosti jedince.

Složka klíčové kompetence: Vlastní wellbeing

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj vlastní pohody (wellbeing) pomocí práce se samostatností, hledání podpory v případě potřeby a psychohygieny.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KKP-WEL-000-ZV5-001: **pojmenovává vlastní potřeby k dosažení všestranné pohody (wellbeing)**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KKP-WEL-000-ZV9-001: **aktivně přispívá ke zvyšování osobního wellbeingu (osobní všestranné pohody)**

Složka klíčové kompetence: Resilience: odolávání obtížným situacím

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj resilience prostřednictvím práce na psychické odolnosti a postupném překonávání překážek.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KKP-ODO-000-ZV5-001: **reflektuje obtížné situace, do kterých se dostává**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KKP-ODO-000-ZV9-001: **rozvíjí vlastní psychickou a fyzickou odolnost**

Složka klíčové kompetence: Identita

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na práci s vlastní jedinečností a identitou pomocí seberozvoje (sebepojetí, seberegulace, sebeorganizace, sebereflexe, sebeřízení a sebevědomí).

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KKP-SEB-000-ZV5-001: **poznává jedinečnost vlastní osobnosti**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KKP-SEB-000-ZV9-001: **pracuje s jedinečností vlastní osobnosti**

Složka klíčové kompetence: Empatie a porozumění druhým

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj empatie, respektu, tolerance a etického chování v rámci socializace.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KPS-EMP-000-ZV5-001: **všímá si potřeb druhých a reaguje na ně**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KPS-EMP-000-ZV9-001: **vyrovnává se s odlišnostmi s respektem k druhým lidem**

Složka klíčové kompetence: Budování a udržování zdravých vztahů

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj začleňování sebe do skupiny, sociální soudržnost a pospolitost.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KPS-VZT-000-ZV5-001: **rozvíjí vztahy s ostatními**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KPS-VZT-000-ZV9-001: **rozšiřuje okruh vztahů**

Klíčová kompetence k občanství a udržitelnosti

Kompetence rozvíjené v této oblasti umožňují člověku jednat jako zodpovědný občan a obyvatel planety a plnohodnotně se tak podílet na občanském životě a péči o udržitelnost světa. K tomu patří i schopnost hledat a poznávat výzvy současného světa, tak aby společnost a svět fungovaly lépe (prioritami je zaměření na posilování demokracie a udržitelnost. Tyto kompetence se formují prostřednictvím prožitku a zkušenosti (žáci se nejen učí o demokratické instituci, ale také ji navštíví; o možnostech podílení se na chodu školy či obce nejen diskutují, ale aktivně se ve škole a obci opravdu zapojují atd.). Zážitky a zkušenosti pak žáci reflektují s ohledem na to, co se během prožitku právě učí. Prakticky uplatňují některé znalosti, ale především dovednosti a průběžně rozvíjené postoje a uvědomované hodnoty. Učí se vycházet z komunitního, společenského a environmentálního kontextu (ve skupině či ve třídě, lokálně ve škole či komunitě, ale i globálně v širším světě).

Složka klíčové kompetence: Respektující vztah k životu a světu

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj vnímavosti a citlivosti k živým bytostem a ohleduplnosti k přírodě a světu.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KOB-RES-000-ZV5-001: **chová se citlivě k živým bytostem a svému okolí, nepůsobí jim škodu či utrpení**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KOB-RES-000-ZV9-001: **projevuje ohleduplný, citlivý a podporující přístup k živým bytostem, přírodě a světu jako celku**

Složka klíčové kompetence: Zohledňování propojenosti světa

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj souvislostního (systémového) myšlení a odhalování příčin a následků, dále také na rozvoj celostního (holistického, globálního) myšlení a porozumění propojenosti světa.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KOB-ZPS-000-ZV5-001: **uvědomuje si vzájemnou propojenost společenských a ekologických aspektů různých situací ve svém okolí**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KOB-ZPS-000-ZV9-001: **zohledňuje vzájemnou propojenost jevů, situací a výzev v okolním světě z hledisek sociálních, ekonomických, kulturních, politických a ekologických**

Složka klíčové kompetence: Směřování k udržitelné budoucnosti

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj předvídavého (anticipačního) myšlení, porozumění hlediskům a principům udržitelnosti a uskutečňování změn.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KOB-UDR-000-ZV5-001: **sdílí své myšlenky o variantách budoucího vývoje z hlediska udržitelnosti**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KOB-UDR-000-ZV9-001: **uskutečňuje kroky směřující k udržitelnosti na základě promyšlení různých scénářů možného budoucího vývoje**

Složka klíčové kompetence: Odpovědné rozhodování a jednání

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na spravedlnost, přebírání odpovědnosti a svobodné a odpovědné rozhodování.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KOB-ODP-000-ZV5-001: **uplatňuje svůj díl zodpovědnosti vůči ostatním a okolí**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KOB-ODP-000-ZV9-001: **přebírá odpovědnost za věci okolo sebe a za možné dopady svých rozhodnutí vůči ostatním a okolí**

Složka klíčové kompetence: Aktivní občanství, participace a přesvědčení o vlast. vlivu (zmocňování)

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj zájmu žáka o veřejné dění, kritickou tvorbu svobodného názoru, na individuální a kolektivní zapojení do veřejného dění, na práci s vlastním vlivem a demokratickým přístupem, ale také na rozvoj respektování a uplatňování práv a zájmů.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KOB-PCP-000-ZV5-001: **dává účelně najevo, co si přeje ve svém okolí změnit**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KOB-PCP-000-ZV9-001: **účelně uplatňuje přímou činností svůj vliv na změny v místním či širším okolí při respektování práv a zájmů druhých**

Klíčová kompetence k podnikavosti a pracovní

KK představuje schopnosti jedince rozvíjet nápady, příležitosti a výzvy a vytvářet z nich nové hodnoty ve společenském, kulturním, environmentálním a ekonomickém kontextu, stejně jako hodnoty spojené s osobním růstem. Tyto schopnosti vedou také k úspěšnému vyrovnávání se se změnami, nejistotou i případným neúspěchem v různých oblastech života a podporují adaptabilitu. Podstatou KK je činnost zohledňující etické a environmentální principy, inovativnost, tvůrčí potenciál, vnímání problémů jako výzev, vnitřní motivace jedince k úsilí o svoji udržitelnou budoucnost v rodině, společnosti i profesním životě. Prioritou je praktická zkušenost žáka s plánováním a realizací aktivit či projektů.

Složka klíčové kompetence: Nápady, příležitosti a výzvy

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na proces vyhledávání příležitostí a výzev, generování a rozvíjení nových nápadů v různých oblastech života.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KPP-NAP-000-ZV5-001: **je otevřený nápadům, příležitostem a výzám**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KPP-NAP-000-ZV9-001: **využívá příležitosti a výzvy pro rozvoj v různých oblastech vlastního života**

Složka klíčové kompetence: Mobilizování zdrojů

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na proces získávání a spravování zdrojů k zajištění podpory a rozvoje tvůrčího potenciálu jedince i skupiny potřebného k adaptaci na změny.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KPP-ZDR-000-ZV5-001: **promýšlí potřebné zdroje pro aktivity, které přispívají k rozvoji jeho či blízkého okolí**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KPP-ZDR-000-ZV9-001: **získává zdroje pro aktivity, které přispívají k rozvoji jeho či blízkého okolí**

Složka klíčové kompetence: Realizace akcí, aktivit, projektů

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na proces praktické realizace aktivit a projektů rozvíjejících aktivní, efektivní či inovativní přístupy k profesi a životu.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KPP-REA-000-ZV5-001: **navrhuje realizaci aktivit v jednotlivých krocích**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KPP-REA-000-ZV9-001: **realizuje aktivity podle vlastních či skupinových postupů**

Složka klíčové kompetence: Spolupráce a týmová práce

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj efektivní spolupráce prostřednictvím uvědomění skupinových, týmových rolí či odpovědnosti za společný výsledek.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KPP-KPP-000-ZV5-001: **podílí se na spolupráci ve skupině**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KPP-KPP-000-ZV9-001: **efektivně přispívá k úspěšné týmové spolupráci**

Klíčová kompetence k řešení problémů

KK přináší schopnosti rozpoznat problém, který vyžaduje řešení, sbírat relevantní informace, provádět analýzu a hledat různá řešení s cílem dosáhnout optimálního výsledku, kriticky posuzovat různá řešení, vyhodnocovat je, vybírat nejlepší z nich a relevantně je obhajovat, přemýšlet inovativně a přicházet s novými přístupy, vytvářet plán postupu řešení a následně ho provádět a zhodnocovat jeho účinnost. KK přispívají k pochopení důležitosti vědeckých poznatků a kritické práci s nimi. KK ukotvují postoj žáka k problémům jako k výzvě a tím se úzce propojují s KK k podnikavosti a pracovní.

Složka klíčové kompetence: Řešení běžných problematických situací

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na řešení praktických každodenních problematických situací.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KRP-RPS-000-ZV5-001: **rozlišuje mezi osobními a společnými problémy s ohledem na různé perspektivy**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KRP-RPS-000-ZV9-001: **reflektuje osobní a společné problémy s ohledem na různé perspektivy navrhovaných řešení**

Složka klíčové kompetence: Kritické hodnocení a využití vědeckého poznání

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na práci s vědeckou metodou poznání a na kritické hodnocení prezentovaných tvrzení.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KRP-VED-000-ZV5-001: **vychází při rozhodování a řešení problémů z objektivních dat a informací**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KRP-VED-000-ZV9-001: **analyzuje při rozhodování a řešení problémů objektivní informace a prezentované závěry vědeckého poznání**

Složka klíčové kompetence: Badatelství

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na proces generování nových poznatků, které přesahují jejich pragmatické využití.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KRP-BAD-000-ZV5-001: **rozpozná jednoduchý výzkumný problém a jeho možné řešení**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KRP-BAD-000-ZV9-001: **navrhne plán pro zkoumání a řešení specifického výzkumného problému**

Složka klíčové kompetence: Práce s informacemi a kritické myšlení

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na práci s běžnými metodami poznání a na hodnocení informací a zdrojů dat z hlediska kritického myšlení.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KRP-KRP-000-ZV5-001: **uvědomuje si důležitost ověřování informací**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KRP-KRP-000-ZV9-001: **kriticky hodnotí informace z různých zdrojů**

Klíčová kompetence kulturní

Kompetence kulturního povědomí a vyjadřování rozvíjí u žáků schopnost vnímat umění jako specifický způsob poznávání světa a vyprávění o něm, interpretovat a hodnotit různé kulturní a umělecké projevy a porozumět jejich významu a kontextu. Tím přispívá k rozvoji kulturního povědomí a respektu vůči kulturní a umělecké rozmanitosti. Zahrnuje schopnost komunikovat a vyjadřovat se různými uměleckými formami citlivě a adekvátně v různých kontextech a aktivně se podílet na kulturním dění ve škole i v okolí. Kompetence kulturního povědomí a vyjadřování hraje klíčovou roli při rozvíjení tvůrčího myšlení, kreativity, kultivování kulturního dialogu a obohacování kulturního dědictví.

Složka klíčové kompetence: Kulturní kontext

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na schopnost vnímat, interpretovat a hodnotit základní koncepty a události v oblasti kultury a umění v daném prostředí i v širším místním a historickém kontextu a účast v uměleckých a kulturních projektech.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KKT-UTV-000-ZV5-001: má základní povědomí o kultuře a umění a o kulturním dění ve svém okolí

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KKT-UTV-000-ZV9-001: má širší znalosti kultury a umění a kulturního dění ve svém okolí

Složka klíčové kompetence: Umění a kultura jako prostředek komunikace

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na rozvoj schopnosti přijímat, interpretovat a reflektovat různé formy umění a kulturních projevů jako efektivní komunikaci, jako sdílení myšlenek, emocí, postojů a hodnot mezi jednotlivci a skupinami v různých kulturních kontextech.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KKT-UMK-000-ZV5-001: vnímá umění a kulturu jako způsob poznávání světa a vyprávění o něm

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KKT-UMK-000-ZV9-001: chápe umění a kulturu jako způsob vyjadřování myšlenek, emocí, prožitků a hodnot, jako prostředek poznávání světa a komunikaci

Složka klíčové kompetence: Kulturní a umělecké sebevyjádření

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na schopnost individuálně i v týmu kreativně vyjádřit své myšlenky, emoce, postoje, hodnoty a témata prostřednictvím různých uměleckých a kulturních projevů.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KKT-TRA-000-ZV5-001: sdílí své myšlenky a pocity s ostatními prostřednictvím různých uměleckých a kulturních forem

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KKT-TRA-000-ZV9-001: kreativně zpracovává uměleckými prostředky své myšlenky, emoce, prožitky, postoje, hodnoty a témata

Klíčová kompetence digitální

Digitální kompetence představuje soubor znalostí, dovedností a postojů, které umožňují jedinci účelně, bezpečně a efektivně využívat digitální technologie ve všech oblastech života. Zahrnuje nejen ovládání technických zařízení a softwaru, ale také schopnost kriticky přistupovat k informacím, komunikovat a spolupracovat online, vytvářet či generovat digitální obsah a chránit sebe i druhé před riziky. Digitálně kompetentní jedinec se aktivně podílí na utváření digitálního světa, dokáže se přizpůsobit změnám a najít rovnováhu mezi světem digitálním a fyzickým.

Složka klíčové kompetence: Digitální informace a data

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na získávání dat, informací a obsahu, na kontrolu digitální stopy, utváření digitální identity a správu dat, informací a obsahu.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KDI-DAT-000-ZV5-001: **vyhledává potřebné informace v doporučených digitálních zdrojích**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KDI-DAT-000-ZV9-001: **data získaná na základě vlastních kritérií a formulovaných dotazů z různých digitálních zdrojů posuzuje z hlediska souladu s již známými poznatky**

Složka klíčové kompetence: Zapojení do společnosti prostřednictvím digitálních technologií

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na sdílení dat, informací a obsahu prostřednictvím digitálních technologií s vědomím kulturních a generačních odlišností, zapojení se do společnosti prostřednictvím dostupných digitálních služeb a aktivního občanství, etické nakládání s daty, informacemi a obsahem.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KDI-SDO-000-ZV5-001: **informace a jiná digitální data podle potřeby sdílí se svými blízkými a učiteli**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KDI-SDO-000-ZV9-001: **účelně a uvážlivě sdílí data a informace v digitálním prostředí s cílem osobního růstu, podpory školní či zájmové komunity nebo za účelem týmové práce na školních projektech**

Složka klíčové kompetence: Tvorba digitálního obsahu

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na tvorbu nového digitálního obsahu, úpravu a integraci existujícího digitálního obsahu do stávajícího souboru znalostí, předávání srozumitelných instrukcí počítačovým systémům.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KDI-TDO-000-ZV5-001: **vytváří jednoduchý digitální obsah v rámci plnění stanovených výukových cílů**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KDI-TDO-000-ZV9-001: **generuje digitální obsah v různých formátech s cílem umocnit výstupy vlastní tvořivé činnosti**

Složka klíčové kompetence: Bezpečnost v digitálním prostředí

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na ochranu obsahu a soukromí v digitálním prostředí, vliv digitálních technologií na wellbeing a sociální začlenění, dopad digitálních technologií a jejich používání na životní prostředí.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KDI-BZK-000-ZV5-001: **respektuje pravidla bezpečného zacházení s digitálními zařízeními i daty a zásadami zdraví neohrožujícího chování v digitálním prostředí**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KDI-BZK-000-ZV9-001: **předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení a dat nebo jeho tělesné či duševní zdraví**

Složka klíčové kompetence: Digitální vývoj a inovace

Gradační očekávaný výsledek učení se zaměřuje na efektivní využití digitálních technologií, využití digitálních nástrojů k inovaci procesů a produktů, sledování vývoje digitálních technologií.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

KDI-RES-000-ZV5-001: **využívá digitální technologie doporučeným způsobem k zefektivnění vlastní práce**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

KDI-RES-000-ZV9-001: **využívá digitální technologie, aby sobě či ostatním usnadnil či zjednodušil pracovní postupy a zkvalitnil výsledky práce**

Průřezové téma: Péče o wellbeing

Cílem průřezového tématu **Péče o wellbeing** je podpořit aplikaci získaných znalostí, dovedností a postojů v oblasti seberozvoje a aktivní péče o sebe (vlastní wellbeing) a o druhé (wellbeing druhých), a to i v kontextu využívání digitálních technologií. Zaměřuje se také na vytváření vzdělávacího prostředí naplňujícího základní a vývojové potřeby žáků, podporujícího adaptaci na změnu a s ní související rozvoj odolnosti jedince. Dále podporuje rozvíjení základních interakčních dovedností souvisejících se způsobem výuky napříč vzdělávacími obsahy (dílčí dovednosti spolupráce, diskuse, naslouchání apod.). Přispívá k porozumění sobě samému, plánování a rozhodování.

Průřezové téma není dále děleno na tematické okruhy/složky.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

PTW-POW-000-ZV5-001: **podílí se na utváření vzdělávacího prostředí tak, aby přispívalo k naplňování potřeb, jeho a ostatních členů školní komunity, v jednotlivých oblastech wellbeingu**

PTW-POW-000-ZV5-002: **navrhuje a zkouší realizovat vybrané aktivity péče o sebe v jednotlivých oblastech wellbeingu**

PTW-POW-000-ZV5-003: **ve spolupráci s druhými navrhuje a zkouší realizovat vybrané aktivity, které podporují péči o wellbeing všech členů školní komunity**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

PTW-POW-000-ZV9-001: **aktivně spoluutváří vzdělávací prostředí tak, aby přispívalo k naplňování potřeb, jeho a ostatních členů školní komunity, v jednotlivých oblastech wellbeingu**

PTW-POW-000-ZV9-002: **plánuje, realizuje a vyhodnocuje aktivity péče o sebe v jednotlivých oblastech wellbeingu**

PTW-POW-000-ZV9-003: **ve spolupráci s druhými plánuje, realizuje a vyhodnocuje aktivity, které podporují péči o wellbeing všech členů školní komunity**

Průřezové téma: Společnost pro všechny

Cílem průřezového tématu **Společnost pro všechny** je posilovat u žáka ochotu a vůli plnohodnotně se podílet na životě společnosti a utváření otevřené společnosti, podporovat osvojování demokratických principů a procesů a rozvíjet dovednosti a znalosti umožňující bezpečný život v současné medializované společnosti.

Průřezové téma se věnuje rozvoji demokracie a odpovědnosti, zkoumání a reflektování rozmanitosti a propojenosti světa, reflektovanému užívání médií a kritickému vyhodnocování dopadu mediálních sdělení. Zaměřuje se na důstojný život, rovné příležitosti, solidaritu, respekt a toleranci. Významnou roli hraje reflexe stereotypů a předsudků, zapojování do dění ve škole, komunitě a obci a spolurozhodování o něm, kritický přístup k mediálním sdělením a kritický odstup od působení mediální produkce a využívání prostředků mediální komunikace při dosahování stanovených cílů. Prostřednictvím tohoto průřezového tématu žáci poznávají, že mohou pozitivně ovlivňovat společnost kolem sebe, a jsou vedeni k tomu, aby svým jednáním a chováním tyto pozitivní změny prosazovali. Průřezové téma zasahuje do všech součástí života školy. Efektivní cesta jeho naplnění je vzdělávání vlastními prožitky a aktivitami. Nezbytnými podmínkami pro realizaci tohoto průřezového tématu ve škole je dobré klima, prostředí otevřené a bezpečné komunikace a podpora participativního učení včetně samosprávných aktivit.

Složka průřezového tématu: Rozmanitý a propojený svět

Propojený a rozmanitý svět se zaměřuje na objevování, zkoumání a reflektování rozmanitosti mezi lidmi a prostředími ve světě. Směřuje k tomu, aby žák vnímal rozmanitost světa kolem sebe a byl připravený na aktivní respektující život v něm. Prostřednictvím situací či sdílených příběhů, v nichž žák zažívá rozmanitost, si utváří nehodnotící otevřený postoj k rozmanitostem jak v blízkém okolí, tak ve světě. Podporuje u žáků zájem o druhé a respekt k lidským právům přispívající k zajištění důstojného života pro každého. Připravuje žáky na život v současném globalizovaném světě, aby dokázali čelit jeho výzvám, podílet se na utváření budoucnosti a přijmout svůj díl odpovědnosti za situaci ve svém okolí i ve světě. Zaměřuje se proto na vnímání světa jako celku, jeho propojenosti a vzájemné závislosti a své role v něm. Žák je veden k porozumění skutečnosti, že události a rozhodnutí na úrovni jednotlivce, komunity i státu mají následky globálních rozměrů. Zkoumá nerovnosti současného světa, jejich příčiny a důsledky. Rozvíjí u žáků kritické myšlení, empatii a solidaritu a posiluje jejich vědomí vlastní účinnosti a schopnost rozpoznávat vhodná řešení podporující udržitelný rozvoj.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

PTS-RPS-000-ZV5-001: **zkoumá a reflektuje rozmanitost a propojenost světa**

PTS-RPS-000-ZV5-002: **navrhuje, jak pomoci lidem v obtížných životních podmínkách a jak předejít konkrétním tíživým situacím**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

PTS-RPS-000-ZV9-001: **rozpoznává příležitosti, jaké jemu i společnosti přináší propojenost světa, a rizika, která z propojenosti vyplývají**

PTS-RPS-000-ZV9-002: **navrhuje, jak posilovat rovné příležitosti a soudržnost společnosti ve svém okolí i ve světě**

PTS-RPS-000-ZV9-003: **zvažuje potřeby lidí v obtížných životních situacích či zasažených konfliktem a navrhuje možnosti řešení založené na vzájemné solidaritě, respektujícím soužití a míru**

Složka průřezového tématu: Demokracie a odpovědnost

Obsahový okruh se zaměřuje na rozvoj demokratického myšlení a jednání a na uplatňování demokracie a odpovědnosti ve školním společenství i v běžném životě. Tento okruh podporuje demokratické rozhodování a spolurozhodování, zapojování se do společenství, reflektování vlastního přístupu a přínosu. Uplatňování odpovědnosti souvisí s dodržováním pravidel a dohod, s plněním povinností, s rozhodováním, v širším kontextu se jedná o přijímání zodpovědnosti za své chování a jednání. Demokracie a odpovědnost jsou proto představovány ve vzájemném vztahu. Pro osvojení je důležitá osobní praktická zkušenost s demokracií, která vede k rozvoji dovedností nezbytných pro demokracii i pro porozumění a ocenění demokracie jako hodnoty. Zásadní je proto vytvářet modelové nebo reálné příležitosti pro zapojování, rozhodování a uplatnění vlastního hlasu a aktivity žáků.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

PTS-DEM-000-ZV5-001: **účastní se demokratického spolurozhodování o společných aktivitách třídy, skupiny, školy**

PTS-DEM-000-ZV5-002: **přispívá k demokratické kultuře ve třídě, skupině, škole a v situacích běžného života**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

PTS-DEM-000-ZV9-001: **rozhoduje nebo spolurozhoduje o věcech, které se ho dotýkají a které souvisí s činností třídní nebo školní žákovské samosprávy nebo žákovskými iniciativami**

PTS-DEM-000-ZV9-002: **kriticky posoudí uplatňování demokratických principů ve třídní nebo školní žákovské samosprávě nebo při žákovské iniciativě a formuluje návrhy podporující demokratické procesy**

PTS-DEM-000-ZV9-003: **zapojuje se do opatření a akcí, které podporují demokratickou kulturu ve škole, místní komunitě a blízkém prostředí**

Složka průřezového tématu: Život s médii

Tematický okruh Život s médii se zaměřuje na uvědomování si, zkoumání, reflektování a vědomé korekce užívání médií v každodenním životě. Média (tradiční „masová“ i nová „síťová“) se stala neodmyslitelnou součástí každodenního života, ten je jimi prostoupen, jsou zdrojem získávání informací a představ o světě, nástrojem zábavy i obohacování znalostí a dovedností. Užívání médií představuje současně velké potenciální obohacení osobního i veřejného života, při reflektovaném užívání posiluje možnost demokratické participace i tvůrčí seberealizace. Přestavuje ale také značné potenciální riziko, sahající od možnosti cíleného i bezděčného šíření nepravdivých či klamavých informací přes nabídku zkreslených či zjednodušených poznatků po vytváření falešných představ o světě kolem nás. Tematický okruh směřuje k tomu, aby žák vnímal roli a postavení médií ve svém životě i v životě svého okolí, snažil se kriticky vyhodnocovat zdroje informací, které média nabízejí, odhaloval manipulativní techniky, jež média používají, a osvojoval si postupy využití médií k efektivnímu a poctivému oslovování druhých. Kritickým rozбором reálných i vlastních mediálních výstupů si pěstuje ostražitost vůči přiznaným i nepřiznaným (nebo dokonce neuvědomovaným) paušálním soudům, argumentačním faulům, předsudkům a stereotypům obsaženým v mediálních sděleních (od zpravodajství a komentáře přes reklamu po fiktivní příběhy), aby dokázal čelit výzvám světa plně prostoupeného médii ve všech rovinách života společnosti od osobní sféry po politickou a přijmout svůj díl odpovědnosti za samostatné rozhodování o vlastní podobě (vy)užívání médií.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

PTS-ZSM-000-ZV5-001: **na základě vlastní zkušenosti uvede příklady, jak konzumace médií může ovlivnit jeho postoje nebo postoj jeho vrstevníků k určitému tématu**

PTS-ZSM-000-ZV5-002: **na konkrétních příkladech uvádí, které informace a odkud nejčastěji přijímá, a vysvětluje, proč tomu tak je, a kriticky vyhodnocuje obsah, záměr a dopad těchto sdělení**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

PTS-ZSM-000-ZV9-001: **rozezná a vysvětlí jak se konkrétní mediální sdělení snaží ovlivnit vnímání společensky významného tématu**

PTS-ZSM-000-ZV9-002: **rozezná hodnoty, stereotypy a předsudky v mediálních sděleních, porovná je s hodnotami a postoji svého okolí a navrhne, jak předcházet rizikům působení masových a síťových médií**

Průřezové téma: Udržitelné prostředí

Cílem průřezového tématu **Udržitelné prostředí** je vybavit žáky schopností vnímat, poznávat a jednat směrem k udržitelnosti života na naší planetě, a to v oblasti osobní, občanské i profesní. Průřezové téma zahrnuje utváření vztahu k životnímu prostředí (přírodnímu i sociálnímu, kulturnímu, vystavěnému), jeho reflexi (vnímání) a uvědomění si vlastních hodnotových východisek. Rozvíjí porozumění vzájemné propojenosti mezi environmentální, sociální, ekonomickou a kulturní rovínou udržitelnosti v prostorových i časových souvislostech, včetně schopnosti samostatně zkoumat problémy a výzvy udržitelnosti. Motivuje žáky a posiluje jejich předpoklady k aktivnímu jednání a řešení problémů udržitelnosti na individuální a kolektivní úrovni.

Průřezové téma není dále děleno na tematické okruhy/složky.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

PTP-UDR-000-ZV5-001: **navrhne, jak by v budoucnosti mělo vypadat místo, kde žije, a jak by takový vývoj mohl podpořit**

PTP-UDR-000-ZV5-002: **se spolužáky naplánuje a uskuteční opatření zaměřená na posílení udržitelnosti ve škole, obci či okolní krajině**

PTP-UDR-000-ZV5-003: **vyhodnotí, jaké dopady má jeho chování na udržitelný život, a navrhne, v jakých oblastech by mohl dosáhnout zlepšení situace**

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

PTP-UDR-000-ZV9-001: **vyhledá příklady, kdy lidské zásahy do prostředí přinesly původně nepředvídané důsledky, a vysvětlí, jak je možné se z daných příkladů do budoucna poučit**

PTP-UDR-000-ZV9-002: **prozkoumá a vysvětlí provázanost mezi klimatickou změnou, vlastním životním stylem, životem společnosti a ekonomickou činností**

PTP-UDR-000-ZV9-003: **vybírání, plánuje, realizuje a vyhodnotí společně se spolužáky nebo dalšími lidmi opatření potřebná pro posílení udržitelnosti v místní komunitě či ve světě**

PRACOVNÍ VERZE

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace zaujímá stěžejní postavení ve výchovně-vzdělávacím procesu. Jazyková výuka, jejímž cílem je zejména podpora rozvoje komunikačních kompetencí, vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat v různých komunikačních situacích a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznávání.

Cílem vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace je podpora rozvoje komunikačních kompetencí žáků. V rámci vzdělávací oblasti je kladen důraz na vytváření pozitivního vztahu k mateřskému jazyku. Žáci by měli chápat, že mateřský jazyk je důležitým prostředkem komunikace a poznávání, a měli by se k němu chovat s úctou. Dalším cílem vzdělávací oblasti je rozvoj pozitivního vztahu k vícejazyčnosti a k respektování kulturní a jazykové rozmanitosti. Žáci by měli chápat, že jazyk je důležitým prvkem kulturní identity, a měli by respektovat různé kultury a jazyky a být otevření k jejich objevování.

Obsah vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace se realizuje ve vzdělávacích oborech Český jazyk a literatura, Cizí jazyk a Další cizí jazyk. Kultivace jazykových dovedností a jejich využívání je nedílnou součástí všech vzdělávacích oblastí.

Úspěšnost jazykového vzdělávání jako celku je závislá nejen na výsledcích vzdělávání v mateřském jazyce a v cizích jazycích, ale závisí i na tom, do jaké míry se jazyková kultura žáků stane předmětem zájmu i všech ostatních oblastí základního vzdělávání.

Vzdělávací obor: Český jazyk a literatura

Charakteristika vzdělávacího oboru

Obsah vzdělávacího oboru je specifický tím, že ve vzdělávací oblasti zastupuje očekávané výsledky učení směřující k tomu, že si žáci osvojují dovednost kultivované komunikace v mluvené a psané formě a učí se přizpůsobovat své vlastní vyjadřování dané komunikační situaci a svému komunikačnímu záměru. Učí se formulovat názory podpořené argumenty, vést kritický a konstruktivní dialog a naslouchat partnerovi v komunikaci. Učí se rozumět různým druhům textů, vyhledávají a zpracovávají informace, učí se odhalovat autorský záměr, odlišovat fakta, názory, domněnky a manipulaci. Osvojují si postupy napomáhající tvořivé recepci a interpretaci uměleckých sdělení za účelem posilování vlastních čtenářských prožitků a jejich sdílení.

Výuka na 1. stupni je založená na aktivním zapojení žáka do přirozených komunikačních situací, ve kterých jsou rozvíjeny jeho komunikační dovednosti jako schopnost srozumitelně vyjádřit své myšlenky, aktivně naslouchat a reagovat na druhé. Od počátku výuky techniky čtení směřujeme k porozumění čtenému s využitím smysluplných textů rozmanitých žánrů a prostřednictvím různých čtenářských strategií. Zaměřujeme se také na rozvoj slovní zásoby. Osvojování dovednosti psaní jako prostředku komunikace směřuje od záznamu jednoduchých slov a vět k delším textům, jejichž hlavním znakem je srozumitelnost vyjádření.

Výuka na 2. stupni je charakterizovaná především integračním pojetím vzdělávacího oboru. V praxi to znamená, že předmět není mechanicky rozdělený na jazykovou, slohovou a komunikační a literárněvýchovnou složku, jak tomu bylo doposud. Výuka je založená na komunikačním principu, který je výrazně zastoupený ve všech oblastech učiva a je naplňován v oborových výstupech.

Návaznost výstupů 1. a 2. stupně je zajištěná ve výstupech zaměřených na komunikaci, na rozvíjení a sdílení čtenářských dovedností a zážitků, na rozvíjení pravopisných dovedností ad.

Jsou podporovány vazby daného oboru na obory Cizí jazyk, Výchova k občanství, Dějepis, Informatika, na klíčovou kompetenci komunikační, na průřezové téma Společnost pro všechny ad.

Na 1. stupni je využíváno formativní hodnocení, které směřuje k podpoře komplexního rozvoje všech aspektů jazykového vzdělávání. Žáci jsou vedeni k sebehodnocení a k oceňování vlastního pokroku. Vhodným prostředkem pro sebehodnocení jsou mapy učebního pokroku, sebehodnotící archy nebo portfolia.

Tyto dovednosti jsou rozvíjeny na 2. stupni. Žáci navazují na svá portfolia, která nadále doplňují. Hodnoceny jsou dovednosti v oblasti mluvené a písemné komunikace, schopnost vyhledávání informací, tvorba různých typů textu, pravopisné dovednosti, interpretace a sdílení textů a čtenářských zážitků v literární výchově.

Tematický okruh: Český jazyk a literatura

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

JJK-CJL-001-ZV5-001: v mluvené komunikaci používá osvojené jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru a dané komunikační situaci

JJK-CJL-001-ZV5-002: využívá znalosti o slovní zásobě a způsobech jejího rozšiřování v komunikaci a při práci s textem

JJK-CJL-001-ZV5-003: vytváří vlastní komunikáty s využitím osvojených mluvnických a pravopisných pravidel a znalosti vybraných slohových útvarů

JJK-CJL-001-ZV5-004: posoudí výpověď v konkrétní situaci vzhledem k postoji mluvčího a adekvátně reaguje

JJK-CJL-001-ZV5-005: čte s porozuměním přiměřeně náročné texty včetně textů elektronických

JJK-CJL-001-ZV5-006: rozpozná manipulaci v komunikaci a dokáže reagovat přiměřeně svému věku

JJK-CJL-001-ZV5-007: experimentuje s jazyky a buduje si vztah k učení se jazykům

JJK-CJL-001-ZV5-008: vyjadřuje svoje prožitky ze čtení nebo poslechu uměleckého textu

JJK-CJL-001-ZV5-009: tvořivě pracuje s literárním textem

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

JJK-CJL-001-ZV9-001: dorozumívá se kultivovaně, výstižně, s jasným komunikačním záměrem a jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci

JJK-CJL-001-ZV9-002: v komunikaci a při práci s textem využívá znalosti o útvarech českého jazyka s ohledem na komunikační situaci a příjemce textu

JJK-CJL-001-ZV9-003: vyslovuje podle svých možností česká a běžně užívaná cizí slova v souladu s jazykovou normou a užívá je vhodně vzhledem ke komunikační situaci

JJK-CJL-001-ZV9-004: vhodně užívá slovní tvary vzhledem ke komunikační situaci

JJK-CJL-001-ZV9-005: v komunikaci a při práci s textem využívá znalosti o slovní zásobě a způsobech jejího obohacování, včetně tvoření slov

JJK-CJL-001-ZV9-006: porozumí stavbě textu a vytváří vlastní komunikáty s využitím znalostí skladby věty jednoduché, souvětí a textu

JJK-CJL-001-ZV9-007: vytvoří po formální i obsahové stránce funkční písemný projev s využitím znalosti pravidel pravopisu

JJK-CJL-001-ZV9-008: diskutuje o společenském významu jazyka a popíše vztah češtiny k dalším jazykům

JJK-CJL-001-ZV9-009: zhodnotí aktuální úroveň svých jazykových a komunikačních znalostí a dovedností s ohledem na své další jazykové vzdělávání

JJK-CJL-001-ZV9-010: využívá elektronické prostředky a informační zdroje k tvorbě textu

JJK-CJL-001-ZV9-011: vyhledá, kriticky posoudí a sdílí informace a další obsah, k tomu volí etické postupy, způsoby a prostředky odpovídající konkrétní situaci

JJK-CJL-001-ZV9-012: diskutuje o komunikačních funkcích a o smyslu konkrétního textu

JJK-CJL-001-ZV9-013: využívá poznatky o komunikaci, jazyce a stylu k mluvenému nebo písemnému projevu přiměřenému situaci

JJK-CJL-001-ZV9-014: aplikuje při tvorbě textu a infografiky základní pravidla typografie

JJK-CJL-001-ZV9-015: používá záměrně a promyšleně postupy a strategie umožňující vnímat, chápat a interpretovat text

JJK-CJL-001-ZV9-016: rozpoznává manipulaci v komunikaci, zaujímá k ní kritický postoj a přiměřeně reaguje

JJK-CJL-001-ZV9-017: vyjadřuje svoje prožitky literárního, divadelního a audiovizuálního díla

JJK-CJL-001-ZV9-018: interpretuje literární díla a díla z oblasti dalších druhů umění

JJK-CJL-001-ZV9-019: tvořivě pracuje s textem a přetváří ho do jiných druhů, žánrů a forem

JJK-CJL-001-ZV9-020: tvoří umělecký text podle svých schopností, reflektuje tvorbu uměleckého textu a z reflexe vyvozuje poznatky

Vzdělávací obor: Cizí jazyk

Charakteristika vzdělávacího oboru

Cizí jazyky přispívají k chápání a objevování skutečností, které přesahují oblast zkušeností zprostředkovaných mateřským jazykem. Poskytují živý jazykový základ a předpoklady pro komunikaci žáků v rámci integrované Evropy a světa.

Osvojování cizích jazyků pomáhá snižovat jazykové bariéry, a přispívá tak ke zvýšení mobility jednotlivců jak v jejich osobním životě, tak v dalším studiu a v budoucím pracovním uplatnění. Umožňuje poznávat odlišnosti ve způsobu života lidí jiných zemí i jejich odlišné kulturní tradice. Prohlubuje vědomí závažnosti vzájemného mezinárodního porozumění a tolerance a vytváří podmínky pro spolupráci škol na mezinárodních projektech.

Požadavky na vzdělávání v cizích jazycích formulované v RVP ZV vycházejí ze Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, který popisuje různé úrovně ovládnání cizího jazyka[1], a z Doplnku k SERR z roku 2020. Vzdělávání v Cizím jazyce předpokládá dosažení úrovně A2 (podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky)[2].

Úspěšnost jazykového vzdělávání jako celku je závislá nejen na výsledcích vzdělávání v mateřském jazyce a v cizích jazycích, ale závisí i na tom, do jaké míry se jazyková kultura žáků stane předmětem zájmu i všech ostatních oblastí základního vzdělávání.

Současný, tzv. postkomunikační přístup k výuce cizích jazyků se vyznačuje zejména zaměřením na žáka a proces jeho učení. Požadavky na vzdělávání v cizích jazycích vycházejí ze Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (CEFR Companion Volume) a jeho Doplnku z roku 2020, v nichž jsou podrobně vymezené požadavky na různé úrovně ovládnání cizího jazyka.

1.stupeň ZV: Vzdělávání v Cizím jazyce předpokládá dosažení úrovně A1 (podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky). Jedná se o tematické okruhy Receptivní řečové dovednosti (poslech s porozuměním a čtení s porozuměním), Produktivní řečové dovednosti (mluvení a psaní) a Interaktivní řečové dovednosti (ústní a písemná komunikace).

2.stupeň ZV: Vzdělávání v Cizím jazyce předpokládá dosažení úrovně A2 (podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky). Jedná se o tematické okruhy Receptivní řečové dovednosti (poslech s porozuměním a čtení s porozuměním), Produktivní řečové dovednosti (mluvení a psaní), Interaktivní řečové dovednosti (ústní a písemná komunikace) a Mediace.

Hodnocení je důležitou součástí i výuky cizích jazyků, protože umožňuje zjistit, jak dobře dosáhli žáci stanovené úrovně jazykových znalostí a dovedností. Je preferováno zejména formativní hodnocení výkonu žáka, které posiluje sebehodnotící schopnosti žáka, resp. schopnost žáka poznávat, jak se učí, jak přemýšlí o svém učení (tedy reflexi a sebereflexi žáka). Sebehodnocení žáka lze chápat jako výchovně-vzdělávací prostředek neformálního charakteru zaměřený jak na průběh, tak na výsledek vzdělávání. Návik sebehodnocení je dlouhodobý proces, kterému je třeba se učit. Zejména v mladším věku je nutné rozvíjet tuto dovednost přiměřeně k věkovým zvláštnostem žáků. Ve výuce cizích jazyků zaujímá specifické postavení Evropské jazykové portfolio, které umožňuje srozumitelně a přehledně postihnout pokrok žáka v jednotlivých složkách komunikace a v jednotlivých etapách učení se cizímu jazyku a je významným nástrojem k sebehodnocení žáka.

V souladu s komunikačním přístupem je při hodnocení žáka v cizích jazycích klíčové, zda dosáhl očekávaných výstupů v receptivních (poslech a čtení s porozuměním) a produktivních řečových dovednostech (mluvení a ústní interakce, psaní a písemná interakce a mediace). Prostředkem k dosažení těchto dílčích kompetencí je osvojení přiměřeně správné výslovnosti, slovní zásoby a gramatiky v rozsahu odpovídajícím očekávané jazykové úrovni podle SERR a v neposlední řadě i pravopisu. Zejména na úrovni A1 by měly být tolerovány elementární chyby, které však nenarušují smysl sdělení a porozumění.

[1] V tomto období je důraz kladen na ústní komunikaci a vytváření základu (zejména ve fonetice a syntaxi) pro další osvojování jazyka. Cílem je rovněž rozvoj jazykového povědomí ve vztahu k mateřskému jazyku, případně dalším jazykům.

[2] Společný evropský referenční rámec pro jazyky vymezuje kompetence komunikační (lingvistické, sociolingvistické, pragmatické) a všeobecné (předpokládající znalost sociokulturního prostředí a reálií zemí, ve kterých se studovaným jazykem hovoří) jako cílové kompetence jazykové výuky.

Úroveň A2: Žák – rozumí větám a často používaným výrazům vztahujícím se k oblastem, které se ho

bezprostředně týkají (např. základní informace o něm a jeho rodině, o nakupování, místopisu a zaměstnání). Komunikuje prostřednictvím jednoduchých a běžných úloh, jež vyžadují jednoduchou a přímou výměnu informací o známých a běžných skutečnostech. Popíše jednoduchým způsobem svou vlastní rodinu, bezprostřední okolí a záležitosti týkající se jeho nejnaléhavějších potřeb.

Úroveň A1: Žák – rozumí známým každodenním výrazům a zcela základním frázím, jejichž cílem je vyhovět konkrétním potřebám, a tyto výrazy a fráze používá. Představí sebe a ostatní a klade jednoduché otázky týkající se informací osobního rázu, např. o místě, kde žije, o lidech, které zná, a věcech, které vlastní, a na podobné otázky odpovídá. Jednoduchým způsobem se domluví, mluví-li partner pomalu a jasně a je ochoten mu pomoci.

Tematický okruh: Receptivní řečové dovednosti (poslech s porozuměním a čtení s porozuměním)

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

JJK-CJA-001-ZV5-001: rozumí jednoduchým, pomalu a zřetelně pronášeným pokynům, otázkám a konkrétním informacím

JJK-CJA-001-ZV5-002: rozumí jednoduchým krátkým psaným textům s vizuální oporou

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

JJK-CJA-001-ZV9-001: rozumí krátkým zprávám, mluveným i psaným, z oblasti svého zájmu

JJK-CJA-001-ZV9-002: rozumí sledu instrukcí, které jsou sdělovány zřetelně a týkají se osvojovaných témat

JJK-CJA-001-ZV9-003: rozumí konkrétním informacím v jednoduchém mluveném projevu, který je pronášen zřetelně a týká se osvojovaných témat

JJK-CJA-001-ZV9-004: rozumí hlavním myšlenkám krátkých psaných textů týkajících se každodenních témat

JJK-CJA-001-ZV9-005: rozpozná téma a hlavní myšlenku mluveného projevu, který je pronášen zřetelně a týká se osvojovaných témat

JJK-CJA-001-ZV9-006: rozumí jednoduchým příběhům, mluveným i psaným, které obsahují známé konkrétní situace a běžnou slovní zásobu

JJK-CJA-001-ZV9-007: používá konkrétní informace vyhledané v jednoduchých autentických materiálech, které se vztahují k jeho potřebám a zájmům

Tematický okruh: Produktivní řečové dovednosti (mluvení a psaní)

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

JJK-CJA-002-ZV5-003: mluví v jednoduchých větách o osvojovaných tématech

JJK-CJA-002-ZV5-004: napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení z okruhu osvojených témat

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

JJK-CJA-002-ZV9-008: vyjadřuje ústně i písemně myšlenky týkající se osvojovaných témat

JJK-CJA-002-ZV9-009: představí v jednoduchých větách téma z oblasti svého zájmu

JJK-CJA-002-ZV9-010: napíše krátký jednoduchý text týkající se osvojovaných témat

Tematický okruh: Interaktivní řečové dovednosti (ústní a písemná komunikace)

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

JJK-CJA-003-ZV5-005: zapojí se do jednoduchých rozhovorů týkajících se osvojených témat

JJK-CJA-003-ZV5-006: napíše krátkou zprávu

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

JJK-CJA-003-ZV9-011: představí své záměry a plány a hovoří o nich

JJK-CJA-003-ZV9-012: zapojuje se do rozhovoru nebo diskuse týkající se osvojovaných témat

JJK-CJA-003-ZV9-013: reaguje na pokyny a podle potřeby se dotazuje, aby splnil úkol

JJK-CJA-003-ZV9-014: požádá ústně i písemně o pomoc, radu nebo instrukci a na podobné požadavky reaguje

JJK-CJA-003-ZV9-015: vyjádří ústně i písemně pozvání, návrh a omluvu a na tyto podněty reaguje

JJK-CJA-003-ZV9-016: vyjádří ústně i písemně názor, zeptá se na názor jiné osoby, reaguje na cizí názory

Tematický okruh: Mediace

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

JJK-CJA-004-ZV9-017: využívá svůj repertoár v různých jazycích, aby vysvětlil problém, požádal o pomoc nebo vysvětlení

JJK-CJA-004-ZV9-019: zprostředkuje hlavní myšlenku a/nebo klíčové informace z krátkých jednoduchých psaných textů, které se týkají osvojovaných témat

JJK-CJA-004-ZV9-021: zprostředkuje hlavní myšlenku a/nebo klíčové informace slyšeného o osvojovaných tématech

Vzdělávací obor: Další cizí jazyk

Charakteristika vzdělávacího oboru

Další cizí jazyky přispívají k chápání a objevování skutečností, které přesahují oblast zkušeností zprostředkovaných mateřským jazykem. Poskytují živý jazykový základ a předpoklady pro komunikaci žáků v rámci integrované Evropy a světa.

Osvojování cizích jazyků pomáhá snižovat jazykové bariéry, a přispívá tak ke zvýšení mobility jednotlivců jak v jejich osobním životě, tak v dalším studiu a v budoucím pracovním uplatnění. Umožňuje poznávat odlišnosti ve způsobu života lidí jiných zemí i jejich odlišné kulturní tradice. Prohlubuje vědomí závažnosti vzájemného mezinárodního porozumění a tolerance a vytváří podmínky pro spolupráci škol na mezinárodních projektech.

Požadavky na vzdělávání v cizích jazycích formulované v RVP ZV vycházejí ze Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, který popisuje různé úrovně ovládnutí cizího jazyka[1], a z Doplnku k SERR z roku 2020. Vzdělávání v Dalším cizím jazyce předpokládá dosažení úrovně A1 (podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky)[2].

Úspěšnost jazykového vzdělávání jako celku je závislá nejen na výsledcích vzdělávání v mateřském jazyce a v cizích jazycích, ale závisí i na tom, do jaké míry se jazyková kultura žáků stane předmětem zájmu i všech ostatních oblastí základního vzdělávání.

Současný, tzv. postkomunikační přístup k výuce cizích jazyků se vyznačuje zejména zaměřením na žáka a proces jeho učení. Požadavky na vzdělávání v cizích jazycích vycházejí ze Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (CEFR Companion Volume) a jeho Doplnku z roku 2020, v nichž jsou podrobně vymezené požadavky na různé úrovně ovládnutí cizího jazyka.

Hodnocení je důležitou součástí i výuky cizích jazyků, protože umožňuje zjistit, jak dobře dosáhli žáci stanovené úrovně jazykových znalostí a dovedností. Je preferováno zejména formativní hodnocení výkonu žáka, které posiluje sebehodnotící schopnosti žáka, resp. schopnost žáka poznávat, jak se učí, jak přemýšlí o svém učení (tedy reflexi a sebereflexi žáka). Sebehodnocení žáka lze chápat jako výchovně-vzdělávací prostředek neformálního charakteru zaměřený jak na průběh, tak na výsledek vzdělávání. Nácvik sebehodnocení je dlouhodobý proces, kterému je třeba se učit. Ve výuce cizích jazyků zaujímá specifické postavení Evropské jazykové portfolio, které umožňuje srozumitelně a přehledně postihnout pokrok žáka v jednotlivých složkách komunikace a v jednotlivých etapách učení se cizímu jazyku a je významným nástrojem k sebehodnocení žáka.

V souladu s komunikačním přístupem je při hodnocení žáka v cizích jazycích klíčové, zda dosáhl očekávaných výstupů v receptivních (poslech a čtení s porozuměním) a produktivních řečových dovednostech (mluvení a ústní interakce, psaní a písemná interakce a mediace). Prostředkem k dosažení těchto dílčích kompetencí je osvojení přiměřeně správné výslovnosti, slovní zásoby a gramatiky v rozsahu odpovídajícím očekávané jazykové úrovni podle SERR a v neposlední řadě i pravopisu. Zejména na úrovni A1 by měly být tolerovány elementární chyby, které však nenarušují smysl sdělení a porozumění.

[1] V tomto období je důraz kladen na ústní komunikaci a vytváření základu (zejména ve fonetice a syntaxi) pro další osvojování jazyka. Cílem je rovněž rozvoj jazykového povědomí ve vztahu k mateřskému jazyku, případně dalším jazykům.

[2] Společný evropský referenční rámec pro jazyky vymezuje kompetence komunikační (lingvistické, sociolingvistické, pragmatické) a všeobecné (předpokládající znalost sociokulturního prostředí a reálií zemí, ve kterých se studovaným jazykem hovoří) jako cílové kompetence jazykové výuky.

Úroveň A2: Žák – rozumí větám a často používaným výrazům vztahujícím se k oblastem, které se ho

bezprostředně týkají (např. základní informace o něm a jeho rodině, o nakupování, místopisu a zaměstnání). Komunikuje prostřednictvím jednoduchých a běžných úloh, jež vyžadují jednoduchou a přímou výměnu informací o známých a běžných skutečnostech. Popíše jednoduchým způsobem svou vlastní rodinu, bezprostřední okolí a záležitosti týkající se jeho nejnaléhavějších potřeb.

Úroveň A1: Žák – rozumí známým každodenním výrazům a zcela základním frázím, jejichž cílem je vyhovět konkrétním potřebám, a tyto výrazy a fráze používá. Představí sebe a ostatní a klade jednoduché otázky týkající se informací osobního rázu, např. o místě, kde žije, o lidech, které zná, a věcech, které vlastní, a na podobné otázky odpovídá. Jednoduchým způsobem se domluví, mluví-li partner pomalu a jasně a je ochoten mu pomoci.

Tematický okruh: Receptivní řečové dovednosti (poslech s porozuměním a čtení s porozuměním).

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

JJK-DCJ-001-ZV9-001: rozumí konkrétním informacím i jednoduchému mluvenému projevu jako celku, pokud je pronášen pomalu, zřetelně a má k dispozici vizuální oporu

JJK-DCJ-001-ZV9-002: rozumí jednoduchým, pomalu a zřetelně sdělovaným pokynům, otázkám a konkrétním informacím, které se týkají osvojovaných témat

JJK-DCJ-001-ZV9-003: rozumí jednoduchým příběhům, mluveným i psaným, které obsahují známé konkrétní situace a běžnou slovní zásobu

JJK-DCJ-001-ZV9-004: rozumí konkrétní informaci v jednoduchých autentických materiálech, které se vztahují k jeho potřebám a zájmům

Tematický okruh: Produktivní řečové dovednosti (mluvení a psaní).

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

JJK-DCJ-002-ZV9-005: mluví v jednoduchých větách o osvojovaných tématech

JJK-DCJ-002-ZV9-006: napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení z okruhu osvojených témat

JJK-DCJ-002-ZV9-007: vyjádří ústně i písemně pozvání, návrh, omluvu, žádost, poděkování, názor

Tematický okruh: Interaktivní řečové dovednosti (ústní a písemná komunikace).

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

JJK-DCJ-003-ZV9-008: reaguje na pokyny ve výuce a podle potřeby se dotazuje, aby splnil úkol

JJK-DCJ-003-ZV9-009: odpovídá na jednoduché otázky týkající se osvojovaných témat, pokud jsou vysloveny pomalu a zřetelně, a podobné otázky pokládá

JJK-DCJ-003-ZV9-010: požádá ústně i písemně o pomoc, radu nebo instrukci a umí na podobné požadavky reagovat

JJK-DCJ-003-ZV9-011: reaguje na jednoduchý konkrétní text

JJK-DCJ-003-ZV9-012: vyplní jednoduché informace do formuláře

JJK-DCJ-003-ZV9-013: komunikuje v digitálním prostředí

Tematický okruh: Mediace

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

JJK-DCJ-004-ZV9-014: zprostředkuje myšlenku pomocí slov a velmi jednoduchých vět, pokud má možnost si je předem připravit

JJK-DCJ-004-ZV9-015: vyjmenuje v jazyce B velmi jednoduchá jména, čísla, ceny a informace z oblasti svého zájmu, pokud jsou v jazyce A vysloveny velmi pomalu a srozumitelně s možností zopakování

JJK-DCJ-004-ZV9-016: sdělí v jazyce B jednoduché a předvídatelné pokyny týkající se časů a míst, vyslechnuté či přečtené ve formě krátkých a jednoduchých vět v jazyce A

JJK-DCJ-004-ZV9-017: vyjádří v jazyce B s využitím slovníku význam slov, jednoduchých výrazů a jednoduchých vět uvedených v jazyce A na známá, každodenní témata, přičemž se někdy může zmylit ve výběru významu

JJK-DCJ-004-ZV9-018: zprostředkuje v jazyce B jednoduché a předvídatelné informace z tabulí, nápisů,

upozornění, plakátů a programů uvedených v jazyce A

JJK-DCJ-004-ZV9-019: usnadní mezikulturní výměnu tím, že přivítá ostatní a vyjádří svůj zájem, vyzve je k účasti a vyjádření, zda rozumí

Vzdělávací oblast a obor: Matematika a její aplikace

Charakteristika vzdělávací oblasti

Matematické vzdělávání rozvíjí u dětí a žáků jejich logické, strategické, kritické i kreativní myšlení. Umožňuje jim porozumět základním myšlenkovým postupům a pojmům matematiky a jejich vzájemným vztahům. Výuka u nich rozvíjí systematičnost, soustředěnost a vytrvalost.

Žáci si osvojují základní pojmy, postupy, terminologii a symboliku, řeší problémové situace zasazené v různých kontextech včetně reálných. Žáci jsou při řešení úloh a problémů vedeni k samostatné práci s různorodými zdroji informací, k jejich zpracování a vyhodnocení. Je žádoucí, aby v průběhu matematického vzdělávání žáci zvyšovali důvěru ve své schopnosti, zvyšuje se jejich zájem o matematické aplikace, utváří se jejich pozitivní postoj k matematice, který je založený na respektování pravdy a na ochotě hledat odůvodnění a hodnotit jejich platnost. Žáci účelně využívají matematické nástroje a technologie, které umožňují efektivnější postupy.

Vzdělávací obsah byl stanoven podle Globálního rámce (Global Proficiency Framework, UN), který vymezuje minimální požadavky znalostí a dovedností žáků v 1. až 9. ročníku, a je shodně rozčleněný do pěti tematických celků:

- Číslo a početní operace
- Měření a výpočty
- Geometrie v rovině a v prostoru
- Statistika a pravděpodobnost
- Algebra

Žáci se na prvním stupni učí postupně rozumět matematickým pojmům a vztahům mezi nimi. Dovednosti a znalosti jsou budovány prostřednictvím jejich aktivního zapojení, získávání reálných zkušeností, manipulativních činností a experimentováním. Navazují na prekoncepty získané v předškolním období.

Stěžejním obsahem je upevnění představy čísla jako množství, operace s čísly a odhady. Pozornost je věnována prostorové orientaci, modelování a rozpoznávání prostorových útvarů. Postupně se navazuje budováním představ o rovinných útvarech.

Na druhém stupni jsou u žáků posilovány a prohlubovány získané dovednosti a znalosti. Výuka se opírá o problémy každodenního života a rozvíjí u žáků dovednost objevovat v nich matematická témata, modelovat jejich řešení a interpretovat výsledek.

Stěžejním hodnotícím nástrojem je sebehodnocení žáka, které se opírá o sdílená kritéria podporující cíle učení a efektivní zpětnou vazbu učitele, která se odvíjí od aktuálních schopností a individuálních možností žáka a vrstevnické hodnocení. Hodnocení je zaměřené na sledování učebních pokroků žáka, na jeho postupy při řešení matematických úloh a problémů a na dovednost aplikovat osvojené znalosti a dovednosti i v jiných kontextech.

Tematický okruh: Číslo a početní operace

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

MJA-MAT-001-ZV5-001: řeší problémy s přirozenými čísly (včetně nuly) v kontextu reálných situací

MJA-MAT-001-ZV5-002: modeluje a používá zlomky v praktických situacích

MJA-MAT-001-ZV5-003: modeluje kladná desetinná čísla pomocí reálných situací

MJA-MAT-001-ZV5-004: modeluje celá záporná čísla pomocí reálných situací

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

MJA-MAT-001-ZV9-001: řeší problémy se zlomky v kontextu reálných situací

MJA-MAT-001-ZV9-003: využívá k řešení problémů záporná čísla

MJA-MAT-001-ZV9-002: využívá k řešení problému desetinná čísla, procenta, mocniny a odmocniny v kontextu reálných situací

Tematický okruh: Měření a výpočty

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

MJA-MAT-002-ZV5-005: využívá standardní jednotky délky k odhadu, měření a porovnávání, prostřednictvím manipulace zjišťuje obsah a objem

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

MJA-MAT-002-ZV9-004: využívá k odhadu, měření a porovnávání nestandardní a standardní jednotky délky, obsahu a objemu

MJA-MAT-002-ZV9-005: využívá metrické vlastnosti útvarů k řešení problému v kontextu reálných situací

MJA-MAT-002-ZV9-006: řeší problémy s časovými údaji v kontextu reálných situací

Tematický okruh: Geometrie v rovině a v prostoru

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

MJA-MAT-003-ZV5-006: modeluje a rozpozná geometrické rútvary

MJA-MAT-003-ZV5-007: orientuje se v rovině a v prostoru

MJA-MAT-003-ZV5-008: konstruuje geometrické útvary podle zadaných parametrů

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

MJA-MAT-003-ZV9-007: rozpozná geometrické útvary a využívá jejich vlastnosti k řešení problémů

MJA-MAT-003-ZV9-008: skládá a rozkládá tělesa

MJA-MAT-003-ZV9-009: konstruuje množiny bodů daných vlastností

Tematický okruh: Statistika a pravděpodobnost

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

MJA-MAT-004-ZV5-009: získává data, graficky je zaznamenává, grafický záznam dat čte a interpretuje

MJA-MAT-004-ZV5-010: experimentuje, eviduje a popisuje náhodné jevy

MJA-MAT-004-ZV5-011: vyhledá všechny prvky nebo skupiny prvků splňující dané podmínky

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

MJA-MAT-004-ZV9-010: interpretuje a vytváří různě graficky prezentovaná data

MJA-MAT-004-ZV9-011: vypočítá a interpretuje základní charakteristiky souboru dat

MJA-MAT-004-ZV9-012: určí pravděpodobnost jevu různými způsoby pro rozhodování v dané situaci

MJA-MAT-004-ZV9-013: vyhledá všechny prvky nebo skupiny prvků, které splňují dané podmínky

Tematický okruh: Algebra

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

MJA-MAT-005-ZV5-012: rozpozná, zdůvodní, doplní a tvoří pravidelnosti a číselné řady

MJA-MAT-005-ZV5-013: řeší jednoduché reálné problémy s využitím principu rovnosti a nerovnosti

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

MJA-MAT-005-ZV9-014: rozpozná, vyjádří, doplní a tvoří pravidelnosti a číselné řady

MJA-MAT-005-ZV9-015: řeší reálné problémy pomocí poměru, úměry a procent

MJA-MAT-005-ZV9-016: modeluje reálné problémy pomocí výrazů, upravuje je a vyhodnocuje

MJA-MAT-005-ZV9-017: řeší reálné problémy pomocí rovnic a nerovnic

Vzdělávací oblast a obor: Informatika

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Informatika nabízí žákům nástroje a dovednosti, které jsou zásadní pro moderní svět. Pomáhá jim lépe rozumět světu kolem sebe, rozvíjí kritické myšlení a poskytuje jim přenosné dovednosti, které mohou uplatnit v různých oborech a životních situacích. Navíc, s rychlým rozvojem technologií a digitální transformací společnosti je důležité, aby žáci rozuměli principům, na kterých tyto technologie fungují, a byli schopni se bezpečně a eticky orientovat v digitálním prostředí.

Informatika se zaměřuje především na rozvoj inforatického myšlení a na porozumění základním principům digitálních technologií. Je založená na aktivních činnostech, při kterých žáci využívají inforatické postupy a pojmy. Její vzdělávací obsah je členěn do čtyř tematických okruhů: Data, informace a modelování, Algoritmizace a programování, Informační systémy a Digitální technologie. Informatika v nich poskytuje prostředky a metody ke zkoumání řešitelnosti problémů i hledání a nalézání jejich optimálních řešení, ke zpracování dat a jejich interpretaci a na základě řešení praktických úkolů i poznatky a zkušenost, kdy je lepší práci přenechat stroji, respektive počítači. Pochopení, jak digitální technologie fungují, přispívá jednak k porozumění zákonitostem digitálního světa, jednak k jejich efektivnímu, bezpečnému a etickému užívání.

Na prvním stupni základního vzdělávání si žáci prostřednictvím her, experimentů, diskusí a dalších aktivit vytvářejí první představy o způsobech, jakými se dají data a informace zaznamenávat, a objevují inforatické aspekty světa kolem nich. Postupně si žáci rozvíjejí schopnost popsat problém, analyzovat ho a hledat jeho řešení. Ve vhodném programovacím prostředí si ověřují algoritmické postupy. Informatika také společně s ostatními obory pokládá základy uživatelských dovedností. Poznáváním, jak se s digitálními technologiemi pracuje, si žáci vytvářejí základ pro pochopení inforatických konceptů. Součástí je i bezpečné zacházení s technologiemi a osvojování dovedností a návyků, které vedou k prevenci rizikového chování.

I na druhém stupni základního vzdělávání žáci tvoří, experimentují, prověřují své hypotézy, objevují, aktivně hledají, navrhují a ověřují různá řešení, diskutují s ostatními a tím si prohlubují a rozvíjejí porozumění základním inforatickým konceptům a principům fungování digitálních technologií. Při analýze problému vybírají, které aspekty lze zanedbat a které jsou podstatné pro jeho řešení. Učí se vytvářet, formálně zapisovat a systematicky posuzovat postupy vhodné pro automatizaci, zpracovávat i velké a nesourodé soubory dat. Díky poznávání toho, jak a proč digitální technologie fungují, žáci chápou základní principy kódování, modelování a s větším porozuměním chrání sebe, své soukromí, data i zařízení.

V průběhu základního vzdělávání žáci začínají vyvíjet funkční technická řešení problémů. Osvojují si časté testování prototypů a jejich postupné vylepšování jako přirozenou součást designu a vývoje v informačních technologiích. Zvažují a ověřují dopady navrhovaných řešení na jedince, společnost, životní prostředí.

Hodnocení v informatice je zaměřené na sledování učebních pokroků žáka, na jeho postupy při řešení inforatických problémů a na dovednost aplikovat osvojené vědomosti a dovednosti informatiky v různých kontextech při vývoji inforatických řešení různých problémů. Významnou součástí je sebehodnocení žáka, které se opírá o sdílená kritéria podporující cíle učení, portfolio zachycující průběh učení, efektivní zpětnou vazbu učitele, která se odvíjí od aktuálních schopností a individuálních možností žáka a vrstevnické hodnocení.

Tematický okruh: Data, informace a modelování

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

INF-INF-001-ZV5-001: uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout, vyslovuje odpovědi na základě dat

INF-INF-001-ZV5-002: znázorní konkrétní situaci na základě její analýzy a určení významných prvků a vztahů mezi nimi

INF-INF-001-ZV5-003: odvodí informace z daného modelu

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

INF-INF-001-ZV9-001: získá z dat informace, interpretuje data získaná pro řešení konkrétního problému

INF-INF-001-ZV9-002: navrhuje a porovnává různé způsoby kódování dat s cílem jejich uložení a přenosu

INF-INF-001-ZV9-003: modeluje situace různými způsoby, včetně grafů nebo obdobných schémat

INF-INF-001-ZV9-004: natrénuje model strojového učení

Tematický okruh: Algoritmizace a programování

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

INF-INF-002-ZV5-004: navrhne posloupnost kroků řešení jednoduchého problému

INF-INF-002-ZV5-005: sestaví v blokově orientovaném jazyce program, ve kterém používá opakování a připravené podprogramy

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

INF-INF-002-ZV9-005: po přečtení jednotlivých kroků algoritmu vysvětlí celý postup a určí problém, který je daným algoritmem řešen

INF-INF-002-ZV9-006: rozdělí problém na jednotlivě řešitelné části a navrhne postupy a algoritmy pro jeho řešení

INF-INF-002-ZV9-007: v blokově orientovaném programovacím jazyce vytvoří přehledný program, používá opakování, větvení programu, proměnné

Tematický okruh: Informační systémy

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

INF-INF-003-ZV5-006: rozezná, s jakými daty pracují informační systémy a jaký je účel těchto systémů

INF-INF-003-ZV5-007: zaznamenává do existující tabulky nebo seznamu číselná i nečíselná data pro vymezený problém

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

INF-INF-003-ZV9-008: posoudí účel a užitečnost informačních systémů, které používá

INF-INF-003-ZV9-009: pro řešení problému vytvoří tabulku evidence dat a stanoví pravidla pro práci se záznamy

INF-INF-003-ZV9-010: v evidenci dat nastavuje zobrazení dat a používá funkce pro automatické zpracování dat s cílem řešit potřeby uživatelů

Tematický okruh: Digitální technologie

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

INF-INF-004-ZV5-008: vybírá na základě zkušenosti aplikace a data pro řešení problému

INF-INF-004-ZV5-009: používá digitální technologie připojené k síti nebo k sobě navzájem k posílání a získávání dat

INF-INF-004-ZV5-010: rozpoznává rizika ztráty, poškození či zneužití dat při práci s digitálními technologiemi

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

INF-INF-004-ZV9-011: vybírá pro své potřeby hardware, software a způsob připojení digitálních zařízení do sítě na základě porozumění jejich vlastnostem

INF-INF-004-ZV9-012: navrhne základní způsoby zabezpečení zařízení a systémů, se kterými pracuje, na základě posouzení rizik ztráty, poškození či zneužití dat

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět, která je koncipovaná pouze pro 1. stupeň, svým široce pojatým integrovaným obsahem dává prostor k funkčnímu propojení rozvoje klíčových kompetencí, základních gramotností, průřezových témat a vlastních vzdělávacích obsahů a směřuje ke znalostem a dovednostem uplatnitelným v běžném životě žáka a k utváření návyků a postojů pro celoživotní učení.

Cílem vzdělávací oblasti je utváření uceleného náhledu na svět a sebe sama, kultivace žákovy osobnosti včetně jeho emocionální složky a podpory zdravého životního stylu.

Komplexně pojatá vzdělávací oblast vyváženě propojuje přírodovědná témata s tématy o životě společnosti. Žák si na základě vlastní zkušenosti postupně osvojuje znalosti týkající se člověka, rodiny, společnosti, vlasti a přírody. Poznává sebe i své nejbližší okolí a postupně se seznamuje s místně i časově vzdálenějšími osobami i jevy a se složitějšími ději. Vhled do minulosti získává s využitím specifik a událostí, které souvisejí s konkrétním regionem. Prostřednictvím pozorování si utváří dovednosti, které směřují k pojmenovávání věcí, jevů a dějů, jejich vzájemných vztahů a souvislostí. Získává dovednost vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných. Na základě poznání sebe, svých potřeb a porozumění světu kolem sebe přirozeně utváří postoje k hodnotám a vztahům ve společnosti, učí se porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům, učí se vnímat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti.

Obsah vzdělávací oblasti je rozdělený do šesti tematických okruhů:

- Místo, kde žijeme
- Lidé kolem nás
- Lidé a čas
- Rozmanitost přírody
- Člověk, jeho zdraví a bezpečí
- Lidé a svět financí

V jednotlivých tematických okruzích je budována propedeutická konceptová vrstva pro vzdělávací oblasti Člověk a společnost, Člověk a příroda, Geografie, Člověk, jeho zdraví a bezpečí, které na vzdělávací oblast na 2. stupni navazují.

Charakter vzdělávací oblasti umožňuje postupné osvojování znalostí a dovedností na úrovni osobního maxima každého žáka. Základem je formativní hodnocení, ke kterému je možné využít jako nástroj žákovské portfolio, které je vhodným zdrojem evidence pokroků daného žáka a podkladem pro vlastní sebehodnocení, záznamové archy průběžného pozorování učitele a vrstevnické hodnocení zaměřené na doporučení pro další učení.

Tematický okruh: Místo, kde žijeme

Charakteristika tematického okruhu

Žák se učí na základě poznávání nejbližšího okolí, vztahů a souvislostí v něm chápat organizaci života v rodině, ve škole, v obci, ve společnosti. Učí se do tohoto každodenního života vstupovat s vlastní aktivitou a představami, hledat nové i zajímavé věci a bezpečně se v tomto světě pohybovat. Důraz je kladen na praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáka. Různé činnosti a úkoly by měly přirozeným způsobem v žákovi probudit kladný vztah k místu jeho bydliště, postupně rozvíjet jeho národní cítění a vztah k naší zemi.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

CJS-CJS-001-ZV5-001: vymezí hlavní typy krajiny a demonstruje rozdíly mezi nimi z hlediska přírody a lidské společnosti na úrovni lokální, regionální a globální

CJS-CJS-001-ZV5-002: využívá mapy k orientaci a vyjadřování o světě kolem nás

CJS-CJS-001-ZV5-003: uvede příklady dokládající, že člověk, společnost a příroda se navzájem ovlivňují, že každý může svým chováním působit na životní prostředí

CJS-CJS-001-ZV5-004: posoudí na základě lokalizace specifika vlastního regionu, krajů ČR, sousedních států ČR a vybraných států v odlišných částech Evropy i světa a vliv těchto specifik na život v nich

CJS-CJS-001-ZV5-005: prokáže pochopení principu hlasování a jeho významu pro život v demokratické společnosti

CJS-CJS-001-ZV5-006: prokáže porozumění roli politiků, prezidenta, soudců a policistů na základě reflexe příběhu či modelové situace

CJS-CJS-001-ZV5-007: vyhledá odpovědi na otázky související s činností obecního úřadu v dané lokalitě

Tematický okruh: Lidé kolem nás

Charakteristika tematického okruhu

Žák si utváří prvotní poznatky a dovednosti budoucího občana demokratického státu. Seznamuje se s významem základních společenských hodnot, na příkladech se učí prokazovat jejich význam. Na konkrétních příkladech a situacích ze svého regionu se seznamuje s úkoly orgánů státní správy a územní samosprávy. Nedílnou součástí je i téma digitálního bezpečí a wellbeingu.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

CJS-CJS-002-ZV5-008: rozpozná ve svém okolí a v digitálním světě jednání a chování, které není v souladu s pravidly a není možné ho tolerovat a přehlížet, a adekvátně na něj zareaguje

CJS-CJS-002-ZV5-009: rozpozná v modelových situacích, které právo člověka bylo porušeno nebo jaká povinnost byla zanedbána

CJS-CJS-002-ZV5-010: posoudí, co nebo kdo na něj má vliv ve fyzickém a digitálním prostředí, v modelové situaci odmítne nepříjemnou nebo rizikovou komunikaci

CJS-CJS-002-ZV5-011: uvede příklady toho, v čem se shoduje a čím se liší život různých lidí

Tematický okruh: Lidé a čas

Charakteristika tematického okruhu

Žák se učí zkoumat minulost prostřednictvím mapování běžného života lidí v daném regionu (dějiny každodennosti, historie rodiny žáka, historie místa a regionu, v němž žák žije). Samostatně vyhledává, získává a zkoumá informace z dostupných zdrojů, především pak od členů své rodiny i od lidí v nejbližším okolí. Navštěvuje historické památky, sbírky regionálních i specializovaných muzeí, veřejnou knihovnu atd.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

CJS-CJS-003-ZV5-012: zkoumá lokální historii prostřednictvím vlastního bádání nejméně ve dvou zdrojích

CJS-CJS-003-ZV5-013: porovná, jak lidé žili dříve a jak žijí dnes

CJS-CJS-003-ZV5-014: vyjádří vlastními slovy význam vybraných státních svátků, významných dnů, regionálních výročí a tradic

Tematický okruh: Rozmanitost přírody

Charakteristika tematického okruhu

Žák prostřednictvím experimentů zkoumá přírodu a na základě praktického poznávání krajiny daného regionu a dalších informací se učí hledat důkazy o jejích proměnách. Učí se využívat a hodnotit svá pozorování a záznamy, sledovat vliv lidské činnosti na přírodu, hledat možnosti, jak ve svém věku přispět k ochraně přírody, zlepšení životního prostředí a k trvale udržitelnému rozvoji. Poznává rozmanitost i proměnlivost živé i neživé přírody naší vlasti. Je veden k tomu, aby si uvědomil, že Země a život na ní tvoří jeden nedílný celek, ve kterém jsou všechny hlavní děje ve vzájemném souladu a rovnováze, kterou může člověk snadno narušit a velmi obtížně obnovovat. Důležitý je rozvoj environmentální senzitivity, postojů a vztahu k přírodě. Výuka staví na hledání vztahů, souvislostí, shod a rozdílů s cílem utváření kategorií a jejich aplikaci. Jsou rozvíjeny základní vědecké postupy: pozorování, měření, používání slov a symbolů k popisu jevů a skutečností, vyvozování příčin, následků a souvislostí na základě pozorovaných jevů a objektů.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

CJS-CJS-004-ZV5-015: porovnává na základě pozorování rozmanitost živé a neživé přírody ve svém okolí

CJS-CJS-004-ZV5-016: zhodnotí vliv podmínek prostředí na životní funkce a projevy vybraných organismů na základě vlastního pokusu

CJS-CJS-004-ZV5-017: porovná jednotlivé organismy z hlediska jejich podobných a odlišných znaků a vzájemné příbuznosti

CJS-CJS-004-ZV5-018: oceňuje rozmanitost přírody a způsobů jejího poznávání na základě reflexe společně prožité výukové zkušenosti

CJS-CJS-004-ZV5-019: hodnotí dopady jím zrealizovaného zásahu podporujícího rozmanitost přírody ve svém okolí

CJS-CJS-004-ZV5-020: odhadne a změří vhodnými měřidly vzdálenost, čas, hmotnost a teplotu, výsledek měření uvede se správnými jednotkami a zjištěné informace využije v praktických situacích

CJS-CJS-004-ZV5-021: porovná základní vlastnosti látek jednotlivých skupenství na základě vlastních pokusů

CJS-CJS-004-ZV5-022: vysvětlí, že Země je součástí Sluneční soustavy

Tematický okruh: Člověk, jeho zdraví a bezpečí

Charakteristika tematického okruhu

Žák poznává zdraví jako stav bio-psycho-sociální rovnováhy života. Seznamuje se s tím, jak se člověk vyvíjí a mění od narození do dospělosti, co je pro člověka vhodné a nevhodné z hlediska denního režimu, hygieny, výživy i mezilidských vztahů. Získává základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci, osvojuje si dovednosti týkající se poskytování první pomoci. Osvojuje si bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích, včetně mimořádných událostí.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

CJS-CJS-005-ZV5-023: dodržuje pravidla bezpečného pohybu a pobytu v různém prostředí, prokáže zodpovědné jednání při styku s neznámými osobami, předměty a látkami

CJS-CJS-005-ZV5-024: předvede v modelové situaci správné chování podle pravidel silničního provozu, pohybuje se bezpečně a samostatně v reálném silničním provozu v roli chodce i cyklisty

CJS-CJS-005-ZV5-025: využívá poznatky o fungování lidského těla k podpoře vlastního zdravého způsobu života, rozlišuje jednotlivé etapy lidského života

CJS-CJS-005-ZV5-026: posoudí vliv návykových látek a závislostního chování na zdraví člověka a předvede v modelové situaci základní techniky odmítnutí návykových látek

CJS-CJS-005-ZV5-027: uplatňuje účelné způsoby chování při mimořádných událostech, vysvětlí funkci základních složek Integrovaného záchranného systému

CJS-CJS-005-ZV5-028: vysvětlí význam bezpečného chování při styku s hořlavými látkami a zábavní pyrotechnikou, aplikuje pravidla protipožární ochrany v modelových situacích

CJS-CJS-005-ZV5-029: rozlišuje činnosti Armády ČR v době míru a při válečných konfliktech

CJS-CJS-005-ZV5-030: v modelové situaci ošetří drobná poranění a poranění menšího rozsahu, odliší je od závažných úrazů a život ohrožujících stavů a přivolá první pomoc

CJS-CJS-005-ZV5-031: uplatňuje ohleduplné chování při navazování vztahů a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování, obrátí se na důvěryhodnou osobu či instituci v případě pocitu ohrožení

CJS-CJS-005-ZV5-032: plánuje vlastní denní režim a uplatňuje v něm základní zdravotně preventivní návyky

CJS-CJS-005-ZV5-033: navrhne celodenní stravu pro sebe a zhodnotí ji z hlediska základních výživových doporučení

CJS-CJS-005-ZV5-034: připraví jednoduchý pokrm a nápoj v souladu s výživovými doporučeními

Tematický okruh: Lidé a svět financí

Charakteristika tematického okruhu

Žák si osvojuje vědomosti a dovednosti související se základními finančními koncepty, jako jsou peníze, úspory, výdaje a rozpočet. Učí se rozumět hodnotě peněz a základním pojmům spojeným s hospodařením. Získané vědomosti a dovednosti aplikuje v modelových situacích, tak aby je následně využil v reálném životě. Vzdělávací obsah vychází ze Standardu finanční gramotnosti, zároveň respektuje věkové a vývojové možnosti žáka 1. stupně.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

CJS-CJS-006-ZV5-035: používá peníze v běžných modelových situacích

CJS-CJS-006-ZV5-036: vysvětlí na příkladu, proč není možné realizovat všechny chtěné výdaje

CJS-CJS-006-ZV5-037: sestaví jednoduchý osobní rozpočet

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Člověk a společnost v základním vzdělávání vybavuje žáka znalostmi a dovednostmi potřebnými pro jeho aktivní zapojení do života demokratické společnosti. Vzdělávací oblast je zásadní pro formování a posilování postojů souvisejících s demokracií, rovností, otevřeností k rozmanitosti a významně se podílí na utváření hodnotové orientace žáků.

Vzdělávání směřuje k tomu, aby žáci poznali dějinné, sociální a kulturně historické aspekty života lidí v jejich pestrosti, proměnlivosti a ve vzájemných souvislostech. Seznamuje žáky s vývojem společnosti a s důležitými společenskými jevy a procesy, které se promítají do každodenního života, prostředí, ve kterém lidé žijí, mají vliv na utváření společenského klimatu a podporují udržitelný přístup k životu. Důležitá je rovněž kultivace historického myšlení žáků a uvědomování si proměnlivosti historické paměti a obrazů minulosti v čase a prostoru, včetně aktivního podílu žáků na jejich utváření a kultivaci veřejného prostoru a péči o kulturní dědictví. Vzdělávací oblast prohlubuje zodpovědnost žáků za sebe, svůj budoucí život, za své vztahy, rodinu, komunitu, obec, stát, Evropu i planetu Zemi.

Vzdělávací oblast Člověk a společnost směřuje k obecným cílům explicitně pojmenovaným ve školském zákoně, zejména pak k cílům, které souvisejí s pochopením a uplatňováním zásad demokracie a právního státu, lidských práv a svobod, principu rovnosti žen a mužů ve společnosti, s utvářením vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k identitě každého, k poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic, k ochraně prostředí, ve kterém žáci žijí. Vzdělávací oblast usiluje o to, aby se žáci projevovali jako svěbytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti, aby projevovali respekt, toleranci a ohleduplnost k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám.

Vzdělávací obsah je budován na základě historického poznávání a bádání, na základě znalostí a porozumění vlastní roli ve společnosti a postavení člověka v minulém, současném i budoucím světě, porozumění společnosti a světu v nejširších souvislostech, včetně orientace v možnostech udržitelného rozvoje. Důležité je poznávání dějů, skutků, procesů a jevů, které zásadním způsobem ovlivňují vývoj společnosti. Klíčové je také seznamování s rolí občanů ve vztahu k jeho právům, povinnostem a k možnostem, jak může utvářet svůj život, společnost, svět a území, kde žije. Vzdělávací oblast záměrně rozvíjí multiperspektivní hledisko, kdy je na určitou událost nebo situaci více pohledů, které se navíc proměňují v čase i v prostoru. Vzdělávací oblast proto obsahuje témata, která lze považovat nejen za aktuální, ale i za společensky kontroverzní, ba polarizující. Vzdělávací proces má proto klást důraz na dialog a utváření vlastních postojů, a nikoli na předávání hotových názorů.

Prostřednictvím vzdělávacího obsahu jsou rozvíjeny dovednosti žáků pro používání znalostí v konkrétních situacích, pro rozpoznávání příčin a následků, pro nahlížení témat z různých pohledů a pro jejich propojování do komplexnějšího celku, pro rozlišování faktů a názorů a kritickou práci s různými zdroji informací. Jsou rozvíjeny dovednosti rozpoznávat, formulovat a hodnotit společenské problémy v minulosti i současnosti, zjišťovat a zpracovávat informace nutné pro řešení problémů a vyvozovat závěry. Žáci si postupně osvojují dovednost, jak jednat jako zodpovědný občan, jak se podílet na občanském a společenském životě a jak reflektovat svět kolem sebe.

Vzdělávací obsah je členěn do vzdělávacích oborů **Dějepis** a **Výchova k občanství**. Očekávané výsledky učení vzdělávací oblasti jsou formulované pro 2. stupeň základního vzdělávání a navazují na očekávané výsledky učení vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět pro 1. stupeň. Podporovány jsou především vazby se vzdělávacími obory Geografie, Český jazyk a literatura a se vzdělávacími obory vzdělávacích oblastí Umění a kultura a Člověk a příroda. Důležitá je také souvislost se vzdělávacími obory Osobnostní a sociální výchova (vzdělávací oblast Člověk, jeho osobnost a svět práce), Výchova ke zdraví a bezpečí (vzdělávací oblast Člověk, zdraví a bezpečí), které nově obsahují některé vzdělávací obsahy, které byly doposud zařazeny do vzdělávacího oboru Výchova k občanství. Významné je také propojení s průřezovými tématy.

Výuku na 2. stupni je potřeba organizovat tak, aby učební činnosti žáků vedly k budování jejich vlastní zkušenosti, názorů a postojů na základě ověřených fakt, k jejich zapojování do společnosti a pěstování vzájemné spolupráce mezi žáky i v rámci širší společnosti. Důležitá je vlastní činnost žáků, vlastní objevování (badatelská forma výuky), aplikace znalostí v konkrétních situacích a opakované reflektování prožitků. Učební aktivity jsou navrženy tak, aby žáci nejen přijímali informace, ale také aktivně přemýšleli o jejich významu a dopadu na společnost a území, kde žijí. Klíčové je to, aby se vzdělávací obsah a učební činnosti vztahovaly k

aktuálním a reálným problémům, kterým mladí lidé a společnost čelí. Je potřeba, aby byl žákům nabízen prostor pro vyjádření, navrhování a prosazování změn a aby byly vytvářeny takové výukové situace, jejichž prostřednictvím si žáci utvářejí vlastní postoje a pěstují kritický přístup k informačním zdrojům. Do výuky jsou zařazovány aktivity, při kterých žák na konkrétních modelových životních situacích navrhuje, jak by se rozhodoval. Své rozhodování zakládá na posouzení situace, jejím zhodnocení a argumentaci. Zařazovány jsou aktivity, které podporují zapojení žáků do praktických aktivit a školních projektů. Ve výuce jsou využívány diskuze a debaty pro vyjadřování názorů a postojů, pro porozumění názorům ostatních a pro získávání zkušeností s hledáním kompromisu nebo konsenzu. V diskuzích o společenských nebo kontroverzních tématech žáci předkládají argumenty a protiargumenty, stanoviska podporují důkazy, rozlišují fakta a názory.

Hodnocení v této oblasti proto vyžaduje velkou míru citlivosti. Je naprosto klíčové od znalostí a dovedností odlišovat hodnoty, postoje a názory, které učitelé nepřísluší hodnotit. To ale neznamená, že se není potřeba hodnotově vymezovat vůči názorům, které popírají ústavně ukotvené hodnoty nebo které mohou směřovat např. k trestné činnosti. Předmětem hodnocení může být to, jak žák hodnoty, postoje, názory formuluje, jak je umí podpořit argumenty a ověřenými fakty, jak zvládá reagovat na protichůdné názory, jak je schopen reflexe. Účelné je sledovat nejen vlastní výsledky žákovské práce, ale také jevy a procesy, jejichž prostřednictvím žáci dospěli k výsledkům učení. Nástroji pro ověřování a hodnocení žáků mohou být písemné projevy, ústní vyjádření žáků, didaktické testy, myšlenkové mapy, pozorování práce žáka učitelem, hodnocení žákovských projektů, žákovského portfolia. Důležitými nástroji může být zpětná vazba od spolužáků a sebehodnocení žáka. V postojeových a hodnotových záležitostech je vhodné vyhnout se standardizovanému testování.

Vzdělávací obor: Dějepis

Charakteristika vzdělávacího oboru

Obsah vzdělávacího oboru Dějepis je specifický tím, že ve vzdělávací oblasti zastupuje očekávané výsledky učení směřující k rozvoji historického myšlení žáků. Vzdělávací obsah je členěn do dvou tematických okruhů: Poznáváme minulost a Tvoříme dějiny.

Očekávané výsledky učení předpokládají aktivní práci žáků se zdroji historických informací. Zároveň vyžadují, aby si žáci postupně osvojili poznání, že principem dějepisu není opakování definitivních závěrů, ale kladení a zodpovídání klíčových otázek:

- Proč se události dějí a jaké mají dopady?
- Jak najít ve složitých procesech logiku?
- Jak lépe porozumět lidem, kteří žili v minulosti?
- K čemu nám jsou dějiny užitečné?

Potřebné je také rozvíjet u žáků časové a prostorové představy, které umožňují lépe proniknout k pochopení historických jevů, procesů a událostí. Jejich pochopení je předpokladem pro mezigenerační dialog, aktivní podíl na rozvoji historické (vzpomínkové) kultury i zodpovědné plánování budoucnosti. Výuka dějepisu by měla vést také k citlivému vnímání veřejného prostoru a jeho kultivaci, poznávání paměťových institucí, k pochopení různých způsobů zobrazování minulosti v běžných médiích i v umění (literatura, film, výtvarné umění, hudba, architektura). Obecné historické problémy „velkých“ politických dějin jsou ve výuce dějepisu doplňovány tématy z regionálních či kulturních dějin, dějin každodennosti, menšin, mentalit, genderu. Výuka dějepisu má v žácích na základě práce s prameny rozvíjet kritické a analytické myšlení, podporovat diskusi o povaze dějin a formulovat vlastní postoje k různým dějinným událostem.

Tematický okruh: Poznáváme minulost

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh je zaměřený na koncepty, jako je kolonialismus, životní prostředí, příčiny a důsledky, zobrazování minulosti, historická změna atd.

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CAS-DEJ-001-ZV9-001: porovná rozdíly mezi minulostí a současností v různých civilizačních oblastech s využitím různorodých zdrojů

CAS-DEJ-001-ZV9-002: rozlišuje příčiny a důsledky lidských konfliktů a spolupráce v dějinách

CAS-DEJ-001-ZV9-003: vysvětlí specifika proměn fungování ekonomiky a obchodu od pravěku

po současnost

CAS-DEJ-001-ZV9-004: zhodnotí, jak se historické souvislosti a připomínání státních svátků, významných dnů a náboženských tradic podílí na utváření jeho osobní identity a identity lidí v jeho okolí

CAS-DEJ-001-ZV9-005: doloží klady a zápory setkávání tří kulturních okruhů monoteismu, procesů christianizace, islamizace a sekularizace na příkladech z dějin a z pohledu různých skupin a osob

CAS-DEJ-001-ZV9-006: zhodnotí pozitivní a negativní vliv technologického vývoje a zejména industrializace na život různých společenských vrstev v dějinách

CAS-DEJ-001-ZV9-007: rozlišuje na konkrétních příkladech různé způsoby měření a vnímání času a prostoru v jednotlivých dějinných epochách a kulturách

CAS-DEJ-001-ZV9-008: specifikuje proměnu krajiny, sídel a hranic politických forem lidského spolčování od pravěku po současnost pomocí map a dalších informačních zdrojů

CAS-DEJ-001-ZV9-009: diskutuje o příčinách a důsledcích kolonialismu, imperialismu a dekolonizace a vytváří si vlastní stanovisko zohledňující pohled různých skupin a osob

CAS-DEJ-001-ZV9-010: vysvětlí rozdíl mezi zobrazováním minulosti v dějepisectví, ve filmu, v literatuře a v nových médiích včetně umělé inteligence

CAS-DEJ-001-ZV9-011: posoudí důvěryhodnost zdrojů z různých dějinných epoch; rozliší zejména, jak se v zobrazení minulosti odrážejí dobové hodnoty a přesvědčení autorů

CAS-DEJ-001-ZV9-012: určí, v čem se mění a v čem zůstávají stejné role mužů a žen v dějinách; využívá k tomu také příklady lidí, kteří se odlišovali od dobových společenských norem

CAS-DEJ-001-ZV9-013: diskutuje o povaze, příčinách vzniku a důsledcích nastolení diktatur a autoritativních režimů a o projevech moderního politického extremismu, včetně jejich dopadů na životy obyvatel českých zemí ve 20. století

Tematický okruh: Tvoříme dějiny

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh je zacílený na tvorbu příběhů na základě práce s prameny, aktivní péči o kulturní dědictví, historii ve veřejném prostoru, historickou kulturu atd.

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CAS-DEJ-002-ZV9-014: vytvoří, sdílí a reflektuje dějepisný výstup na základě vhodných a kriticky posouzených primárních i sekundárních zdrojů; zohledňuje přitom pohled různých osob

CAS-DEJ-002-ZV9-015: na základě absolvování kvalitního edukačního programu v paměťové instituci nebo ve veřejném prostoru vytváří vlastní výstup

CAS-DEJ-002-ZV9-016: domýšlí významy motivů na hmotných výtvořech ve veřejném prostoru (socha, pamětní deska, pomník, dům, urbánní celek, pojmenování míst) a vyjádří podloženou domněnku o záměru jejich tvůrců

CAS-DEJ-002-ZV9-017: podílí se na utváření historického významu nebo uchování fyzického stavu kulturních památek nacházejících se v blízké obci, regionu nebo na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO

CAS-DEJ-002-ZV9-018: hodnotí zamýšlené i nezamýšlené důsledky lidského jednání, které souvisejí s narušováním životního prostředí a klimatickými změnami v dějinách

CAS-DEJ-002-ZV9-019: v modelové situaci předvádí (demonstruje), jak se vhodně zapojit do diskuse využívající historické argumenty; oceňuje přitom ústavně ukotvené hodnoty

Vzdělávací obor: Výchova k občanství

Charakteristika vzdělávacího oboru

Obsah vzdělávacího oboru Výchova k občanství zastupuje očekávané výsledky učení směřující k porozumění společnosti v její rozmanitosti a v širších souvislostech, což zahrnuje proaktivní i kritický přístup k sobě samému, ke společnosti, k dění ve svém regionu, v České republice a ve světě a k informacím obecně.

Vzdělávací obsah je členěn do tří tematických okruhů: Já ve společnosti, Odpovědný občan, Já a svět financí.

Očekávané výsledky učení se zaměřují na rozpoznávání a posuzování společenských rolí, práci s předsudky a

stereotypy, na rozpoznávání toho, co ovlivňuje rozhodování a jak se odrážejí hodnoty v různých životních situacích. Specifikem je zaměření na problematiku demokracie a lidských práv, na orientaci ve veřejném a politickém dění na místní, regionální, národní i mezinárodní úrovni, na rozvoj právního a občanského povědomí proběžné situace fyzického i digitálního života. Očekávané výsledky učení se dále zaměřují na přijímání, rozvíjení a uplatňování odpovědného přístupu na všech úrovních občanského života, včetně respektování lidských práv a svobod a také základních ústavních hodnot, podílení se na veřejném dění na různých úrovních a uplatňování zásad finanční gramotnosti.

Tematický okruh: Já ve společnosti

Charakteristika tematického okruhu

Obsahový okruh se zaměřuje na to, aby žáci porozuměli společnosti v její rozmanitosti a v širších souvislostech, což zahrnuje kritický přístup k sobě samému, ke společnosti a k informacím obecně. Nezbytnou součástí je reflexe vlastních názorů, postojů, zkušeností. Žáci se učí rozpoznávat, přijímat a respektovat vzájemné rozmanitosti, prozkoumávají sociální interakce, pojmenovávají své hodnoty a uvádějí je do praxe, formují své postoje, rozvíjejí se v oblasti empatie a morálky. Dílčí témata z každodenního života se přirozeně dotýkají nejen fyzického, ale také digitálního prostředí. Osvojení tohoto vzdělávacího obsahu je důležité proto, aby se žáci mohli bezpečně a aktivně pohybovat ve společnosti a zapojovat se do ní.

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CAS-VKO-001-ZV9-001: charakterizuje společenské role, do kterých se ve svém životě dostává, a posoudí, co pro něj znamená příslušnost k rodině, ke škole, ke kultuře, k náboženství, ke genderu, k obci, k národu, ke státu

CAS-VKO-001-ZV9-002: rozpozná předsudky a stereotypy v komunikaci a jednání a zaujímá k nim kritický přístup

CAS-VKO-001-ZV9-003: zdůvodní svůj žebříček hodnot a způsoby jeho uplatňování v různých životních situacích

CAS-VKO-001-ZV9-004: zhodnotí, co nebo kdo má vliv na něj a na jeho rozhodování ve fyzickém a v digitálním prostředí

Tematický okruh: Odpovědný občan

Charakteristika tematického okruhu

Obsahový okruh se zaměřuje na problematiku státu a politického systému, liberální demokracie a lidských práv, na orientaci ve veřejném a politickém dění na místní, regionální, národní i mezinárodní úrovni, na rozvoj právního povědomí pro běžné situace a na zvládání komunikace s úřady. Nezbytností je rozvoj kritického myšlení ve vztahu k informacím, které se objevují v mediálním prostoru a na sociálních sítích, a k utváření vlastního informovaného názoru podloženého argumentací. Vzdělávací obsah je nahlížen především z pohledu občana a praktických životních situací a ukazuje možnosti současného i budoucího zapojení do občanského života (podílení se na veřejném životě, zapojení do veřejně prospěšných aktivit). Rozvíjí také aktivní postoj vůči nespravedlivým situacím, nenávisnému chování, porušování práv. S ohledem na vývoj technologií se tento obsahový okruh týká nejen fyzického, ale také digitálního prostředí. Cílem je to, aby žáci přijímali, rozvíjeli a uplatňovali odpovědný přístup na všech úrovních občanského života.

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CAS-VKO-002-ZV9-005: zhodnotí na příkladech ze života občanů přednosti, úskalí a dopady demokratické a autokratické formy vlády

CAS-VKO-002-ZV9-006: prozkoumá průběh a výsledky voleb v České republice, rozhodování občanů při volbách a jejich zapojování do veřejného politického dění

CAS-VKO-002-ZV9-007: pracuje s ukázkami konkrétních právních textů, jako je Ústava ČR, zákony, různé typy smluv

CAS-VKO-002-ZV9-008: na příkladech různých životních situací rozpozná porušování práv, zákonů a smluv a navrhne, jak situace řešit

CAS-VKO-002-ZV9-009: prozkoumá činnost státní správy a samosprávy při řešení životních situací občana a při řešení lokálních výzev a problémů

CAS-VKO-002-ZV9-010: na příkladech ze života občanů zhodnotí projevy ekonomické a politické integrace

v Evropě a její výhody a nevýhody

CAS-VKO-002-ZV9-011: kriticky posuzuje dění ve svém regionu, v České republice a ve světě

CAS-VKO-002-ZV9-012: iniciuje společensky prospěšnou akci a zapojuje se do ní

Tematický okruh: Já a svět financí

Charakteristika tematického okruhu

Obsahový okruh se zaměřuje na praktickou orientaci ve světě osobních financí, hospodaření domácnosti, na porozumění základům tržního hospodářství a základním ekonomickým pojmům. Cílem je vést žáky k zodpovědnému rozhodování v oblasti osobních financí a k úspěšnému budoucímu životu bez dluhů a finančních problémů, k finančnímu zdraví. Obsah vychází z potřeb a zkušeností, které mají žáci na konci 2. stupně vzhledem ke svému věku a k používání financí. Okruh zohledňuje také mediální svět, kterým jsou žáci v tématu finance obklopeni. Obsahový okruh zahrnuje na úrovni očekávaných výsledků učení nebo těsné metodické podpory Standard finanční gramotnosti (MF, 2017).

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CAS-VKO-003-ZV9-013: rozhoduje v modelových situacích o řešení životních potřeb s ohledem na rodinný a osobní rozpočet

CAS-VKO-003-ZV9-014: vysvětlí tvorbu cen v tržním hospodářství z pohledu kupujícího a prodávajícího

CAS-VKO-003-ZV9-015: používá základní ekonomické pojmy, které jsou aktuálně diskutovány ve veřejném prostoru

Vzdělávací oblast a obor: Geografie

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Geografie poskytuje žákům potřebné hlubší porozumění světu, ve kterém žijí, v prostorových souvislostech. Toto porozumění je založené na poznávání světa optikou geografa, tedy důrazem na studium vzájemných vztahů mezi jevy a procesy přírodní i společenské povahy. Tím se geografie liší od přírodovědných a společenskovědných předmětů. Geografické poznání, tedy znalosti, dovednosti a postoje, které utvářejí podobu, kvalitu a vývoj životního prostředí míst a regionů od lokální po globální úroveň, napomáhají žákům:

- a) řešit běžné každodenní životní situace s využitím rozvinutého kritického geografického myšlení a poznávání reality;
- b) využít nabyté geografické poznání v jejich budoucím profesním uplatnění;
- c) čelit komplexním výzvám budoucnosti v podobě přírodních rizik a hrozeb, nových technologií či obav z nedostatku pracovních příležitostí, zdrojů, šíření nemocí, z narůstající sociální nerovnosti, válečných konfliktů, udržitelnosti života aj.;
- d) formovat jejich regionální identitu, a tak posilovat vědomí potřeby udržitelného a zodpovědného jednání v prostředí, kde působí;
- e) zvyšovat jejich kulturní povědomí, a pomáhat jim tak lépe porozumět odlišným kulturám a hodnotám v různých místech a regionech světa.

Výuka geografie má proto vytvořit takové podmínky, aby se žáci postupně naučili:

- geograficky myslet, tj., ve zkratce řečeno, na základě osvojeného oborového poznání porozumět příčinám i důsledkům prostorového uspořádání (poloze a rozmístění) přírodních i společenských procesů a jevů, jejich vzájemným vztahům a vývoji v čase, a to v konkrétních místech či regionech různého měřítka;
- využívat geografické myšlení pro poznávání reality, tj. klást si řetězec geografických otázek, při jejich zodpovídání efektivně a kriticky rozpoznávat a využívat relevantní zdroje informací a získané informace třídit, zobecňovat, interpretovat v širším kontextu, navrhnout uvážlivá řešení a formálně i obsahově správným způsobem je prezentovat a sdílet;
- aktivně a zodpovědně jednat v (reálném i digitálním) prostoru, tj. vnímat sebe sama jako součást propojeného světa, a proto si uvědomovat, že každé jejich rozhodnutí přímo či zprostředkovaně ovlivňuje udržitelnost života na Zemi.

Tyto obecné cíle vzdělávací oblasti jsou propsány do podoby očekávaných výsledků učení, které oborově specificky rozpracovávají klíčové kompetence. Žáci by měli těchto výsledků dosáhnout aktivním zapojením do procesu poznávání a učení. To od žáků vyžaduje, mimo jiné, klást relevantní geografické otázky, hledat odpovědi pomocí různých zdrojů informací a efektivně vyhodnocovat a interpretovat získané poznatky. Důraz je kladen i na praktické aplikace geografického poznání v každodenním životě, což je podporováno zařazováním terénní výuky, badatelsky orientovaného učení či využíváním geoinformačních technologií.

Vzdělávací oblast Geografie je tvořena jedním oborem stejného názvu, přičemž úzce spolupracuje s dalšími vzdělávacími oblastmi, především Člověk a společnost a Člověk a příroda. Tím navazuje na jejich integrující pojetí na 1. stupni základních škol v rámci vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Školní geografie má však potenciál spolupracovat rovněž s Informatikou, Matematikou a jejími aplikacemi, Jazykem a jazykovou komunikací i se všemi ostatními vzdělávacími oblastmi. V neposlední řadě má vzdělávací potenciál umožňující participovat na rozvoji všech klíčových kompetencí i průřezových témat.

Pro hodnocení geografických znalostí, dovedností a postojů je klíčové využití progresivních technik hodnocení, jako jsou formativní zpětná vazba, sebehodnocení a vrstevnické hodnocení. Doporučujeme kombinovat různé formy evaluace, jako jsou portfolio, písemné testy či eseje, praktické úkoly ve třídě i v terénu, projekty, prezentace, mentální mapy či diskuse, které žákům umožní postupně rozvíjet své geografické poznání. Účelné je sledovat nejen vlastní výsledky žákovské práce, ale také jevy a procesy, jejichž prostřednictvím žáci dospěli k výsledkům učení. Specifické postupy hodnocení si vyžadují postupy geografického myšlení. Citlivě je nutné přistupovat k hodnocení postojů a hodnot žáků – je nutné především zvážit vhodnost hodnocení žákovských postojů. Celkově by v geografii měl být kladen důraz na formativní funkci hodnocení, která podporuje učení a rozvoj žáků, a to prostřednictvím reflektování pokroku žáků a identifikace oblastí, které vyžadují další podporu. Takový přístup nejen umožní žákům dosahovat lepších výsledků, ale také podpoří jejich motivaci a sebevědomí v procesu učení.

Vzdělávací oblast sestává z jediného vzdělávacího oboru, Geografie. Charakteristika oboru je tedy totožná s charakteristikou vzdělávací oblasti.

Očekávané výstupy učení vzdělávacího oboru Geografie jsou seskupené do čtyř tematických celků:

- Geografie a její metody poznávání
- Přírodní a socioekonomické prostředí a jejich vzájemné interakce
- Místa a regiony světa
- Udržitelnost života na Zemi

Tematický okruh: Geografie a její metody poznávání

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

GEO-GEO-001-ZV9-001: kriticky využívá mapy a další zdroje geografických dat pro vlastní učení i každodenní poznávání reality

GEO-GEO-001-ZV9-002: využívá geotechnologie k získávání, zpracování, vizualizaci a sdílení geografických dat za účelem řešení reálných problémů

GEO-GEO-001-ZV9-003: využívá geografické myšlení a způsoby poznávání jevů a procesů k identifikaci příčin a důsledků časoprostorových změn míst a regionů

Tematický okruh: Přírodní a socioekonomické prostředí a jejich vzájemné interakce

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

GEO-GEO-002-ZV9-004: zdůvodní prostorové a časové rozložení příjmu slunečního záření jakožto zdroje energie i rizika pro přírodní procesy a lidské aktivity

GEO-GEO-002-ZV9-005: zdůvodní prostorové a časové rozložení pohybu vzduchu a vody jako příležitosti i rizika pro přírodu a společnost

GEO-GEO-002-ZV9-006: zdůvodní vznik a rozmístění tvarů zemského povrchu jakožto faktoru ovlivňujícího další přírodní procesy a lidské aktivity

GEO-GEO-002-ZV9-007: interpretuje prostorové uspořádání půd a bioty a jejich změny jako výsledek společného působení klimatu, reliéfu a lidských aktivit

GEO-GEO-002-ZV9-008: vysvětlí, jak přírodní a společenské faktory ovlivňují přirozený i migrační pohyb

obyvatel a strukturu i rozmístění obyvatelstva v různých místech a regionech

GEO-GEO-002-ZV9-009: posoudí možnosti rozvoje různých typů sídel na základě porozumění jejich geografické poloze, funkcím a struktuře

GEO-GEO-002-ZV9-010: zhodnotí faktory ovlivňující zaměření, rozmístění a územní dopad ekonomických aktivit a jejich vliv na vyspělost míst a regionů

GEO-GEO-002-ZV9-011: na základě porozumění průběhu a příčinám globalizace demonstruje její pozitivní i negativní důsledky na přírodu a společnost v různých místech a regionech

GEO-GEO-002-ZV9-012: uvede hlavní příčiny a důsledky aktuálních mezinárodních a regionálních konfliktů a příklady snah o jejich řešení

Tematický okruh: Místa a regiony světa

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

GEO-GEO-003-ZV9-013: orientuje se v místech a regionech různého měřítka prostřednictvím vlastní mentální mapy daného území

GEO-GEO-003-ZV9-014: popíše shodné a rozdílné charakteristiky míst a regionů a způsoby, jakým ovlivňují život v ostatních místech a regionech

GEO-GEO-003-ZV9-015: doloží konkrétními příklady rozdílnou prezentaci míst a regionů v reálném i mediálním světě a její dopady na vnímání daných míst a regionů

GEO-GEO-003-ZV9-016: odůvodní svou identifikaci s určitým místem i regiony různého řádu a komunitou lidí, kteří tam žijí

Tematický okruh: Udržitelnost života na Zemi

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

GEO-GEO-004-ZV9-017: vysvětlí na základě pozorování změn míst a regionů vzájemnou provázanost potřeb jedince, společnosti a životního prostředí a jejich vliv na udržitelnost života na Zemi

GEO-GEO-004-ZV9-018: uplatní na základě porozumění základní principy udržitelnosti v různém prostorovém a časovém kontextu

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Člověk a příroda plní klíčovou roli v poznávání přírody a světa kolem nás. Výuka ve vzdělávací oblasti se zaměřuje na zvládnutí pečlivě vybraných klíčových dosavadních poznatků lidstva s využitím praktických metod, experimentů a pozorování. Nejde přitom pouze o utváření znalostí žáka o přírodě, ale především o rozvíjení kritického myšlení, podporu zvědavosti, týmové spolupráce a schopnosti aplikovat naučené poznatky v reálných životních situacích. Výuka vede žáka k provázanosti přírody a člověka a k uvědomění si a přijetí spoluzodpovědnosti za stav přírody v nejbližším okolí i na celé planetě.

Vzdělávací oblast Člověk a příroda především směřuje k rozvoji přírodovědné gramotnosti a technického myšlení. Výuka ve vzdělávací oblasti cílí na všechny stránky osobnosti dítěte, tj. na jeho kognitivní, afektivní a psychomotorický rozvoj. Žák je veden ke zkoumání základních přírodních procesů a k účelnému a zodpovědnému používání technologií. To s důrazem na běžné životní situace a zodpovědné jednání ve smyslu udržitelného života.

Žák je ve výuce ve třídě, specializovaných učebnách i venkovním prostředí veden k pochopení základních přírodních dějů a jejich zákonitostí a využívání těchto znalostí. Přitom používá především empirické metody a postupy poznávání světa (např. pozorování, měření, experimentování, ověřování hypotéz, využívání modelů). Žák se rovněž učí využívat a propojovat poznatky v oblasti přírodních věd a technologií s dalšími oblastmi lidského poznávání a jejich praktickými aplikacemi i v každodenním životě. Vzdělávací oblast nemá pouze povahu rozvoje znalostí a dovedností, ale formuje rovněž postoje žáka k přírodě a životnímu prostředí.

Vzdělávací oblast Člověk a příroda navazuje na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět, která na elementární úrovni přibližuje přírodovědné poznávání žákům 1. stupně základního vzdělávání. Obsah vzdělávací oblasti je na 2. stupni základního vzdělávání rozdělený do vzdělávacích oborů Fyzika, Chemie a Přírodopis. Vzdělávací obory se dále člení na tematické okruhy, představující klíčová témata přírodovědného vzdělávání.

Vzdělávací obor: Fyzika

Charakteristika vzdělávacího oboru

Obsah vzdělávacího oboru je specifický tím, že ve vzdělávací oblasti zastupuje očekávané výsledky učení směřující k postupnému chápání reality materiálního světa kolem nás. Pochopení dějů a jejich zákonitostí přináší schopnost v životě prakticky konat, chápat technologie a optimálně je využívat, uspokojovat některé naše potřeby, chovat se odpovědně a bezpečně a zažívat radost z poznání. Očekávané výsledky učení jsou psány s důrazem na užitečnost pro běžný život. Současně je dáván důraz na aktivní práci žáků.

Výuka na 1. stupni je zařazená do vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Výuka je charakterizovaná podporou zvědavosti, pozorováním okolního světa, vlastnoručním zkoumáním ve třídě i venku, kladením otázek „proč“, „jak to funguje“ a hledáním odpovědí, aranžováním příležitostí k zažití radosti z poznání.

Výuka na 2. stupni je charakterizovaná pokračováním podpory zvědavosti a postupného poznávání přírody společně s vytvářením struktury základních poznatků dovolujících orientaci, další poznávání, pozorování, experimentování (laboratorní práce, měření...), hledání praktických aplikací a vytvoření fundamentálních poznatků pro praktický život. Ke kvalitativnímu přistupuje i kvantitativní přístup s využitím digitální techniky a práce s daty.

Očekávané výsledky učení jsou rozdělené do pěti tematických okruhů.

Jsou podporovány vazby fyziky se všemi obory, nejvíce pak s ostatními přírodovědnými obory, matematikou a informatikou.

Optimální ověřování spočívá například v testování řešení „standardních situací“ cvičených ve výuce a jejich modifikací a malých rozšíření, porozumění prováděných experimentů, popisu a vysvětlování dějů vlastními slovy, aplikaci získaných poznatků v praktických situacích apod. Na 2. stupni lze ověřovat i schopnost kvantitativně vyřešit úlohy a praktické problémy.

Tematický okruh: Vlastnosti látek a měření veličin

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CAP-FYZ-001-ZV9-001: porovná jednotlivá skupenství látek na základě jejich typických vlastností, vlastnosti ilustruje konkrétními situacemi z vlastní zkušenosti a navrhne a provede experimenty, které umožní zjistit další vlastnosti

CAP-FYZ-001-ZV9-002: změří vybrané fyzikální veličiny, vyjádří je ve vhodných jednotkách a odhadne chyby (nejistoty) měření; výsledek měření prezentuje v číselné i grafické podobě

Tematický okruh: Pohyb, síly a energie

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CAP-FYZ-002-ZV9-003: pozoruje, porovná, změří, popíše různé pohyby a předpoví jejich průběh

CAP-FYZ-002-ZV9-004: popíše některé důležité případy působení sil mezi tělesy a s využitím vlastních pozorování a experimentů i historického pohledu fyziky vysvětlí souvislost silového působení a změn pohybového stavu těles

CAP-FYZ-002-ZV9-005: popíše a předvede použití sil a tlaku v konkrétních praktických aplikacích (páka, kladka, tlak v tekutinách, Archimédův zákon)

CAP-FYZ-002-ZV9-006: představí formy a přeměny energie v každé oblasti fyziky, se kterou se setkává, a ukáže také využití souvislosti různých forem energie v různých oblastech fyziky

CAP-FYZ-002-ZV9-007: ilustruje roli energie v běžném životě a kvalitativně i kvantitativně s ní pracuje, včetně finanční stránky

Tematický okruh: Zvuk a světlo

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CAP-FYZ-003-ZV9-008: na základě vlastních experimentů popíše vznik, vlastnosti a šíření zvuku; fyzikální vlastnosti zvuku dá do souvislosti s hudebním pohledem na zvuk

CAP-FYZ-003-ZV9-009: porovná chování světla v různých prostředích a na jejich rozhraních a popíše důsledky ve vybraných praktických situacích

Tematický okruh: Elektřina a magnetismus

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CAP-FYZ-004-ZV9-010: experimentálně ukáže vybrané vlastnosti elektrického náboje

CAP-FYZ-004-ZV9-011: zapojí elektrický obvod, změří v něm vybrané elektrické veličiny a na základě měření najde souvislost mezi nimi

CAP-FYZ-004-ZV9-012: experimentálně ukáže vzájemné působení permanentních magnetů i magnetu a vodiče s proudem a uvede praktické využití těchto jevů

Tematický okruh: Mikrosvět a makrosvět

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CAP-FYZ-005-ZV9-013: popíše základní strukturu látek a relevantní částice při postupu z makrosvěta do mikrosvěta a uvede některé konkrétní příklady dějů, které na dané úrovni probíhají

CAP-FYZ-005-ZV9-014: s využitím informací z různých vhodných zdrojů ilustruje, že Země je součástí komplexní struktury vesmíru, a popíše, jak vesmír Zemi ovlivňuje

Vzdělávací obor: Chemie

Charakteristika vzdělávacího oboru

Vzdělávací obor Chemie je zaměřen na integraci specifických oborových znalostí a dovedností s důrazem na bezpečnost práce, ochranu zdraví a životního prostředí. Cílem je rozvoj nejen chemického, ale i udržitelného myšlení, důraz je kladen i na rozvoj praktických vědeckých dovedností (science process skills). Vzdělávací obsah míří na propojení teoretických znalostí s praktickými dovednostmi v oblastech, jako je význam chemie pro osobní zdraví, studium vlivu chemických procesů na životní prostředí a pochopení role chemie ve společnosti. Důležitým cílem oboru je propojení představ žáků o látkách a chemických dějích na pozorovatelné úrovni s částicovým světem a významem používané symboliky, což je klíčové pro hluboké porozumění chemickým konceptům a rozvoj schopnosti abstraktního myšlení, nezbytného pro vědecké bádání a inovace.

Tematické oblasti jsou rozdělené do okruhů podle kontextů tak, aby výuka nového oboru začínala tématy pro žáky nejbližšími a až postupně se přidávala témata obecnější. Strukturu oboru tvoří: Chemie a já, Chemie a planeta Země a Chemie a společnost. Očekávané výstupy pak otvírají jednotlivá témata, přičemž postupné kroky umožňují postup od povrchu do hloubky oboru.

Vzhledem k potřebě abstraktních představ je obor Chemie na 1. stupni zastoupen prostřednictvím rozvoje základních pozorovacích dovedností žáků a základů jejich schopnosti bádání. Výuka na 2. stupni pak navazuje a prohlubuje tyto dovednosti a míří na rozvoj přírodovědné gramotnosti.

Při ověřování získaných dovedností a znalostí žáků je vhodné především hodnocení produktů práce žáků (samostatně či ve skupinách), tj. výsledných schémat, myšlenkových map, posterů, videí a dalších podobných výstupů. Vzhledem k experimentálním činnostem je dále vhodné hodnotit badatelské protokoly, koláže, komiksy a další záznamy dokládající jak postup práce žáků, tak jejich pochopení studovaného obsahu. Dále jsou doporučené ústní projevy typu prezentace vlastní práce nebo práce skupiny, a především problémové úlohy.

Zásadní složkou hodnocení je sebehodnocení žáků. Je vhodné nechat žáky srovnávat výše uvedené mapy, schémata apod. vytvořené před zahájením práce na tématu a na jeho výstupu. Důraz je zapotřebí klást na responsivní výuku, neustálé získávání formativní zpětné vazby od učitele, poskytování zpětné vazby učiteli i spolužákům a reflektování vlastního pokroku jak v rámci jednotlivých témat, tak po jednotlivých celcích. Je žádoucí zaměřit se i na postoje k oboru, zájem o jednotlivá témata s ohledem na jejich prohloubení i reflexi vnímané důležitosti témat.

Tematický okruh: Chemie a já

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh staví na kontextu kontaktu žáků s běžně dostupnými chemickými látkami. Je proto akcentováno bezpečné zacházení s nimi, porozumění smyslu jejich využívání, zároveň ale i kategorizace směrem k udržitelnosti.

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CAP-CHE-001-ZV9-001: posoudí kvalitu a přínos potravin z hlediska vyváženého obsahu základních živin a aditiv

CAP-CHE-001-ZV9-002: vytvoří model, kterým popíše přeměny látek v lidském těle

CAP-CHE-001-ZV9-003: na příkladech chemického složení základních živin zdůvodní, jak vlastnosti jednotlivých látek ovlivňují jejich funkci v lidském těle

CAP-CHE-001-ZV9-004: na příkladech chemického složení a vlastností látek běžně užívaných v domácnosti zdůvodní možnosti a limity jejich využití

CAP-CHE-001-ZV9-005: kriticky hodnotí volbu drogistických produktů pro vlastní použití

CAP-CHE-001-ZV9-006: zhodnotí rizika práce s běžně dostupnými chemickými látkami a pracuje s nimi bezpečně

Tematický okruh: Chemie a planeta Země

Charakteristika tematického okruhu

Kontextem tohoto tematického okruhu je prostředí, v němž žáci žijí. Je proto tematicky rozčleněn na:

- Chemii vzduchu
- Chemii vody
- Chemii půdy

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CAP-CHE-002-ZV9-007: analyzuje a interpretuje dostupná data o složení vzduchu v ČR i ve svém okolí

CAP-CHE-002-ZV9-008: schématem znázorní příčiny a projevy znečišťování vzduchu vlivem lidské činnosti včetně kroků k jeho omezování

CAP-CHE-002-ZV9-009: vytvoří model koloběhu vody v přírodě a zahrne do něj vliv činnosti člověka

CAP-CHE-002-ZV9-010: vysvětlí význam pedosféry a litosféry jako zdroje obživy, surovin a životního prostředí organismů včetně člověka

Tematický okruh: Chemie a společnost

Charakteristika tematického okruhu

Tento tematický okruh obsahuje výstupy směřující k chemii jako oboru, profesi, podporuje porozumění povaze vědy (Nature of Science). Okruh zároveň provazuje dva předchozí prostřednictvím důrazu na principy získávání poznání v přírodních vědách, resp. v chemii. Výstupy spadají do oblastí:

- Chemie v průmyslu
- Chemie jako věda
- Chemie a energie
- Chemie a moje okolí

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CAP-CHE-003-ZV9-011: zhodnotí využívání materiálů a energetických surovin v kontextu udržitelnosti

CAP-CHE-003-ZV9-012: volí vhodné postupy/metody pozorování, demonstrace, experimenty, záznamy, zpracování a prezentace výsledků

CAP-CHE-003-ZV9-013: s pomocí různých informačních zdrojů ilustruje rozmanitost chemie a reflektuje aktuální dění v tomto vědním oboru

CAP-CHE-003-ZV9-014: popíše energetické změny chemických reakcí s využitím modelu koloběhu uhlíku

CAP-CHE-003-ZV9-015: zmapuje a objasní spojitost mezi chemickými provozy a kvalitou životního prostředí v místě svého bydliště a zhodnotí jejich vliv na vlastní život

Vzdělávací obor: Přírodopis

Charakteristika vzdělávacího oboru

Obsah vzdělávacího oboru Přírodopis je specifický svým zaměřením na oceňování významu přírody a pochopení procesů, vztahů a jevů, které se v ní odehrávají. Směřuje k uvědomění, že lidé jsou součástí přírody. Vyzdvihuje význam přírody samotné a zdůrazňuje, jak dlouhodobý byl vývoj její současné podoby a jaké procesy k němu vedly. Současně nahlíží na přírodu jako životní prostředí pro veškeré organismy včetně člověka a jejich závislost na přírodních procesech a vzájemných vztazích s okolním prostředím. Vede k prohlubování vztahu k místu, rozvoji citlivosti k přírodě (environmentální senzitivity) a k reflexi etických otázek. Očekávané výsledky učení vzdělávacího oboru jsou rozdělené do 5 tematických oblastí, vycházejících z klíčových oborových konceptů (Big Ideas of Science). Zohledňují porozumění genetickým a evolučním mechanismům, struktuře živých soustav a vzájemné interakci živé a neživé přírody.

Formulace výstupů zdůrazňují využívání badatelských metod (kladení si otázek, reflektování aktuálního stavu, experimentování a pozorování, hledání řešení) při zkoumání živých organismů a jevů v přírodním prostředí. Očekávané výsledky učení vedou k chápání významu péče a ochrany životního prostředí a zapojení žáků do nich.

Výuka na 1. stupni (v rámci vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět) klade důraz na rozvoj smyslového vnímání přírody, přímé pozorování přírody a jeho reflexi. Důležitý je rozvoj environmentální senzitivity, postojů a vztahu k přírodě. Výuka staví na hledání vztahů, souvislostí, shod a rozdílů s cílem utváření kategorií a jejich aplikaci.

Výuka na 2. stupni dále rozvíjí a prohlubuje základní vědecké postupy – pozorování, měření, používání slov a symbolů k popisu jevů a skutečností, vyvozování příčin, následků a souvislostí na základě pozorovaných jevů a objektů. Důraz se klade na práci s informačními zdroji, digitálními technologiemi a laboratorní a terénní práci. Organizace výuky umožňuje učení venku a v souvislostech a vede k aktivnímu zapojení žáků do péče o přírodu. Hodnocení v oboru staví na průběžné zpětné vazbě k činnostem prováděným žáky při zkoumání přírody. To platí zejména u hodnocení vědeckých dovedností a postupů, např. pozorování, formulace domněnek, plánování postupů, tvorba grafů.

Při vypracování výstupů jsou žáci zapojováni do společné formulace kritérií. Po prezentaci probíhá hodnocení podle těchto kritérií od vrstevníků a od učitele. Důležitým nástrojem je také sebehodnocení. U zkušenostních výstupů je důležitá reflexe zážitku a vlastního zapojení do společné práce a návrhy na zlepšení organizace i typu činností do budoucna. U skupinové práce žáci hodnotí vlastní zapojení i celkově spolupráci ve skupině.

Pro hodnocení rozvoje znalostí a dovedností jsou vhodné úlohy zaměřené na pochopení základních principů formou vytváření schémat, grafů, koloběhů, potravních sítí apod. nebo komentování předložených zobrazení. U fylogenetických zobrazení nebo výstupů zaměřených na historii planety Země pracují žáci s oporou tohoto zobrazení, časové osy apod. Podobně u popisu orgánových soustav by žáci měli mít k dispozici modely nebo zobrazení.

Předmětem hodnocení u postojových cílů (např. vztah k přírodě, etické otázky) může být to, jak žák hodnoty, postoje, názory formuluje, jak je umí podpořit argumenty a ověřenými fakty, jak je schopen reflexe. Nástroji pro ověřování a hodnocení žáků mohou být písemné projevy, ústní vyjádření žáků, didaktické testy, myšlenkové mapy, pozorování práce žáka učitelem, hodnocení žákovských projektů, žákovského portfolia. Důležitými nástroji může být zpětná vazba od spolužáků a sebehodnocení žáka. U postojů a hodnot je vhodné vyhnout se standardizovanému testování.

Tematický okruh: Živé struktury a jejich funkce

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CAP-PRI-001-ZV9-001: rozpozná složení organismů z buněk s použitím mikroskopu a při další práci s informačními zdroji objasní funkci buňky jako komplexního živého celku

CAP-PRI-001-ZV9-002: na základě pokusu popíše faktory ovlivňující základní životní procesy v organismech včetně člověka

CAP-PRI-001-ZV9-003: vytvoří model základní vnější a vnitřní stavby vybraných organismů a člověka s vysvětlením funkce orgánů a orgánových soustav

CAP-PRI-001-ZV9-004: vyvodí zásady pro zdravý životní styl na základě principů řízení organismu, imunity a metabolismu

Tematický okruh: Organismy a prostředí

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CAP-PRI-002-ZV9-005: vytvoří model vztahů mezi organismy navzájem a prostředím v ekosystému na základě vlastního pozorování a práce s informačními zdroji

CAP-PRI-002-ZV9-006: podílí se na návrhu způsobu obnovy nebo ochrany cenného nebo člověkem narušeného území v regionu a posoudí možné dopady navrženého opatření

CAP-PRI-002-ZV9-007: zapojí se do péče o přírodu ve svém okolí nebo do aktivit pro její obnovu

CAP-PRI-002-ZV9-008: prozkoumá fungování prostředí jako systémů, určí v nich významné prvky a vztahy mezi nimi a navrhne, jak s nimi udržitelně nakládat

CAP-PRI-002-ZV9-009: objasní roli přírodních procesů v příčinách, dopadech a opatřeních týkajících se změn klimatu

CAP-PRI-002-ZV9-010: zhodnotí význam přírody pro život člověka na základě vědeckých důkazů a s využitím konkrétních příkladů

Tematický okruh: Rozmnožování a dědičnost

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CAP-PRI-003-ZV9-011: zhodnotí výhody a nevýhody pohlavního a nepohlavního rozmnožování s příklady vlivu prostředí na znaky a vývoj druhu

CAP-PRI-003-ZV9-012: zhodnotí význam DNA pro jedince, výhody a rizika jejího pozměňování

Tematický okruh: Evoluce a rozmanitost

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CAP-PRI-004-ZV9-013: vysvětlí, jak vzhled, chování a další vlastnosti vybraného organismu souvisí s jeho vývojem a umožňují mu přežít, rozmnožit se a předat jeho geny do dalších generací

CAP-PRI-004-ZV9-014: popíše evoluci na příkladu konkrétní skupiny organismů s použitím vhodných zobrazení vývoje, zdůrazní přitom dlouhé časové škály

CAP-PRI-004-ZV9-015: na základě pozorování a společných diskusí analyzuje shody a rozdíly ve vývoji a životních projevech mezi člověkem a ostatními živočichy

CAP-PRI-004-ZV9-016: reflektuje svůj vztah k přírodě na základě aktivit podporujících environmentální senzitivitu, ocenění rozmanitosti a chápání evoluční příbuznosti lidí a ostatních organismů

Tematický okruh: Dynamická planeta

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CAP-PRI-005-ZV9-017: hodnotí význam minerálů, hornin a půdy na základě zkoumání jejich vlastností a práce s informačními zdroji

CAP-PRI-005-ZV9-018: vysvětlí vztah mezi pohyby litosférických desek a vznikem a přeměnou hornin na základě studia informačních zdrojů a vlastního modelování

CAP-PRI-005-ZV9-019: objasní příčiny neobnovitelnosti a nerovnoměrného rozložení zdrojů minerálů, energie, podzemní vody a dopady jejich těžby a využití na zdraví lidí a přírodu

CAP-PRI-005-ZV9-020: s využitím časové osy a informačních zdrojů posuzuje události v historii Země (včetně vymírání v současnosti) a dokládá je na příkladech hornin a zkamenělin

Vzdělávací oblast: Umění a kultura

Charakteristika vzdělávací oblasti

Oblast Umění a kultura v základním vzdělávání rozvíjí tvořivost, představivost, emocionalitu, vnímavost, schopnost sebereflexe a kritického myšlení. Vytváří prostor pro umělecké sebevyjádření a širší kulturní povědomí a jednání. Přispívá k utváření vlastní individuální i kulturní identity a posiluje respekt a úctu ke kulturní rozmanitosti v regionálním, národním i globálním kontextu.

Oblast poskytuje žákovi rozmanité příležitosti k vlastní tvorbě a interpretaci, esteticky poučenému prožívání, poznávání a proměňování světa a ke komunikaci uměleckými prostředky. Tvůrčí a interpretační činnosti vycházejí z respektu k osobnosti každého žáka, poskytují příležitost k sebepoznání, seberealizaci, participaci na společném díle, na uměleckém a kulturním dění školy, komunity, místa. Oblast umožňuje žákovi porozumět umělecké tvorbě na základě přímé zkušenosti ze setkání s uměleckými díly, přibližuje mu diverzitu umělecké tvorby a kulturních projevů, včetně jejich etického rozměru.

Cílem oblasti je vybavit žáka nejen soubory znalostí, dovedností, osobnostních kvalit a hodnot specifických pro obory uměleckého vzdělávání, ale i takových, které uplatní mimo umělecké pole, v celoživotním vzdělávání a každodenním životě. Mezi ně patří respekt a tolerance k jedinečnosti, empatie, porozumění emocím, schopnost komunikace, tvořivého řešení úkolů a problémů nebo plánování vlastního učení (např. práce s chybou, odvaha experimentovat). Důrazem na wellbeing žáků může oblast Umění a kultura významně přispět k psychické pohodě žáků, kultivaci vzájemných vztahů, vytváření pozitivního klimatu a kulturního prostředí v třídním a školním společenství, prevenci nežádoucích sociálně patologických jevů. Vzdělávací obory oblasti Umění a kultura (každý svým specifickým a jedinečným způsobem) tak rozvíjejí většinu klíčových kompetencí, primárně pak kompetence kulturní.

Vzdělávací oblast Umění a kultura je tvořena vzdělávacími obsahy pěti oborů – výtvarné výchovy, hudební výchovy, dramatické výchovy, taneční výchovy a filmové výchovy. Tyto obsahy jsou v RVP propojeny do dvou skupin – vzdělávacích oborů: **Výtvarná a filmová výchova** a **Hudební, taneční a dramatická výchova**. Integrace vychází z tradice dělení umělecké tvorby na vizuální umění (např. malba a kresba, sochařství, fotografie, grafika, film, instalace, digitální umění) a performativní umění (např. hudba, divadlo, tanec, pohybové divadlo).

Obsahy dvou vzdělávacích oborů jsou rozdělené do tří tematických okruhů:

1. **Interpretace, tvorba a její sdílení** – žák různými uměleckými prostředky vyjadřuje podle individuálních schopností své vjemy, pocity, prožitky, představy, myšlenky, zpracovává různé náměty a témata, prezentuje svá díla a reflektuje proces individuální i skupinové tvorby a interpretace.
2. **Recepce a reflexe uměleckého díla** – žák se setkává s různými uměleckými díly, učí se porozumět jazyku různých druhů umění a s větší mírou porozumění reflektovat svůj zážitek ze setkání s uměním.
3. **Kulturní povědomí a jednání** – žák přirozeně utváří postoje k uměleckému a kulturnímu dědictví, současnému umění a rozmanitým projevům kultury v dnešním světě. Oblast podporuje místně zakotvené učení a identifikaci s místem, ve kterém žák žije.

Základní formou výuky Výtvarné a filmové výchovy a Hudební, taneční a dramatické výchovy je na obou stupních kontinuální výuka obsahů uměleckého vzdělávání, tak, aby se žáci měli možnost každý týden s těmito obsahy setkávat.

Tato základní forma výuky může být na 1. i 2. stupni doplňována dalšími formami – třídními nebo školními projekty, tvůrčími dílnami, uměleckými tematickými bloky, návštěvami programů kulturních a uměleckých institucí, návštěvami umělců ve školách apod. Mohou být realizovány ve spolupráci školy s institucemi a organizacemi, které poskytují jak formální, tak neformální umělecké vzdělávání, nebo ve spolupráci učitele a výkonného umělce.

Pro oblast Umění a kultura jsou zásadní **formativní způsoby hodnocení**. Zprostředkování zpětné vazby u jakékoli tvůrčí činnosti a autorského výstupu musí vždy probíhat v atmosféře vzájemné důvěry a respektu k jedinečnosti každého žáka. Současně má klást nároky na jeho vnitřní motivaci, osobní nasazení a zodpovědnost provázející celý tvůrčí proces. K hodnocení je zapotřebí přistupovat z pohledu pokroku žáka, v souvislosti s dovednostmi, kterých již dosáhl, a s důrazem na kvalitu jeho zapojení se do procesu tvorby. V hodnocení lze ocenit i žákovu chuť experimentovat a dále pracovat na díle s vědomím, že se jedná o výsledek určité etapy tvorby. V hodnocení je důležité věnovat pozornost i míře žákova zapojení do reflexí a společných diskusí o vlastní tvorbě a interpretaci i o uměleckém díle. **Sumativní hodnocení** může být v odůvodněných případech součástí hodnocení žáka, mělo by ovšem vycházet z jasných kritérií a podporovat další žákův rozvoj.

Vzdělávací obor: Výtvarná a filmová výchova

Charakteristika vzdělávacího oboru

Vzdělávací obor Výtvarná a filmová výchova se zaměřuje na obsahy výtvarného umění, vizuální a audiovizuální tvorby a kultury. Základními vyjadřovacími prostředky oboru jsou proto linie, barvy, tvary, objemy, textury, kompozice, pohyblivý obraz, zvuk a střih. Film či výtvarné dílo je nezávislé na čase a podmínkách svého vzniku, komunikuje s divákem zprostředkovaně a je možná jeho druhotná reprodukce. Na rozdíl od performativních uměleckých oborů nevyžaduje nutně přímý kontakt s umělcem.

Tvůrčí činnosti zprostředkovávají žákovi celý tvůrčí proces, a to od záměru přes jeho realizaci (včetně nalézání vhodných prostředků a experimentování s nimi) k jeho reflexi, sdílení a prezentaci výsledků a případně k jejich postprodukci.

Cílem rozmanitých tvůrčích činností je podporovat žákovu schopnost autentického vyjadřování, rozvíjení smyslové citlivosti, sebereflexe a kritického myšlení, empatie a respektu k ostatním, poskytovat žákovi prostor pro seberealizaci a současně ho učit vnímat různorodé projevy vizuálního umění jako přirozenou součást světa, ve kterém žije.

Při tvůrčí práci s rozmanitými materiály, prostředky, postupy a technologiemi, které jsou pro výtvarnou a filmovou výchovu v rámci vzdělávacích oblastí unikátní, si žák rozvíjí nejen kompetence kulturní, digitální a komunikační, ale i kompetenci k podnikavosti a řešení problémů a kompetenci personální a sociální a posiluje si

i svou čtenářskou a pisatelskou a matematicko-logickou gramotnost.

Obsahy oboru Výtvarná a filmová výchova jsou rozdělené do tří tematických okruhů: Interpretace, vlastní tvorba a její sdílení, Recepce a reflexe uměleckého díla a Kulturní povědomí a jednání.

Tematický okruh: Interpretace, vlastní tvorba a její sdílení

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh je zaměřený na dosažení výstupů, díky nimž žák různými uměleckými prostředky vyjadřuje podle individuálních schopností svoje vjemy, pocity, prožitky, představy, myšlenky, zpracovává různé náměty a témata, prezentuje svá díla a reflektuje proces individuální i skupinové tvorby.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

UAK-VFV-001-ZV5-001: uplatňuje a kombinuje při vlastní tvorbě linie, tvary, barvy v ploše i prostoru a objevuje vztahy mezi nimi

UAK-VFV-001-ZV5-002: vyjadřuje výtvarnými prostředky vjemy, pocity, prožitky, smyslové asociace, myšlenky, představy, fantazie a zkušenosti a realizuje své nápady

UAK-VFV-001-ZV5-003: uspořádá si svá díla a sdílí je s ostatními

UAK-VFV-001-ZV5-004: užívá pojmy výtvarného a filmového umění při komunikaci o vlastní tvorbě i o tvorbě ostatních

UAK-VFV-001-ZV5-005: realizuje svůj tvůrčí záměr prostřednictvím tvořivé hry a experimentu s využitím pohyblivého obrazu

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

UAK-VFV-001-ZV9-001: kombinuje při vlastní tvorbě linie, tvary, barvy, světlo, stín v ploše a prostoru, zaměřuje se na vztahy mezi nimi

UAK-VFV-001-ZV9-002: uplatňuje rozmanité prostředky při vizuálním vyjádření smyslových zkušeností, podnětů z představ a fantazie

UAK-VFV-001-ZV9-003: využívá pojmy výtvarného umění pro komunikaci nad vlastní i cizí tvorbou, nad uměleckými díly minulosti i současnosti a nad běžnou vizuální produkcí

UAK-VFV-001-ZV9-004: spravuje portfolio vlastní tvorby a digitální databanku uměleckých děl pro inspiraci a využití ve své další tvorbě

UAK-VFV-001-ZV9-005: realizuje tvůrčí záměr v oblasti filmu a audiovizí s využitím vhodných oborových pojmů a zařízení

UAK-VFV-001-ZV9-006: užívá aktivně audiovizuální sdělení jako prostředek komunikace a nástroj objevování světa, poznání sebe sama a sebevyjádření

UAK-VFV-001-ZV9-007: reflektuje svou tvůrčí výtvarnou či filmovou zkušenost a přijímá zpětnou vazbu jako impulz pro další proces tvorby

Tematický okruh: Recepce a reflexe uměleckého díla

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh je zaměřený na dosažení výstupů, díky nimž se žák setkává s různými uměleckými díly, učí se porozumět jazyku různých druhů umění a s větší mírou porozumění reflektovat svůj zážitek ze setkání s uměním.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

UAK-VFV-002-ZV5-001: rozpozná, zda se jedná o počin/projev výtvarného umění, architektury, a popíše, co ho na díle zaujalo

UAK-VFV-002-ZV5-002: reaguje na výtvarné umělecké dílo a umělecký film prostřednictvím slova, pohybu, zvuku či jiných nonverbálních prostředků

UAK-VFV-002-ZV5-003: rozlišuje základní druhy filmu a popíše jejich základní výrazové prostředky, užívá základní oborové pojmy sloužící k popisu filmové formy

UAK-VFV-002-ZV5-004: vyjádří svůj prožitek ze sledování filmového díla a popíše jeho význam pro sebe sama na základě přímé zkušenosti

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

UAK-VFV-002-ZV9-002: popíše a interpretuje zhlédnuté audiovizuální dílo a zhodnotí jeho význam pro sebe sama, ostatní a společnost

UAK-VFV-002-ZV9-004: sdílí své zážitky a zkušenosti ze setkání s vybraným uměleckým filmem, dílo kriticky zhodnotí a své postoje formuluje s respektem k názorům ostatních

UAK-VFV-002-ZV9-005: popíše a podle zvolených kritérií utřídí výtvarná a architektonická díla a inspirační zdroje

UAK-VFV-002-ZV9-006: představí ostatním konkrétní výtvarné nebo architektonické dílo z jeho dosažitelného okolí a zdůvodní, proč ho zaujalo

Tematický okruh: Kulturní povědomí a jednání

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh je zaměřený na dosažení výstupů, díky nimž žák utváří postoje k uměleckému a kulturnímu dědictví, současnému umění a rozmanitým projevům kultury v dnešním světě. Oblast podporuje místně zakotvené učení a identifikaci s místem, ve kterém žijeme.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

UAK-VFV-003-ZV5-001: uvede příklady výtvarného nebo filmového díla, kulturní tradice, kulturní instituce ve svém nejbližším okolí, lokalitě či regionu

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

UAK-VFV-003-ZV9-001: uvede příklady vlivu nových technologií na proměnu umělecké tvorby a kulturního života

UAK-VFV-003-ZV9-002: formuluje názor na konkrétní umělecká díla a projevy kultury, zejména z oblasti vizuálního umění, filmu a audiovize

Vzdělávací obor: Hudební, taneční a dramatická výchova

Charakteristika vzdělávacího oboru

Vzdělávací obor Hudební, taneční a dramatická výchova vychází z performativních druhů umění (hudba, tanec, divadlo) a vztahuje se k nim. Performativní druhy a formy umění jsou primárně založené na přímém kontaktu umělce s divákem/posluchačem a na využívání sebe sama (hlasu, těla, pohybu, své instrumentační dovednosti) jako prostředku uměleckého vyjádření. Charakter těchto druhů umění ovlivňuje obsahy, procesy a cíle tohoto vzdělávacího oboru v RVP. Akcentují práci s celistvou žákovou osobností – s jeho hlasem, tělem, pohybem, ale i myslí a emocemi, zaměřují se na žáka v jeho individualitě i sociálních vztazích, rozvíjejí jeho dovednosti tvůrčího a interpretačního vyjadřování sebou samým, případně vlastní hrou na nástroj nebo hrou s předměty, loutkou. V okruzích Recepce a reflexe uměleckého díla a Kulturní povědomí a jednání je kladen důraz i na rozvoj žákových schopností vnímat umělecká díla v autentickém a jedinečném okamžiku setkání umělce a diváka/posluchače, porozumět jejich prostředkům, struktuře i významu v uměleckém a kulturním životě.

Kromě společných nabízejí jednotlivé druhy umění tomuto oboru také své specifické obsahy, postupy a cíle:

Hudba

Hudební tvůrčí, interpretační a poslechové činnosti mají za cíl rozvíjet hudební dovednosti, estetické vnímání a porozumění hudebnímu dědictví. Vedou žáka prostřednictvím vokálních, instrumentálních, hudebně pohybových a poslechových činností k porozumění hudebnímu umění a k jeho využívání jako svébytného prostředku komunikace. Tyto činnosti podněcují fantazii, dávají prostor k tvořivosti, k seberealizaci, přispívají k celkovému rozvoji osobnosti žáků, posilují jejich emoční inteligenci a schopnost komunikace, a zároveň přinášejí radost a užitek z hudby jako univerzálního jazyka lidského vyjadřování. Vyžadují kontinuitu, pravidelnost a dlouhodobost. **Zpěv** rozvíjí slovní zásobu, artikulaci, vede k prohloubení a koordinaci dechu, má pozitivní vliv na zdraví, zpěv lidové písně pomáhá utvářet i svébytné národní cítění a zároveň budovat respekt ke kulturním hodnotám jiných národů, regionů, skupin. **Hra na hudební nástroje a hudebně-pohybové činnosti** rozvíjejí prostorovou orientaci, jemnou i hrubou motoriku, paměť atd. **Poslechové činnosti** podporují soustředěnost a vedou ke zdravému vývoji mozku a jeho funkcí. Aktivním vnímáním melodie, rytmu, dynamiky, tempa, poznáváním hudby v jejích různých žánrových, stylových i funkčních podobách, poslechem se žák učí hudbu analyzovat, porozumět hudební i mimohudební složce a jejímu emočnímu sdělení.

Prostřednictvím těchto činností žák může podle svých preferencí a zájmů uplatnit individuální hlasový potenciál při sólovém, skupinovém i sborovém zpěvu, individuální instrumentální dovednosti při souborové hře

a doprovodu zpěvního projevu, individuální pohybové dovednosti při tanci a pohybovém doprovodu hudby.

Tanec

Tvůrčí a interpretační činnosti vycházející z tance pomáhají žákům vytvářet trvalé vztahy mezi myšlením, citovým prožíváním a fyzickou složkou, a tím podporují jeho harmonický psychomotorický, psychosomatický a kognitivní vývoj. Prostřednictvím těchto činností, mezi které patří kreativní taneční hry, improvizace, pohybový výzkum a taneční tvorba, rozvíjejí žákovu fantazii, tvořivost, citovost, citlivost a inteligenci těla. Metodika TPV není založená na mechanickém opakování tanečních kroků, pohybů a choreografií vytvořených učitelem.

Kreativní tanec podporuje osobité pohybové vyjádření každého žáka podle jeho vlastních fyzických dispozic a pohybového nadání. Je prostředkem k sebezpoznávání skrze pohyb, cestou k sebebpřijetí, posilování sebedůvěry, rozvíjení vyjadřovacích schopností a komunikace, zejména neverbálním způsobem. Umožňuje všimnout si prožitků vycházejících z pohybu vlastního těla a soustředit se na jeho tvar, rytmus, prostor a dynamiku, pracovat s pochopením významu pohybu a získané dovednosti vědomě uplatňovat v umělecké tvorbě i v běžném životě. Tanec rozvíjí sociální inteligenci, vede žáky k vnímavé pozornosti vůči prostředí, společenství a k respektu k druhým. Kreativní taneční a pohybová výuka přináší žákům zdraví prospěšný pohyb bez tlaku na výkon, který má vliv na wellbeing žáků, naplňuje jejich potřebu pohybu, rozvíjí pozitivní vztah k fyzické práci a vhodně kompenzuje negativní vlivy digitálních technologií.

Drama a divadlo

Tvůrčí a interpretační činnosti vycházející z divadla zobrazují uměleckými prostředky svět lidského jednání, situací a vztahů, a to nejpříměji ze všech uměleckých druhů – samotným člověkem, jeho jednáním v situacích. Prostřednictvím těchto činností se žáci učí tomuto jednání a situacím porozumět a zobrazovat je pomocí postupů a prostředků vlastního divadla. Skrze improvizace, hry, divadelní tvorbu (určenou především k prezentaci ve třídě, mezi spolužáky) a reflexi se žáci učí porozumět svým emocím a komunikovat s ostatními, učí se porozumět sobě i druhým a objevovat svět okolo sebe z nových perspektiv. Individuální, ale především skupinová tvorba, která je divadelní tvorbě vlastní, podporuje tvůrčí myšlení a inovativní přístup k řešení problémů, posiluje sebedůvěru a podporuje rozvoj sociálních dovedností. Prezentace před diváky, vystupování na jevišti (může jím být i vymezený prostor ve třídě) je sice ústrojnou součástí procesu, hlavním cílem je ale především objevování sebe sama a vlastního místa ve světě. Holistické (celostní) pojetí procesu a práce s náměty souvisejícími s mezilidskými situacemi a tématy (přátelství, rodina, historické i současné události, vztah k přírodě, občanskému společenství, jiné kultuře, genderovým odlišnostem apod.) rozvíjí empatii, kritické myšlení, učí žáky spolupracovat, naslouchat názorům druhých, učí respektu k odlišnostem, což má pozitivní dopad na kvalitu mezilidských vztahů a sociálního prostředí ve třídě.

Tematický okruh: Interpretace, vlastní tvorba a její sdílení

Charakteristika tematického okruhu

Tento tematický okruh je zaměřený na dosažení výstupů, díky nimž žák různými uměleckými prostředky vyjadřuje podle individuálních schopností svoje vjemy, pocity, prožitky, představy, myšlenky, zpracovává různé náměty a témata, prezentuje svá díla a reflektuje proces individuální i skupinové tvorby.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

UAK-HTD-001-ZV5-001: získává a rozvíjí prostřednictvím tvůrčí experimentace, her a cvičení mluvní, hlasové a vokální, instrumentální, pohybové a taneční dovednosti i dovednosti související se skupinovou tvorbou a interpretací

UAK-HTD-001-ZV5-002: využívá jednoduché postupy, prostředky a metody hudby, tance, divadla a víceborových forem při samostatných a společných tvůrčích činnostech, interpretaci a sdílení výsledků tvorby

UAK-HTD-001-ZV5-003: vyjádří prožitek z interpretace a tvorby vycházející z hudby, tance a divadla, pojmenuje jeho význam pro sebe sama

UAK-HTD-001-ZV5-004: oceňuje interpretaci a tvorbu ostatních včetně různých podob její prezentace a čerpá z ní podněty pro vlastní i společnou tvůrčí činnost

UAK-HTD-001-ZV5-005: používá v komunikaci o interpretaci, tvorbě a její prezentaci základní osvojené pojmy

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

UAK-HTD-001-ZV9-001: propojuje v tvůrčích činnostech vnímání vlastní tělesnosti, získané anatomické

znalosti a pohybové návyky a dovednosti s vnitřním prožíváním a vyjadřováním myšlenek, představ a pocitů
UAK-HTD-001-ZV9-002: vědomě využívá získané dovednosti a znalosti ve zpěvu, hře na nástroje a pohybu v individuálních a skupinových aktivitách, kombinuje je podle svých možností a nabytých dovedností na základě vlastních preferencí a fantazie

UAK-HTD-001-ZV9-003: využívá osvojené postupy, prostředky a metody taneční a pohybové výchovy k vlastní tvorbě, sebepoznávání a k osobitému pohybovému a tanečnímu vyjadřování

UAK-HTD-001-ZV9-004: užívá postupy divadelního umění a dramatické výchovy k prozkoumávání témat, situací a vztahů, poznávání sebe sama a jako prostředek sdělování jiným

UAK-HTD-001-ZV9-005: komunikuje interpretací a tvorbou a o interpretaci a tvorbě

UAK-HTD-001-ZV9-006: vědomě a poučeně využívá pojmy vztahující se k prostředkům a prvkům hudby, divadla a tance při nácvičku, tvorbě a interpretaci

Tematický okruh: Recepce a reflexe uměleckého díla

Charakteristika tematického okruhu

Tento tematický okruh je zaměřený na dosažení výstupů, díky nimž se žák setkává s různými uměleckými díly, učí se porozumět jazyku různých druhů umění a s větší mírou porozumění reflektovat svůj zážitek ze setkání s uměním.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

UAK-HTD-002-ZV5-006: využívá své znalosti o výrazových prostředcích hudebního, tanečního a divadelního díla pro rozlišení základních forem, druhů těchto umění a při rozhovoru o zážitku ze setkání s těmito díly

UAK-HTD-002-ZV5-007: vyjádří svůj zážitek z hudebního, dramatického a tanečního díla nebo programu, zaujme k němu postoj a reaguje na něj prostřednictvím dalších aktivit či vlastní tvorby

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

UAK-HTD-002-ZV9-007: při aktivním poslechu ve třídě se orientuje v hudebně výrazových prostředcích/kvalitách v rámci různých forem, hudebních žánrů a stylových epoch

UAK-HTD-002-ZV9-008: využívá své znalosti a zkušenosti k vlastní interpretaci uměleckého díla a jeho základní analýze

Tematický okruh: Kulturní povědomí a jednání

Charakteristika tematického okruhu

Tento tematický okruh je zaměřený na dosažení výstupů, díky nimž žák utváří postoje k uměleckému a kulturnímu dědictví, současnému umění a rozmanitým projevům kultury v dnešním světě. Oblast podporuje místně zakotvené učení a identifikaci s místem, ve kterém žijeme.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

UAK-HTD-003-ZV5-008: uvede příklady hudebních, divadelních, tanečních projevů, kulturní tradice, kulturní instituce vztahující se k těmto druhům umění ve svém nejbližším okolí, lokalitě či regionu

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

UAK-HTD-003-ZV9-009: přispívá k formování kulturního prostředí a kulturní atmosféry školního prostředí účastí v uměleckých oborových i mezioborových projektech a prezentacích v rámci školy i místa

UAK-HTD-003-ZV9-010: popíše různé formy a podoby živého umění a kultury, kulturních institucí, událostí a tradic na regionální, národní i celosvětové úrovni

Vzdělávací oblast: Člověk, zdraví a bezpečí

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Člověk, zdraví a bezpečí (dále VO ČZB) je vymezená na základě **celostního pojetí zdraví** (bio-psycho-sociálně). Zajišťuje v základním vzdělávání cílený a systematický rozvoj pohybových dovedností a tělesné zdatnosti žáků, zdravého životního stylu, preventivní a aktuální ochrany zdraví v běžných situacích i při mimořádných událostech, osobních kvalit žáků, jejich jednání i schopností rozhodovat se v různých životních situacích ve prospěch zdraví a bezpečí. VO ČZB představuje specifickou oblast kompenzující vzrůstající dopad trendů negativně ovlivňujících životní styl jednotlivých žáků.

VO ČZB svým pojetím a obsahem **reaguje na výrazné společensko-politické události** (pandemie, mimořádné přírodní události, válečné konflikty, migrace, zpochybňování a nestabilita demokratických principů, energetická krize atd.), které měly a mají zásadní vliv na zdraví a bezpečí (snížení množství pohybových aktivit, nárůst nadváhy a obezity žáků, negativní posun ve stravování žáků, zvýšený výskyt psychických problémů žáků, změny ve složení týmů tříd – nárůst počtu žáků s odlišným mateřským jazykem atd.). **Význam VO ČZB** je zdůrazněn v mezinárodních dokumentech i ve **strategických dokumentech jednotlivých resortů** a v meziresortních dohodách, které zdůrazňují začlenění pohybových aktivit, široké problematiky zdraví a bezpečí v základním vzdělávání.

Cílem VO ČZB je seznamovat žáky (ve vazbě na jejich věk, schopnosti a potřeby) s tím, že žák sám nebo ve spolupráci s ostatními může výrazně **ovlivňovat své zdraví a zdraví jiných**. K tomu potřebuje získat znalosti, dovednosti, návyky a postoje související s rozvojem pohybových dovedností a tělesné zdatnosti, preventivní podporou zdraví v každodenním životě, s uplatňováním vlastního odpovědného jednání a rozhodování v situacích týkajících se zdraví a bezpečí, s rozvojem mezilidských vztahů, s možnostmi ovlivňovat kvalitu prostředí a svůj budoucí život. Velký význam ve VO ČZB má propojování formálního a neformálního vzdělávání a spolupráce s partnery mimo školu i podpora žáků se SVP a žáků nadaných a mimořádně nadaných.

VO ČZB je v základním vzdělávání úzce **propojená s klíčovými kompetencemi, průřezovými tématy** a s **kulturou školy**, které směřují k podpoře všestranné pohody žáků – wellbeingu. Ve vzdělávání se využívá především **činnostní, aktivizační a prožitkové učení** s konkrétními příklady a diskusemi nad vhodností a účinností konkrétních postupů a jednání. To by mělo umožnit žákům získávat praktické zkušenosti a návyky, vést k sebepoznávání i vzájemnému poznávání, k posilování jejich odolnosti, k účinné spolupráci a k odpovědnému rozhodování v různých životních situacích.

Ve VO ČZB se propojují 2 vzdělávací obory. **Tělesná výchova** zahrnuje 1. i 2. stupeň základního vzdělávání. **Výchova ke zdraví a bezpečí** je ve VO ČZB vymezená pro 2. stupeň základního vzdělávání a přímo navazuje na danou problematiku na 1. stupni, která je součástí VO Člověk a jeho svět.

Vzdělávací obor: Výchova ke zdraví a bezpečí

Charakteristika vzdělávacího oboru

Vzdělávací obor **Výchova ke zdraví a bezpečí** (dále VZB) v rámci vzdělávací oblasti ČZB podporuje celkový rozvoj jedince a vede k celoživotní potřebě aktivně uplatňovat zdravý a bezpečný způsob života.

VZB se podílí na formování **zdravotní a bezpečnostní gramotnosti**, které jsou nutným předpokladem pro zodpovědný přístup k vlastnímu zdraví i zdraví ostatních lidí. Utvářet u žáků tyto gramotnosti představuje rozvíjet potřebné znalosti a dovednosti týkající se problematiky zdraví i bezpečí a utvářet postoje, které jim umožní rychle a správně se rozhodovat v každodenních i mezních situacích. Ke každodenní podpoře zdraví by žáci měli získávat **vnitřní motivaci** a škola by měla podporovat zdravý způsob života ve výuce a při všech aktivitách školy. Problematika zdraví a bezpečí **prostupuje oběma stupni základního vzdělávání**. Vzdělávací obsah je pojatý jako kontinuum, které žákům umožňuje spirálovitě rozvíjet vzdělávací obsah a dosahovat očekávaných výsledků učení průběžně během celého vzdělávání – ve vazbě na potřeby a možnosti žáků.

Obsah vzdělávání ve VZB je tvořený čtyřmi vzájemně úzce provázanými tematickými okruhy: Ochrana a podpora zdraví – nemoci, úrazy, prevence, sexuální a reprodukční zdraví; Denní režim – hygiena, výživa a pohyb; Osobní bezpečí; Osobní bezpečí za mimořádných událostí a v souvislosti s obranou státu.

Osvojování očekávaných výsledků učení **připravuje žáky** na samostatné plánování denního režimu a aktivit z hlediska rozvoje a ochrany zdraví, směřuje k formování správného stravovacího chování, k praktickému uplatňování zásad tělesné a duševní hygieny v každodenním životě. Uvádí žáky do problematiky sexuálního dospívání a odpovědného sexuálního chování. Orientuje žáky v základních mechanismech přenosu a vzniku nemocí a vytváří u nich návyky aktivní ochrany proti onemocněním a praktické dovednosti pro poskytování první pomoci. Utváří dovednosti týkající se odmítání návykových látek a bezpečného pohybu v digitálním prostředí. Vede žáky k bezpečnému chování a pohybu ve škole, mimo školu, v dopravě, v případech požárů, při mimořádných událostech antropogenních i působených přírodními vlivy na všech místech, kde se pohybují, k aktivnímu zájmu o otázky obrany státu.

VZB využívá znalosti a dovednosti žáků získané v dalších vzdělávacích oborech (Tělesná výchova) a vzdělávacích oblastech (Člověk a jeho svět, Člověk a příroda, Geografie, Člověk a společnost, Člověk, jeho osobnost a svět práce, Informatika). Přispívá k utváření všech klíčových kompetencí a propojuje se především

s průřezovým tématem Péče o wellbeing. Využívá i znalosti a dovednosti získané v zájmovém a neformálním vzdělávání.

VZB staví na **prožitkovém učení a praktických zkušenostech žáků**, preferuje individualizaci vzdělávání. Respektuje individuální potenciál žáků, citlivě reaguje na jejich problémy. Pomáhá rozvoji vztahů mezi žáky, k dosažení očekávaných výsledků učení využívá jejich účast na organizaci, evaluaci a reflexi výuky. Zvyšuje odolnost žáků, potřebnou ke zvládnutí dopadů různých krizí na společnost, buduje dovednosti nutné ke zvládnutí mimořádných událostí. Cíleně využívá **metody formativního hodnocení**, vytváří příležitosti pro sledování vlastního pokroku a motivuje žáky k dalšímu rozvíjení osobnostního potenciálu.

Vzhledem k aktuálním společensko-politickým událostem posledních let se **význam VZB zvyšuje**. Vzdělávací obsah vyžaduje, vzhledem k charakteru očekávaných výsledků učení, jejichž efektivní naplnění není možné bez využívání aktivizačních a evokačních forem a metod ve vazbě na praktické životní situace, vytvářet dostatek příležitostí k jejich naplňování v každém ročníku. Systémové působení na žáky by mělo být provázané s kulturou školy, s činnostmi probíhajícími ve výuce v propojení s aktivitami uplatňovanými ve školním a mimoškolním režimu žáků.

Tematický okruh: Ochrana a podpora zdraví – nemoci, úrazy, prevence, sexuální a reprodukční zdraví

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh „Ochrana a podpora zdraví – nemoci, úrazy, prevence, sexuální a reprodukční zdraví“ zařazuje do společného obsahového základu očekávané výstupy umožňující žákům uvažovat o zdravotním stavu člověka v propojení všech složek zdraví. Žáci sledují faktory, které ovlivňují lidské zdraví, a poznávají, jak uspokojování lidských potřeb souvisí s kvalitou zdraví. Znalosti o fungování lidského organismu a dovednosti chránit své zdraví jsou uváděny do souvislosti s běžnými, přenosnými, chronickými neinfekčními a jinými chorobami, což umožňuje rozvíjet preventivní jednání a chování žáků. Dané téma se dále zaměřuje na změny v dospívání a v souladu s vývojovými zvláštnostmi a potřebami žáků otevírá otázky vztahů, reprodukce, sexuálního chování založeného na respektu i možného ohrožení sexuální kriminalitou.

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CZB-VZB-001-ZV9-001: posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých s využitím příkladů přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím

CZB-VZB-001-ZV9-002: na základě znalosti základních mechanismů vzniku nemocí (infekčních, neinfekčních, degenerativních, psychosomatických aj.) uplatňuje zásady aktivní ochrany zdraví

CZB-VZB-001-ZV9-003: zdůvodní význam odpovědného sexuálního chování pro zdraví a bezpečí člověka, navrhne a aplikuje postupy ochrany reprodukčního a sexuálního zdraví

CZB-VZB-001-ZV9-004: analyzuje a hodnotí tělesné a psychosociální změny v období dospívání a adekvátně na ně reaguje, rozezná nevhodné i nekonsenzuální chování související se sexualitou ve fyzickém i digitálním prostředí

CZB-VZB-001-ZV9-005: uplatňuje osvojené návyky a dovednosti v situacích úrazů a náhle vzniklých stavů, v rámci svých možností poskytne první pomoc ve škole

Tematický okruh: Denní režim – hygiena, výživa a pohyb

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh „Denní režim – hygiena, výživa a pohyb“ významně přispívá k připravenosti žáků pro každodenní život. Učí žáky sledovat při posuzování zdravotního stavu všechny vzájemně se ovlivňující složky lidské bytosti (tělesnou, duševní, sociální) a jejich interakci s prostředím. Rozvíjí dovednosti podporující zdravý životní styl, vytváří příležitosti pro upevňování zdravotně preventivních návyků, směřuje k tomu, aby žáci dokázali posoudit, nakolik mohou každodenní aktivity, způsob stravování, zařazování pohybových aktivit, odpočinku, relaxace a spánku ovlivňovat jejich tělesné zdraví i psychickou pohodu. Utváří dovednost žáků sestavovat pro sebe vhodný denní režim podporující zdraví. Významnou součástí tématu je podpora správného nutričního chování žáků, rozvoj dovednosti vedoucí k dodržování stravovacího a pitného režimu i k sestavování jídelníčku, který odpovídá výživovým doporučením odborníků.

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CZB-VZB-002-ZV9-006: na základě zásad zdravého životního stylu plánuje a upravuje svůj denní režim a

každodenní činnosti

CZB-VZB-002-ZV9-007: zdůvodní význam tělesné, intimní a duševní hygieny pro podporu zdraví a samostatně využívá osvojené dovednosti k regeneraci sil a předcházení stresovým situacím

CZB-VZB-002-ZV9-008: sestaví jednodenní i dlouhodobý jídelníček na základě výživových doporučení, která aplikuje vzhledem k potřebám organismu

Tematický okruh: Osobní bezpečí

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh „Osobní bezpečí“ umožňuje žákům získat vzhled do situací, které mohou ohrozit jejich osobní bezpečí. Žáci si osvojují způsoby chování potřebné pro svou ochranu a předcházení nebezpečným situacím doma, ve škole, v komunitě. Obsah tématu přispívá k ohleduplnému, tolerantnímu, odpovědnému chování, ke zdravému a bezpečnému používání digitálních technologií. Umožňuje získat návyky bezpečného a odpovědného chování ve známém i neznámém prostředí, při akcích školy, při kontaktu s neznámými lidmi, zvířaty či předměty, vyhýbat zbytečným konfliktům jak ve fyzickém, tak digitálním prostředí. V tematickém okruhu se funkčně propojují cíle programu prevence rizikových projevů chování žáků s realizací očekávaných výsledků učení. Téma se zaměřuje i na zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek, dopady závislostního chování na zdraví a rozvíjí argumentaci ve prospěch života bez závislostí.

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CZB-VZB-003-ZV9-010: zaujímá odmítavý postoj vůči nevhodnému chování (vulgárnímu, násilnému, agresivnímu, manipulativnímu) a v modelových situacích používá vhodné způsoby, jak se vůči takovému chování vymezit

CZB-VZB-003-ZV9-011: identifikuje nebezpečné aktivity a situace vyskytující se v digitálním prostředí a odůvodní, proč je důležité chránit zde bezpečí své i ostatních, včetně ochrany osobních údajů

CZB-VZB-003-ZV9-012: chová se zodpovědně, předvídavě a bezpečně ve škole, v neznámém prostředí i v prostředí virtuální reality, při styku s neznámými osobami, zvířaty a nebezpečnými předměty

CZB-VZB-003-ZV9-013: pohybuje se samostatně a bezpečně v běžném silničním provozu v roli chodce, cyklisty, spolujezdce, cestujícího ve veřejné dopravě, řeší modelové dopravní situace a zvládá zásady bezpečného chování v případě dopravní nehody

CZB-VZB-003-ZV9-014: uvádí do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika zneužívání legálních i nelegálních návykových látek se životní perspektivou člověka, vysvětlí rizika a dopady závislostního chování

Tematický okruh: Osobní bezpečí za mimořádných událostí a v souvislosti s obranou státu

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh „Osobní bezpečí za mimořádných událostí a v souvislosti s obranou státu“ je zaměřen na ochranu zdraví a bezpečí v situacích bezprostředně ohrožujících zdraví a život při mimořádných událostech a v situacích spojených s obranou státu. Žáci si osvojují znalosti a dovednosti potřebné k tomu, aby rozpoznali a srozumitelně ohlásili mimořádnou událost, zvládli základní praktické kroky, které mohou snížit dopady mimořádných událostí a umožní základní ochranu zdraví a přežití. Vede žáky k osvojení základních pravidel protipožární ochrany ve škole a cíleně je připravuje k tomu, aby dokázali v případě požáru správně reagovat a chovat se dle naučených postupů. Tematický celek umožňuje žákům seznámit se s bezpečnostním systémem ČR a typy krizových stavů a s požadavky na připravenost civilních obyvatel pro případ obrany státu.

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CZB-VZB-004-ZV9-015: uplatňuje adekvátní způsoby bezpečného chování v modelových situacích ohrožení spojeného s mimořádnou událostí

CZB-VZB-004-ZV9-016: aplikuje zásady bezpečného chování při antropogenních mimořádných událostech a mimořádných událostech způsobených přírodními vlivy na místech, kde se pohybuje

CZB-VZB-004-ZV9-017: charakterizuje zásady požární prevence; v případě vzniku požáru adekvátně reaguje a v modelových situacích použije vhodné způsoby chování, metody a prostředky hašení požáru

CZB-VZB-004-ZV9-018: vysvětlí roli občana a jeho práva a povinnosti při zajišťování bezpečnosti a obrany státu, orientuje se v principech zajišťování vnější i vnitřní obrany, v bezpečnostním systému ČR a typech krizových stavů

Vzdělávací obor: Tělesná výchova

Charakteristika vzdělávacího oboru

Vzdělávací obor Tělesná výchova (dále TV) se v rámci vzdělávací oblasti Člověk, zdraví a bezpečí podílí na celkovém rozvoji jedince a schopnosti aktivně uplatňovat zdravý životní styl.

TV rozvíjí u žáků cíleně **pohybovou gramotnost**, která zdůrazňuje osvojení základních **znalostí o pohybu**, o potřebném objemu a intenzitě pohybu v denním režimu, o jeho rozvíjejících i korektivních účincích na organismus atd., rozvoj **pohybových dovedností** a odpovídající **tělesné zdatnosti** a **motivaci** k pravidelnému každodennímu pohybu jako základu pro eliminaci sedavého způsobu života, který je příčinou nadváhy, vzniku svalové nerovnováhy, zdravotních problémů atd. Žáci by tak měli získávat **kladný postoj k pohybu** jako základní životní potřebě.

Obsah vzdělávání v TV je členěný do tematických okruhů:

Činnosti ovlivňující pohybové učení a zdraví – směřuje k osvojování pohybových dovedností, rozvoji tělesné zdatnosti, rozvoji pohybové tvořivosti, k organizaci pohybového režimu a k hygieně a bezpečnosti při pohybových činnostech.

Činnosti podporující pohybové učení – směřuje k osvojení specifické TV terminologie a práci s informacemi o TV a sportu, k fair play jednání a dodržování pravidel her a soutěží, k zaznamenávání a vyhodnocování výkonů.

Zdravotní a aplikovaná tělesná výchova – směřuje k pohybovému vzdělávání žáků s podporou; její obsah bude součástí metodické podpory.

Očekávané výsledky učení (dále OVU) TV v souladu s tím směřují k rozvoji pohybových dovedností v širokém spektru pohybových činností, k rozvoji tělesné zdatnosti a adaptaci na tělesnou zátěž, k pohybové tvořivosti, k vlastnímu podílu na organizaci pohybového režimu, k hygienickým návykům a bezpečnému chování v prostředí sportovišť a přírody, ke komunikaci a spolupráci při pohybových činnostech, dodržování pravidel her a soutěží, fair play jednání, vzájemnému respektu, k ochraně přírody při pohybových činnostech atd. Realizované pohybové činnosti pak slouží jako nástroj pro pozitivní formování osobnostně-sociální úrovně žáka. Rozvíjejí pozitivní modely sociálního chování, slouží k vlastnímu sebepřijímání a umožňují chápání sociálních vztahů a pravidel v blízké interpersonální interakci.

Pohybové vzdělávání postupuje od spontánní a řízené pohybové činnosti žáků na 1. stupni (v koedukovaných skupinách žáků), k řízené a výběrové činnosti na 2. stupni, kde se případně spojuje výuka žákyň a žáků při činnostech, které nejsou z hlediska odlišné hmotnosti a síly nebezpečné (např. lyžování, turistika, plavání, tanec). **Vzdělávání na 1. a 2. stupni na sebe navazuje** v obsahu OVU. V TV je důležitá především trvalá pohybová aktivita žáků, ukázky činností, ohleduplnost, spolupráce, vlastní i vzájemné hodnocení žáků.

Předpokladem pro osvojování pohybových dovedností je žákův prožitek z pohybu. V TV je velmi důležité **motivační hodnocení**, které vychází z individuálních předpokladů žáků i jejich aktuálního zdravotního stavu a je postavené na posuzování jejich **osobního zlepšení**. Proaktivní přístup k pohybovým činnostem napomáhá rozvíjet u žáků klíčové kompetence. TV navazuje na řadu znalostí a dovedností ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět i vzdělávacích oborů Výchova ke zdraví a bezpečí, Osobnostní a sociální výchova, Přírodopis, Geografie, Fyzika aj. Přispívá k utváření všech klíčových kompetencí a propojuje se s průřezovým tématem Péče o wellbeing.

Objem TV v rozsahu 2 hodin týdně v každém ročníku je zachován. Žádoucí je realizovat **plavecký výcvik** na 1. stupni a zařazovat **volitelné předměty** zaměřené na pohybové činnosti podle zájmu žáků a možností školy. TV by měla být ve škole podpořena vhodnými prostory a vybavením a dalšími **pohybovými aktivitami v denním režimu žáků**. Významné místo ve vzdělávání zaujímá spolupráce s partnery zaměřenými na organizaci zájmových pohybových činností žáků.

Tematický okruh: Činnosti ovlivňující pohybové učení a zdraví

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh „Činnosti ovlivňující pohybové učení a zdraví“ zajišťuje ve společném vzdělávání žáků 1. a 2. stupně základního vzdělávání to nejdůležitější, co vede k rozvoji pohybové gramotnosti. Jeho podstatou je především rozvoj pohybových dovedností žáků na základě co nejširší nabídky pohybových činností (v souladu s věkovými možnostmi žáků, jejich zájmy a podmínkami škol). Odehrávající se v motivujícím prostředí, odpovídajícími způsoby výuky a v podněcujícím přístupu k žákům hodnocených na základě jejich zájmu a

osobního zlepšování. Tematický okruh směřuje i k poznání rozvoje tělesné zdatnosti (na základě pochopení délky, kvality, intenzity pohybu, překonávání námahy při pohybových činnostech) a výhod zapojení do pravidelné pohybové činnosti jako předpokladu zdravého vývoje organismu a přínosů pro zdravý životní styl. To by mělo u žáků utvářet nejen poznání o potřebě dostatečného množství pohybu, ale především rozvíjet jejich návyky a potřebu pravidelného opakování pohybových činností a jejich zařazování do každodenního pohybového režimu – v kontrastu s dlouhodobou statickou zátěží výuky v sedu. Součástí tématu je i problematika hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

CZB-TEV-001-ZV5-001: zvládá v souladu s individuálními možnostmi osvojované pohybové dovednosti a uplatňuje je v individuálních a týmových pohybových činnostech

CZB-TEV-001-ZV5-002: tvoří podle zadání, své fantazie, hudebního či rytmického doprovodu varianty jednoduchých pohybových dovedností

CZB-TEV-001-ZV5-003: uplatňuje základní návyky vedoucí k rozvoji tělesné zdatnosti, k duševní a sociální pohodě, k pozitivnímu naladění, k překonávání námahy a obtíží spojených s tělesnou zátěží

CZB-TEV-001-ZV5-004: zapojuje se do organizace svého pohybového režimu, plánuje své pohybové činnosti a jejich konkrétní realizaci

CZB-TEV-001-ZV5-005: uplatňuje základní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech, svým jednáním předchází nebezpečným situacím a při jejich vzniku adekvátně reaguje

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CZB-TEV-001-ZV9-001: zvládá v souladu s individuálními možnostmi osvojované pohybové dovednosti a uplatňuje je v individuálních a týmových pohybových činnostech

CZB-TEV-001-ZV9-002: tvoří varianty pohybových dovedností podle zadání, své fantazie, hudebního a rytmického doprovodu, podle účelu pohybových činností, společně zvolené taktiky hry, soutěže

CZB-TEV-001-ZV9-003: uplatňuje postupy ke zlepšení či udržení své tělesné zdatnosti, duševní a sociální pohody, k překonávání námahy a obtíží spojených s tělesnou a psychickou zátěží

CZB-TEV-001-ZV9-004: vybírá si pohybové činnosti z nabídky školy a aktivně se podílí na organizaci a realizaci svého pohybového režimu

CZB-TEV-001-ZV9-005: uplatňuje zásady hygieny a bezpečného chování při pohybových činnostech v prostředí sportovišť a přírody; aktivně předchází krizovým situacím a při jejich vzniku adekvátně reaguje

Tematický okruh: Činnosti podporující pohybové učení

Charakteristika tematického okruhu

Tematický okruh „Činnosti podporující pohybové učení“ obsahuje výstupy směřující k dorozumění a spolupráci při pohybových činnostech. K poznání a dodržování základních pravidel her a soutěží jako základu pro fair play jednání, včetně respektu k žákům různé výkonnosti, podpory žáků s tělesnými a zdravotními odlišnostmi, dorozumění a pomoci při týmových činnostech atd. Součástí tématu jsou OVU směřující k dovednostem měřit a hodnotit pohybové výkony (své i jiných) a respektovat náměty na další zlepšování. Jde i o dovednost (návyk) žáků samostatně sledovat a hodnotit tělesnou zdatnost udržovat ji na optimální úrovni jako základ celoživotní péče o zdraví. V neposlední řadě směřuje tematický okruh i k práci s informacemi v oblasti pohybových činností a sportu, k jejich vyhledávání a kritickému hodnocení – co lze využít, čeho se účastnit, co nezapadá do čestného jednání atd.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

CZB-TEV-002-ZV5-006: reaguje správně na základní pokyny, povely, signály a vykonává podle nich individuální i týmovou pohybovou činnost

CZB-TEV-002-ZV5-007: zná a dodržuje základní pravidla jednoduchých her a soutěží, adekvátně reaguje na zjevné přestupky

CZB-TEV-002-ZV5-008: měří pohybové výkony a na základě pokynů učitele či porovnání výkonů s předchozími na ně adekvátně reaguje

CZB-TEV-002-ZV5-009: v tělesné výchově jedná v duchu fair play, respektuje při pohybových činnostech jiné žáky, jejich odlišné předpoklady a zájmy

CZB-TEV-002-ZV5-010: spolupracuje při organizaci pohybových činností ve známých prostorách určených pro realizaci tělesné výchovy

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CZB-TEV-002-ZV9-006: používá osvojované tělocvičné názvosloví, správně reaguje na pokyny, povely, smluvená gesta a signály, samostatně řídí skupinu při pohybové činnosti

CZB-TEV-002-ZV9-007: dodržuje základní pravidla her a soutěží, označí přestupky proti herním či soutěžním pravidlům a vysvětlí, v čem došlo k jejich porušení

CZB-TEV-002-ZV9-008: zaznamená a zhodnotí s pomocí dostupných technologií pohybový výkon; podle podnětů (učitele, spolužáků) usiluje o jeho zlepšení

CZB-TEV-002-ZV9-009: naplňuje při pohybových činnostech některé olympijské myšlenky – čestné soupeření, respekt k odlišnostem, podpora znevýhodněných osob, ochrana přírody, uplatňování práv a povinností vyplývajících z různých rolí

CZB-TEV-002-ZV9-010: spolupracuje při organizaci prostoru a pohybových činností ve známých i méně známých prostorách určených pro realizaci pohybových činností

CZB-TEV-002-ZV9-011: vyhledá a prezentuje informace o aktuálním sportovní dění ve škole, v obci, regionu, ČR, ve světě

(Tematický okruh: Zdravotní a aplikovaná tělesná výchova)

Charakteristika tematického okruhu

Zdravotní a aplikovaná tělesná výchova představuje organizační alternativu k běžné vyučovací jednotce v předmětu tělesná výchova. Svým obsahovým zaměřením i využívanými nástroji (tedy realizovanými pohybovými aktivitami) plně respektuje základní vymezení tělesné výchovy, ovšem s ohledem na účast žáků s potřebou uplatnění podpůrných opatření respektuje speciální potřeby žáků a nalézá nejhodnější nástroje pro jejich rozvoj v této organizační formě. Zařazení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami je možné, až když není jejich zařazení do společného vzdělávání vhodné či s ohledem na jejich potřeby a zdravotní stav žádoucí. V případě, že škola není z hlediska nedostatečných prostorových, materiálních, personálních či jiných podmínek schopná vzdělávat žáka/žáky v systému inkluzivně vedené tělesné výchovy, může organizačně zařadit žáky v minimálním počtu 6 osob na pedagogického pracovníka do alternativní organizační formy nazvané Zdravotní a aplikovaná tělesná výchova. Maximální počet žáků ve skupině přitom nesmí přesáhnout 14 osob, a to ani v případě zapojení dalších pedagogických pracovníků.

Je na dalším rozhodnutí, zda bude tato problematika stát v rámci Tělesné výchovy jako samostatné téma, nebo bude zahrnutá do širší metodické podpory v rámci všech podpůrných opatření.

Rozdíl oproti dříve uváděné zdravotní TV:

Zdravotní a aplikovaná tělesná výchova rozšiřuje pojetí dříve uplatňované zdravotní TV od korektivního a nápravného zaměření na výstupy i obsah, které lépe odpovídají komplexnímu vnímání zdraví ve všech bio-psycho-sociálních rovinách. Spojením pojetí zdravotní a aplikované tělesné výchovy tak vzniká možnost pro učitele uplatnit širší paletu pedagogických nástrojů s možností plynulejší dostupnosti v případě zpětného zařazování žáků se SVP do inkluzivních skupin v rámci tělesné výchovy.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

CZB-TEV-003-ZV5-011: uplatňuje (s pomocí učitele) speciální kompenzační, korektivní či jinak rozvíjející cvičení a aplikované pohybové aktivity s ohledem na své možnosti, koriguje techniku jejich provedení

CZB-TEV-003-ZV5-012: usiluje o zlepšení svých pohybových schopností a dovedností v souladu se svými možnostmi a potřebami

CZB-TEV-003-ZV5-013: uplatňuje dovednosti relevantní pro své zapojení do širokého spektra aplikovaných pohybových aktivit odpovídajících aktuálnímu zdravotnímu stavu

CZB-TEV-003-ZV5-014: zapojuje se do pohybových činností spolu s ostatními žáky, s ohledem na úroveň svých dovedností, svých zájmů a na různé sociální role

CZB-TEV-003-ZV5-015: uvádí na základě znalosti svého aktuálního zdravotního stavu nevhodná cvičení a pohybové činnosti i důvody, proč by se jich neměl účastnit

CZB-TEV-003-ZV5-016: využívá doporučené a dostupné upravené didaktické a sportovní pomůcky přizpůsobené pro jeho optimální zapojení do pohybových činností

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CZB-TEV-003-ZV9-012: samostatně uplatňuje speciální kompenzační, korektivní či jinak rozvíjející cvičení a aplikované pohybové činnosti v souladu s aktuálním zdravotním stavem s ohledem na své možnosti a zkušenosti a

usiluje o optimální provedení

CZB-TEV-003-ZV9-013: uplatňuje správné způsoby držení těla v různých polohách a pracovních činnostech

CZB-TEV-003-ZV9-014: samostatně usiluje o zlepšení svých pohybových schopností a dovedností na základě zkušenosti v různých pohybových činnostech

CZB-TEV-003-ZV9-015: uplatňuje dovednosti odpovídající jeho subjektivně maximálnímu zapojení do širokého spektra aplikovaných pohybových činností, které jsou v souladu s jeho aktuálním zdravotním stavem

CZB-TEV-003-ZV9-016: prostřednictvím aplikovaných pohybových aktivit prokazuje odpovídající sebevědomí a úspěšnost, klade si adekvátní motorické cíle a dosahuje jich

CZB-TEV-003-ZV9-017: upozorní na činnosti či podmínky, které jsou v rozporu s jeho zdravotním stavem, projeví dostatek kompetencí pro jejich úpravu potřebnou pro účast v nich

CZB-TEV-003-ZV9-018: vyhledává a užívá upravené didaktické, sportovní a sportovně-kompenzační pomůcky přizpůsobené pro jeho zapojení do pohybových činností na úrovni TV, rekreace a sportu, diskutuje o jejich využití pro rekreační pohybové činnosti

Vzdělávací oblast: Člověk, jeho osobnost a svět práce

Charakteristika vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast Člověk, jeho osobnost a svět práce v základním vzdělávání systematicky rozvíjí sociálně-emocionální dovednosti žáka a dovednosti pro řízení vlastní kariéry. Podporuje žáka v plánování a reflektování vlastního rozvoje, zvládání náročných situací, rozvíjení dobrých vztahů s druhými.

Významným cílem je **postupná příprava žáka na celoživotní kariérový rozvoj, na další vzdělávací cestu a na svět práce**. Vzdělávací oblast pomáhá porozumění dynamickému vývoji trhu práce, novým profesím, významu celoživotního vzdělávání. Přípravuje také na úspěšný přechod mezi vzděláváním a prací, na zvládání životních a kariérových změn. Oblast také přispívá k **získání zkušenosti s praktickými činnostmi**.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Osobnostní a sociální výchova rozvíjí pozitivní sebepojetí žáka, odolnost vůči stresu, sebepoznání a sebeorganizaci. Věnuje se rozvoji pozitivního vnímání druhých lidí, komunikaci a zvládání konfliktů, prosociálního a etického chování. Zaměřuje se na kariérový rozvoj, využívání příležitostí v oblasti vzdělávání a práce, rovnováhu mezi volným časem a prací. Podporuje systematickou práci s osobním portfoliem. Žáci si utvářejí pozitivní postoje k sobě, k druhým lidem, k vlastnímu rozvoji, učení i dalšímu vzdělávání a světu práce.

Vzdělávací obor Polytechnická výchova a praktické činnosti přispívá k rozvoji žáka v oblasti zručnosti, tvořivosti a získání základních uživatelských dovedností v různých oborech lidské činnosti. Podporuje žáky v aktivním využívání techniky v životě prostřednictvím praktické činnosti.

Obsah vzdělávací oblasti plynule navazuje mezi 1. a 2. stupněm, rozvoj sociálně-emocionálních dovedností by měl probíhat kontinuálně v každém ročníku základního vzdělávání.

Vzdělávací obsah je členěný do vzdělávacích oborů **Osobnostní a sociální výchova** a **Polytechnická výchova a praktické činnosti**.

Vzdělávací obor: Osobnostní a sociální výchova

Charakteristika vzdělávacího oboru

Vzdělávací obor Osobnostní a sociální výchova zahrnuje také etický a kariérový rozvoj žáků.

Tento obor kontinuálně, průběžně na 1. a 2. stupni, systematicky a komplexně rozvíjí potřebné znalosti, dovednosti, hodnoty, postoje, které explicitně podporují odolnost žáků vedoucí ke zvládání běžných i náročných životních situací. Rozvíjí praktickými, zkušenostními přístupy sebereflektivní, seberegulační a psychohygienické dovednosti, interakční, komunikační a prosociální chování. Základní psychosociální dovednosti jsou primární prevencí a základem pro duševní zdraví, podporují motivaci k učení a ve spojení s kariérovými dovednostmi odpovídají současnému celostnímu pojetí kariéry. **Obor přispívá k sebepoznání a ke kvalitě života žáků. Podporuje sociálně-emocionální dovednosti, odpovědný přístup k sobě i druhým, k seberozvoji a celoživotnímu učení, k zapojení se v měnící se společnosti a světě práce. Specifikem oboru je to, že učivem je žák sám, stává se jím konkrétní žakovská skupina a stávají se jím běžné situace každodenního života, včetně těch budoucích.** Obor vytváří prostor pro to, aby mohl

žák v bezpečném prostředí a s oporou reflektovat, rozvíjet či regulovat způsoby prožívání a chování. Je místem zkoušení, objevování a získávání vhodných mechanismů reagování na vnitřní a vnější svět.

Obsah vzdělávacího oboru Osobnostní a sociální výchova je rozdělený do **tří tematických okruhů**:

- **Osobnostní rozvoj** je zaměřený na sebepojetí žáka, sebepoznávání, zvládání stresu a náročných situací, koncentraci, podporu učení, sebeorganizaci a plánování vlastního rozvoje.
- **Sociální a etický rozvoj** se věnuje sociálně-emocionálním dovednostem, vnímání druhých lidí, komunikaci, sociální interakci a prosociálnímu chování.
- **Kariérový rozvoj** se vztahuje k objevování, rozhodování a plánování ve vlastním kariérovém směřování, k hodnotám a příležitostem spojeným se světem práce.

Na obou stupních jsou zohledněné **individuální charakteristiky žáků a jejich zkušenosti**, osobnostní a sociální vývoj, charakter třídy (skupiny) ad. Nedílnou součástí oboru je rozvíjení **sebehodnocení žáků, práce s portfoliem** pro zachycení osobního a kariérového pokroku a **formativní zpětná vazba** respektující individuální podobu učení. Ve výuce jsou využívány také dovednosti a znalosti žáků **z neformálního vzdělávání**. Vybraná témata mohou být v případě potřeby připravována ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm.

Obor Osobnostní a sociální výchova na 2. stupni navazuje a doplňuje se především se vzdělávací oblastí Člověk, zdraví a bezpečí (Tělesná výchova a Výchova ke zdraví a bezpečí), Člověk a společnost (Výchova k občanství), Umění a kultura a jim odpovídající obory a tematické okruhy na 1. stupni, podílí se na rozvoji klíčových kompetencí a pracuje s průřezovým tématem Péče o wellbeing.

Tematický okruh: Osobnostní rozvoj

Charakteristika tematického okruhu

Osobnostní rozvoj je zaměřený na sebepojetí žáka, sebepoznávání, zvládání stresových a náročných situací, koncentraci, podporu učení, sebeorganizaci a plánování vlastního rozvoje.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

CSP-OSV-001-ZV5-001: rozpozná své vybrané osobnostní vlastnosti, silné stránky a zkouší uplatňovat sebepoznání ve svém jednání

CSP-OSV-001-ZV5-002: všímá si svého prožívání v běžných i náročných situacích a uplatňuje základní postupy předcházení stresu a jeho zmírňování

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CSP-OSV-001-ZV9-001: reflektuje svůj vztah k sobě a druhým, uplatňuje sebepoznání a zpětnou vazbu ve svém jednání

CSP-OSV-001-ZV9-002: uplatňuje strategie zvládání zátěže, předcházení a řešení náročných situací, včetně vyhledání pomoci

CSP-OSV-001-ZV9-003: stanoví si plán osobnostního rozvoje, realizuje postupné kroky k dosažení stanovených cílů a vyhodnotí jejich dosažení

CSP-OSV-001-ZV9-004: prezentuje sám sebe v různých situacích s využitím sebehodnocení a zpětné vazby druhých

CSP-OSV-001-ZV9-005: využívá efektivní strategie a reflektuje své potřeby při učení

Tematický okruh: Sociální a etický rozvoj

Charakteristika tematického okruhu

Sociální a etický rozvoj se věnuje sociálně-emocionálním dovednostem, vnímání druhých lidí, komunikaci, sociální interakci a prosociálnímu chování.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

CSP-OSV-002-ZV5-003: zapojuje se do interakce ve skupině, rozpoznává svůj přínos a přínos druhých ve skupinové činnosti

CSP-OSV-002-ZV5-004: rozpozná základní emoce a potřeby, své i druhých lidí, a zkouší uplatnit vnímavost k nim ve svém jednání

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CSP-OSV-002-ZV9-004: reflektuje ve vztazích společné znaky a odlišnosti u sebe a druhých, předchází možným chybám ve vnímání druhých

CSP-OSV-002-ZV9-005: uplatňuje vhodné způsoby sociální interakce ve skupině v modelových situacích

CSP-OSV-002-ZV9-006: uplatňuje efektivní strategie sociální komunikace a řešení konfliktu v modelových situacích

CSP-OSV-002-ZV9-007: respektuje pravidla etického chování a uplatňováním prosociálního chování přispívá k utváření podporujících vztahů

CSP-OSV-002-ZV9-008: reflektuje své emoce a emoční prožívání druhých a využívá seberegulaci v interakci s druhým

Tematický okruh: Kariérový rozvoj

Charakteristika tematického okruhu

Kariérový rozvoj se vztahuje k objevování, rozhodování a plánování ve vlastním kariérovém směřování, k hodnotám a příležitostem spojeným se světem práce.

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

CSP-OSV-003-ZV5-005: rozpoznává různé druhy profesí ve svém blízkém okolí a sdílí zkušenosti se zapojením do pracovních činností ve svém domácím prostředí

CSP-OSV-003-ZV5-006: navrhuje a zkouší realizovat svůj rozvoj ve vybrané oblasti svého zájmu

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CSP-OSV-003-ZV9-008: reflektuje význam práce a přínosy aktivního zapojení do světa práce pro sebe, komunitu, společnost a přírodu

CSP-OSV-003-ZV9-009: využívá pro svůj kariérový rozvoj různé informační zdroje, vztahy a sítě ve fyzickém a digitálním prostředí

CSP-OSV-003-ZV9-010: ve svých kariérových plánech zohledňuje vzdělávací a pracovní příležitosti, které jsou mu otevřené

CSP-OSV-003-ZV9-011: reflektuje význam udržování rovnováhy mezi pracovním a osobním životem, různými rolami v životě

CSP-OSV-003-ZV9-012: tvoří osobní kariérové portfolio, které využívá v modelových situacích zájmu o vzdělávací a pracovní příležitosti

Vzdělávací obor: Polytechnická výchova a praktické činnosti

Charakteristika vzdělávacího oboru

Vzdělávací obor Polytechnická výchova a praktické činnosti je zaměřen na rozvoj jedince **v oblasti zručnosti, tvořivosti a na získání základních uživatelských dovedností nejen v technicky zaměřených oborech lidské činnosti.**

Žáci v návaznosti na předchozí rozvoj postupně prohlubují a precizují jemnou motoriku, která je nezbytná nejen pro rozvoj zručnosti, ale i pro další učení a uplatnění jedince ve společnosti. Postupně přicházejí do bezprostředního kontaktu s podněty k aktivitám propojujícím nápaditost, představivost a touhu po objevování s koordinací, úsilím, prací s materiály, nástroji a pomůckami a schopností technicky myslet a **tvořit.**

Polytechnické vzdělávání je pojímáno jako vhodný prostředek pro komplexní rozvoj žáka zahrnující více oborů techniky do jednoho integrovaného celku. Jako součást konceptu STEM (STEAM) podporuje interdisciplinární přístup ke vzdělávání a zdůrazňuje aplikaci vědeckých, přírodovědných, matematických, ale i společenských principů na technické problémy a inovace.

Polytechnické vzdělávání **v kombinaci s praktickými činnostmi** na základní škole je nezastupitelnou součástí všeobecného vzdělávání a cílí na výchovu technicky gramotného člověka, kompetentního k využívání techniky za účelem dalšího studia, řešení problémů doprovázejících každodenní život nebo na seberealizaci jedince v rámci volnočasových aktivit.

V rámci realizace praktických činností jsou žáci vedeni k **osvojení základních pracovních dovedností a návyků, k organizaci a plánování práce a k používání vhodných nástrojů, nářadí, pomůcek a technologií při práci i v běžném životě. Vzdělávací obor akcentuje uplatňování tvořivosti a vlastních nápadů při praktické činnosti prostřednictvím aplikace moderních přístupů k výuce, jako je**

badatelsky orientovaný a problémový přístup.

Obsah oboru Polytechnická výchova a praktické činnosti **vychází z konkrétních životních situací**, v nichž žáci přicházejí do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejich rozmanitých podobách a širších souvislostech.

Vzdělávací obsah je na 1. i 2. stupni rozdělený na tři tematické okruhy: **Konstrukční činnosti a automatizace, Práce s technickým materiálem a technická tvořivost, Péče o domácnost a zahradu**, které jsou pro školu závazné. Očekávané výsledky na sebe navazují a směřují k rozvoji technické gramotnosti i osobnostních kvalit žáka.

Vzdělávací obsah je určený všem žákům. Učí se pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky. Učí se projevovat vlastní tvůrčí myšlenky, realizovat je, plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně i v týmu. Ve všech tematických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci.

Na 1. stupni je obor zaměřený na získávání základních poznatků o rozsáhlém světě techniky, který bezprostředně obklopuje člověka nebo má významný vliv na jeho život. **Cílem je rozvinout elementární zručnost, tvořivost žáků, podnitit technické myšlení a podporovat technický talent a zájem o techniku.**

Na 2. stupni je cílem **dosáhnout u všech žáků základní úrovně technické gramotnosti**, vytvořit kladné postoje k aktivnímu a **přínosnému** využívání techniky v životě a prostřednictvím vlastní praktické činnosti si osvojit dovednosti související s technickou tvořivostí. Klíčový je rozvoj zručnosti žáků.

Tematický okruh: Práce s technickým materiálem a technická tvořivost

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

CSP-TCH-001-ZV5-001: zhotovuje výrobky z technického materiálu s využitím tradičních, inovativních a digitálních technologií nebo upcyclingu za dodržení zásad hygieny a bezpečnosti práce

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CSP-TCH-001-ZV9-001: volí a tvůrčím způsobem bezpečně zpracovává technický materiál s ohledem na jeho funkčnost

CSP-TCH-001-ZV9-002: posuzuje výsledný produkt i celkový proces tvorby z hlediska funkčnosti, efektivity práce, estetiky, úspory materiálu

Tematický okruh: Péče o domácnost a zahradu

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

CSP-TCH-002-ZV5-002: používá běžné nářadí a nástroje pro péči o domácnost, zahradu nebo zeleň v interiéru

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CSP-TCH-002-ZV9-003: zvládá základní údržbu a jednoduché opravy základního technického vybavení domácnosti v modelových situacích, porovnává možnosti vybavení domácnosti

CSP-TCH-002-ZV9-004: užívá vybrané nářadí, techniku a moderní technologie při péči o zahradu nebo zeleň v interiéru za dodržení zásad hygieny a bezpečnosti práce

Tematický okruh: Konstrukční činnosti a robotika

Uzlový bod: 1. stupeň, 5. ročník

CSP-TCH-003-ZV5-003: provádí jednoduché konstrukční činnosti s návodem i bez návodu

Uzlový bod: 2. stupeň, 9. ročník

CSP-TCH-003-ZV9-005: využívá konstrukční dovednosti v modelových situacích, sestaví a upraví přiměřeně složitou konstrukci, model či robotické zařízení za dodržování zásad hygieny a bezpečnosti práce

PRACOVNÍ VERZE